

ಯೋಜನಾ

ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2014

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

₹ 10/-

ನಗರ ಯೋಜನೆ

ನಗರ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ : ಅವಲೋಕನ
ಆರ್.ಬಿ. ಭಗತ್

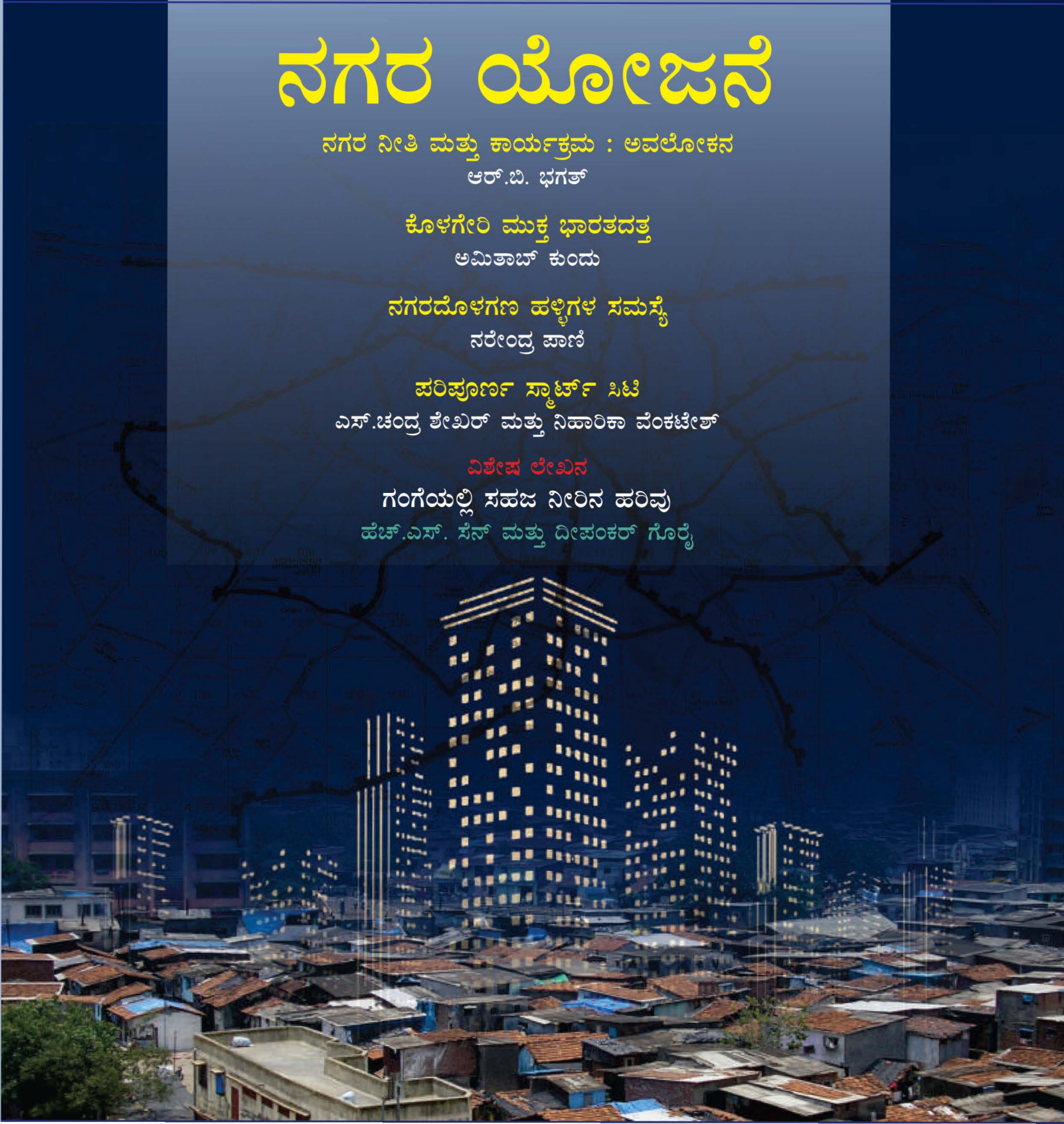
ಕೊಳಗೇರಿ ಮುಕ್ತ ಭಾರತದತ್ತ
ಅಮಿತಾಬ್ ಕುಂದು

ನಗರದೊಳಗಣ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ
ನರೇಂದ್ರ ಪಾಣಿ

ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ
ಎಸ್.ಚಂದ್ರ ಶೇಖರ್ ಮತ್ತು ನಿಹಾರಿಕಾ ವೆಂಕಟೇಶ್

ವಿಶೇಷ ಲೇಖನ

ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಜ ನೀರಿನ ಹರಿವು
ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಸೆನ್ ಮತ್ತು ದೀಪಂಕರ್ ಗೋರೈ

ಅತಿಸಣ್ಣ, ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಮ ಪ್ರಮಾಣದ ಉದ್ಯಮಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ

ಹೊಸ ರೂಪ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಕೆಎಸ್‌ಎಫ್‌ಸಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆ (ಕೆಎಸ್‌ಎಫ್‌ಸಿ) ಸುಮಾರು ರೂ.12,226 ಕೋಟಿಯ ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಸುಮಾರು 1.66 ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಕಳೆದ 54 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಯೋಜನೆ: ಹೊಸ ಮತ್ತು ಈಗಾಗಲೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಅತಿಸಣ್ಣ, ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಘಟಕಗಳ ಮತ್ತು ಸೇವಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಉದ್ಯಮಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ / ವಿಸ್ತರಣೆ / ಆಧುನೀಕರಣ / ವೈವಿಧ್ಯೀಕರಣಗೊಳಿಸಲು ಸಾಲದ ನೆರವು.

ಏಕ ಗವಾಕ್ಷಿ ಯೋಜನೆ (ಸಂಗ್ರಹ ವಿಂಡೋ ಯೋಜನೆ): ಹೊಸ ಮತ್ತು ಈಗಾಗಲೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಅತಿಸಣ್ಣ, ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಸಕಾಲಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ದುಡಿಯುವ ಬಂಡವಾಳದ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ಥಿರಾಸ್ಥಿಗಾಗಿ ಅವಧಿ ಸಾಲವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಯೋಜನೆ (SRTOS): ವಾಹನದ ಅಡಿಕಟ್ಟು, ಬಾಡಿ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್, ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ತೆರಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಿಮಗಾಗಿ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸಲು ಅವಧಿ ಸಾಲವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ಬಾನರಿ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಐಂಡಿಸ್ಟ್ರಿ ಸಾಲ ಯೋಜನೆ: ಕಾರು, ವ್ಯಾನ್, ಆರ್ಮಿ ಬಸ್‌ಗಳು, ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್‌ಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಏಕಸ್ಥಾಮ್ಯ, ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವು ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಾಲ ಯೋಜನೆ: ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಲೆಟರ್ ಆಫ್ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ತೆರೆಯಲು, ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪಾವತಿಸಬೇಕಾದ ಶಾಸನಬದ್ಧ ಬಾಕಿಗಳಾದ ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ, ಮಾರಾಟ ತೆರಿಗೆ, ಅಬಕಾರಿ ಶುಲ್ಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಭರಿಸಲು ಈಗಾಗಲೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಯಶಸ್ವಿ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಾಲ ಯೋಜನೆ: ಆಸ್ತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾರರು, ನಿರ್ಮಾಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಸಮೂಹ ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಳಿಗೆ, ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳು, ಬ್ರಿಡ್ಜ್‌ಗಳು ರಸ್ತೆಗಳು, ಫ್ಲೈಓವರ್, ಇತ್ಯಾದಿ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಾಲ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ನೆರವಿನ ಯೋಜನೆ: ರೋಡ್ ರೋಲರ್, ಅಸ್ಪಾಲ್ಟಿಂಗ್ ಘಟಕ, ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಮಿಕ್ಸರ್ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿಗಾಗಿ ಸಾಲದ ನೆರವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಾಲ ನೆರವಿನ ಯೋಜನೆ: ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ, ಇಂಟೀರಿಯರ್ ಡೆಕೋರೇಷನ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸಾಲದ ನೆರವು.

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ / ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಉದ್ಯಮದಾರರಿಗೆ ಐಡಿ ಸಹಾಯಧನ ಯೋಜನೆ: ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ / ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಉದ್ಯಮದಾರರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಅತಿಸಣ್ಣ, ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಘಟಕಗಳ ಮತ್ತು ಸೇವಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಉದ್ಯಮಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಶೇ.4ರ ವಾರ್ಷಿಕ ಬಡ್ಡಿದರದಲ್ಲಿ ಸಾಲದ ನೆರವು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ / ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಉದ್ಯಮದಾರರಿಗೆ ಸರಳ ಷೇಡ ಧನ ನಿಧಿ ಯೋಜನೆ: ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ / ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಉದ್ಯಮದಾರರಿಗೆ ಬಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲದ ಕುಟುಂಬ ನೆರವನ್ನು ಸರಳ ಬೀಜ ಧನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಶೇ.1 ರ ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಗುವುದು.

ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಉದ್ಯಮದಾರರಿಗೆ ಸಾಲದ ಯೋಜನೆ: ಈಗಾಗಲೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತಮ ಪ್ರವರ್ಗ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ರೂ.5 ಲಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಗರಿಷ್ಠ ರೂ.200 ಲಕ್ಷದವರೆಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಮನರಂಜನಾ ಉದ್ಯಮಗಳ ನೆರವು: ಸಿನಿಮಾ ಮಂದಿರಗಳ ಮತ್ತು ಮಲ್ಟಿಪ್ಲೆಕ್ಸ್‌ಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ / ಖರೀದಿಗಾಗಿ, ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಟಿ.ವಿ.ಧಾರವಾಹಿಗಳು, ಫೀಚರ್ ಫಿಲ್ಮ್‌ಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಸಂಬಂಧಿ ಜಲವಲಯಗಳ ನೆರವು ಯೋಜನೆ: ಅಮ್ಯೂಸ್‌ಮೆಂಟ್ ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ರೆಸಾರ್ಟ್‌ಗಳು, ಉಪಹಾರ ಗೃಹಗಳು, ಪ್ರವಾಸ ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆ - ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಸೇವಾ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಅರೋಗ್ಯ ಸುರಕ್ಷಾ ಸೇವೆಗಳ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಯೋಜನೆ: ವೈದ್ಯರು, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂಗಳು, ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೃತ್ತಿ ಪರಿಣಿತರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಎಲೆಕ್ಟ್ರೋ ಮೆಡಿಕಲ್ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಹಣಕಾಸಿನ ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ವೈನ್ ತಯಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳ ನೆರವು ಯೋಜನೆ: ಬೆಂಗಳೂರು (ಗ್ರಾಂ) ಹಾಗೂ (ನಗರ), ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಂದಿ ಕಣಿವೆ ಹಾಗೂ ಬಿಜಾಪುರ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಬೆಳಗಾಂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕೃಷಿ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ವೈನ್ ತಯಾರಿಕಾ ಘಟಕಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಸಾಲ ನೆರವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಖಂಡ್‌ಖಂಡ್ ವಿನ್ಯಾಸ ಉದ್ಯಮದಾರರಿಗೆ ಸಾಲ ಯೋಜನೆ: ಸ್ಥಿರಾಸ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶೇ.75 ರಷ್ಟು ಅವಧಿ ಸಾಲದ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಕಟ್ಟಡ ವಸ್ತುಗಳ ಖರೀದಿ LOC (Line of Credit): ಕೆಎಸ್‌ಎಫ್‌ಸಿ ಯಿಂದ ಕೆಚ್‌ಪಿಎಸ್‌ಸಿ ಖರೀದಿಗೆ (ಕನಿಷ್ಠ ರೂ.5 ಲಕ್ಷ ಗರಿಷ್ಠ ರೂ.100 ಲಕ್ಷಗಳು) LOC ಸೌಲಭ್ಯ.

ಬಾಡಿಗೆ ರಿಯಾಯಿತಿ ಯೋಜನೆ: ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಖಾಸಗಿ / ಅರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ನೀಡುವ ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಮಾಲೀಕರು ನೆರವು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಫಾರಂ ಲೆಟರ್ ಆಫ್ ಕ್ರೆಡಿಟ್: ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಬಂಡವಾಳ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಉದ್ಯಮದಾರರಿಗೆ ಫಾರಂ ಲೆಟರ್ ಆಫ್ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ತೆರೆಯಲು ಸಹಾಯ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ಅರ್ಹತೆ ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪರಿಚಯ ಅರ್ಥಿಕ ನೆರವು: ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನಾ ವೃತ್ತಿ ನಿರತರು, ಅಕೌಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೊಫೆಷನಲ್ಸ್, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಹಾಗೂ ಪಶು ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೃತ್ತಿ ನಿರತರು, ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪಿಗಳು, ಇಂಜಿನಿಯರುಗಳು, ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ವಿದ್ಯುಜ್ಜನಕ / ಸಂಚಾರಿ ವಿದ್ಯುಜ್ಜನಕ, ಕಛೇರಿಗಳ ಯಾಂತ್ರಿಕರಣ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಇವರ ಹಣಕಾಸು ಸೇವೆಗಳು: ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಮೆ, ಜೀವ ವಿಮೆ, ಯುಟಿಐ ಮ್ಯುಚ್ಯುಯಲ್ ಫಂಡ್ ನಿಧಿಗಳು- ಉತ್ಪನ್ನಗಳು, ಮೌಲ್ವೀಕರಣ ವಿಜ್ಞೆ, ಇ-ಸ್ಟ್ಯಾಂಪಿಂಗ್ ಇತ್ಯಾದಿ.

* ಮರುಪಾವತಿ : 8 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ

* ಭದ್ರತೆ : ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪೂರಕ

* ಬಡ್ಡಿದರ : 11 - 14%

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆ

IS / ISO 9001 : 2008

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯ ಪಾಲುದಾರ

ಪ್ರಧಾನ ಕಛೇರಿ : ಕೆ.ಎಸ್.ಎಫ್.ಸಿ ಭವನ,
ನಂ. 1/1, ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 052.
ದೂರವಾಣಿ : 080 - 2226 3322 / 2225 0135 ಫ್ಯಾಕ್ಸ್ : 080 - 2225 0126 / 136
ಇ-ಮೇಲ್ : info@ksfc.in ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ : www.ksfc.in

ಮುಖ್ಯ ಸಂಪಾದಕ
ರಾಜೀಶ್ ಕೆ. ರೂಾ

ಹಿರಿಯ ಸಂಪಾದಕಿ
ಬಿ.ಎಸ್. ಮೀನಾಕ್ಷಿ

ಸಂಪಾದಕಿ
ಬಿ.ಕೆ. ಕಿರಣ್ಣಯಿ

ವಿಳಾಸ
ಯೋಜನಾ - ಕನ್ನಡ,
ಪ್ರಕಾಶನ ವಿಭಾಗ,
ಸಮಾಚಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರ ಸಚಿವಾಲಯ,
ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ,
ಮೊದಲನೆಯ ಅಂತಸ್ತು, 'ಎಫ್'ವಿಂಗ್,
ಕೇಂದ್ರೀಯ ಸದನ, ಕೋರಮಂಗಲ,
ಬೆಂಗಳೂರು - 560 034.
ದೂರವಾಣಿ : 080 - 25537244.
E-mail : yojanakannada@yahoo.com

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ಸಂಪಾದಕೀಯ	2	ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಜ ನೀರಿನ ಹರಿವು	27
ಅನಂತ ಯುಗಾಂತ್ಯ	3	- ಡಾ. ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಸೆನ್ ಮತ್ತು ಡಾ. ದೀಪಂಕರ ಗೊರೈ	
- ಬಿ.ಎಸ್. ಮೀನಾಕ್ಷಿ		ಸ್ಮಾರ್ತ್ ಸಿಟಿ	32
ನಗರ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ : ಅವಲೋಕನ	5	- ಡಾ. ಆರ್. ಶಂಕರಪ್ಪ	
- ಡಾ. ಆರ್. ಬಿ. ಭಗತ್		ನಗರಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ	36
ಕೊಳಗೇರಿ ಮುಕ್ತ ಭಾರತದತ್ತ	10	- ಪ್ರೊ. ಎನ್. ನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿ	
- ಅಮಿತಾಬ್ ಕುಂದು		ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ದಾರಿಗಳೇನು?	39
ನಗರದೊಳಗಣ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ	15	- ಆತ್ರೇಯ ಶರ್ಮಾ	
- ಪ್ರೊ. ನರೀಂದರ್ ಫಣಿ		ನಗರ ಯೋಜನೆ - ಹೊಸ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲು	43
ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆ	19	- ಮುರಳಿ ಟಿ. ವಿ.	
- ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಮತ್ತು ನಿಹಾರಿಕಾ ವೆಂಕಟೇಶ್		ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ	47
ನಗರ ಭವಿಷ್ಯ: ಯೋಜನಾ ಶಿಕ್ಷಣ	22	- ಬಿ.ಸಿ. ಶೋಭಾ	
- ಡಾ. ರೋಲಿ ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರೊ. ಚೀತನ್ ವೈದ್ಯ		ನಿಮಗಿದು ತಿಳಿದಿದೆಯೇ?	51
		ವಾರ್ತಾ ವಿಶೇಷ	52

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ : ಗಜಾನನ ಪಿ. ಧೋಪೆ

ಯೋಜನೆಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಜನಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಲು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಚರ್ಚೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಯೋಜನಾ ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಸಮಾಚಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರ ಸಚಿವಾಲಯದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದರೂ, ಯೋಜನಾ ಕೇವಲ ಅಧಿಕೃತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಹಿಂದಿ, ಅಸ್ಸಾಮಿ, ಗುಜರಾತಿ, ಬಂಗಾಲಿ, ಮಲಯಾಳಂ, ಮರಾಠಿ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಒರಿಯಾ, ಪಂಜಾಬಿ ಮತ್ತು ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ.

<p>ಚಂದಾ ವಿವರ</p> <p>ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ 100.00 ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ 180.00 ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ 250.00</p>	<p>ಚಂದಾ ಹಣವನ್ನು ಮನಿಯಾರ್ಡರ್ ಮೂಲಕವೇ ನಮ್ಮ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿರಿ.</p>	<p>ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಡಿಮಾಂಡ್ ಡ್ರಾಫ್ಟ್ ಕಳಿಸುವುದಾದರೆ ಅದನ್ನು PUBLICATIONS DIVISION, MINISTRY OF I & B, GOVERNMENT OF INDIA ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ CHENNAI ನಲ್ಲಿ ಸಂದಾಯವಾಗುವಂತೆ ಪಡೆದು ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು.</p>
---	--	---

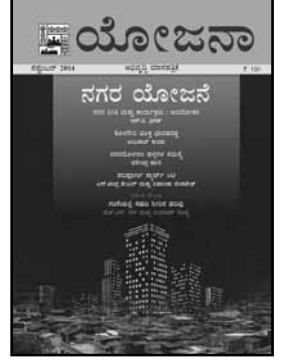
ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಲೇಖಕರವು. ಅವರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲ.
ಯೋಜನಾ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಜಾಹಿರಾತುಗಳ ಯಥಾರ್ಥತೆ ಆಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮುಖ್ಯ ಸಂಪಾದಕರ ರೇಖಣಿಯಿಂದ

ನಗರ ನಾಗರಿಕತೆಯತ್ತ

ನೀವೀಗ, ಫಾಗ್‌ರ್ ನದಿ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಹರಪ್ಪನ್ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲಿಬಂಗ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಸಮತಟ್ಟಾದ ರಸ್ತೆ ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪುವ ಒಪ್ಪವಾದ ಚರಂಡಿ, ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧವಾದ ಅಂದದ ಕಟ್ಟಡ ವಿನ್ಯಾಸ, ನಿರ್ಮಲ ಪರಿಸರ, ಪರಿಪೂರ್ಣ ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಜೀವ ಸೆಲೆಯಂತಿರುವ ವಾಣಿಜ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು!

ನಿಜ, ಇವು ವೀಕ್ಷಕರನ್ನು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ನಡೆಸಿದ ನಾಗರಿಕ ಬದುಕಿನ ಪೂರ್ಣ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸುತ್ತವೆ. ಕಾಲಚಕ್ರದ ಗಾಲಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುನ್ನೂಕಿದರೆ, ಪವಿತ್ರ ಗಂಗಾ ನದಿಯ ದಡದ ಮೇಲಿನ ಕಾಶಿ ಮಹಾನಗರಿಯ ಬದುಕು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಕಾಲಚಕ್ರವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದಿಷ್ಟು ನೂಕಿದರೆ ಗೋಚರಿಸುವ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್‌ನ ಸಿಲಿಕಾನ್ ಸಿಟಿ, ವಿಶ್ವ ಹಣಕಾಸು ಕೇಂದ್ರ ಶಾಂಘೈ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗುತ್ತವೆ. ಭಾರತದ ಸೈಬರ್ ಸಿಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮಿನುಗು ಸಮಾಧಾನ ತರಬಹುದೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

ನಗರಗಳು, ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ತಾಣಗಳಾಗಿವೆ. ದುರಾದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳೂ ಕೂಡಾ, ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಒಂದೊಂದು ನಗರದ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ನಗರ ಜೀವನ ಭರಾಟೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಧಾಳಿಗಾಗಿ ಕಾಣುವುದೇ ಕೊಳಗೇರಿಗಳು, ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕ ಶಯ್ಯಾಗಾರವಾಗುವ ಪಾದಚಾರಿ ರಸ್ತೆಗಳು, ಬಿಸಿಲು, ಮಳೆ, ಗಾಳಿ, ಧೂಳು, ಮಂಜು, ಚಳಿ, ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗುವ ಜನರು, ರಾತ್ರಿ ಜೀವನದ ಸಿರಿವಂತರ ಐಷಾರಾಮಿ ಕಾರಿನ ಗಾಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಮರುದಿನ ಸುದ್ದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಮರೆಯಾಗುವ ಬಡವರು !

ಬೃಹನ್ನಗರ ಎಂದ ಕೂಡಲೇ, ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಬರುವುದು ಜನನಿಬಿಡ ಮುಂಬಯಿ ಮಹಾನಗರದ ಚಿತ್ರವೇ. ಆದರೆ, ಇತರ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೆಲ ಸಮಸ್ಯೆ ಮುಂಬಯಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿಲ್ಲ. ನೀರಿಗಾಗಿ, ಜಾಗಕ್ಕಾಗಿ, ಉತ್ತಮ ಹವೆಗಾಗಿ.... ಒಟ್ಟಾರೆ ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ.

ಬಹು ಅಂತಸ್ತಿನ, ಗಾಜಿನ ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮುದನೀಡುವ ಹಸಿರು, ಶುದ್ಧಗಾಳಿ, ಪರಿಶುದ್ಧ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ, ಉತ್ತಮ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ, ಸರ್ವ ಸಂಪರ್ಕ ಸೌಲಭ್ಯ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬಾಳು, ನಗರ ಬದುಕನ್ನರಸಿ ಬರುವವರ ಕನಸು.

ನಗರ ಜೀವನದ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ ಜನದಟ್ಟಣೆ, ವಾಹನದಟ್ಟಣೆ, ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಪಘಾತಗಳು, ತೀವ್ರ ಪೈಪೋಟಿ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬಾಳಿಲ್ಲದೆ, ವಿಚ್ಛೇದನೆ, ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ, ಕೊಲೆ. ಸುಲಿಗೆ, ಅಪರಾಧ ಪ್ರಕರಣ, ರೋಗ ರುಜಿನೆ, ವಯೋವೃದ್ಧರ ಸಮಸ್ಯೆ - ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿವೆ.

ನಗರೀಕರಣದಲ್ಲೇ ಭವಿಷ್ಯ ಅಡಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ನಿರ್ವಿವಾದ ವಿಷಯ. ಜಗತ್ತಿನ, ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಇತಿಹಾಸ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ನಗರ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಸಹಜ, ಅನಿವಾರ್ಯ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಎನ್ನುವುದೂ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದೃಢ ಹೆಜ್ಜೆ ಇರಿಸಲು ಬೇಕಾಗಿರುವುದು, ಭವಿಷ್ಯದತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ನೆಟ್ಟಿರುವ ನಗರಯೋಜನೆಯ ನಿರೂಪಣೆ. ನಗರಗಳು ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಅವಶ್ಯಕತೆ ಎರಡೂ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಹಾಗಿರಬೇಕು ನಮ್ಮ ಮುನ್ನೆಡೆಯ ನೀಲನಕ್ಷೆ.

ನಗರಗಳ ನಿರೂಪಣೆ, ಜೀವನಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ತರುವಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳಲಿ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮೆಟ್ಟಿನಿಂತು ಹೊಸಗುರಿ ಹೊಸ ಆಶಯಗಳತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲಿ.

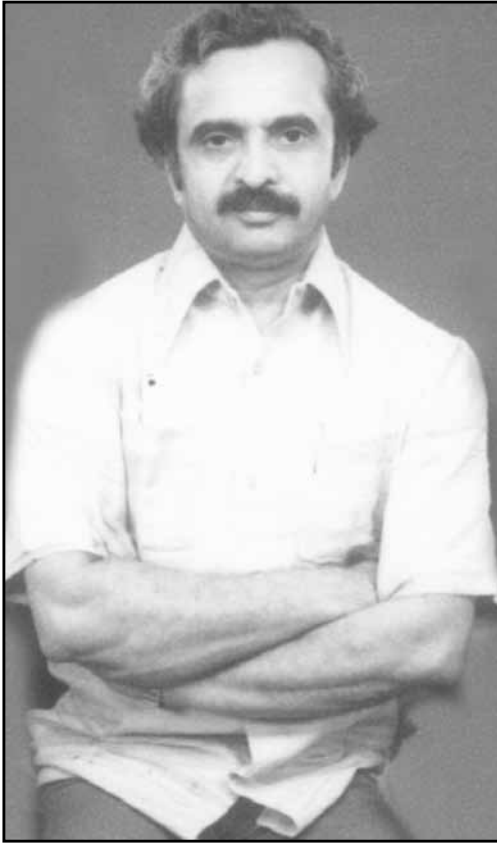

ಅನಂತ ಯುಗಾಂತ್ಯ

ಬಿ.ಎಸ್. ಮೀನಾಕ್ಷಿ

ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವೈಚಾರಿಕತೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಪರಿನರ, ಭಾಷೆ, ಆಧುನಿಕತೆ, ಧರ್ಮ, ಪರಂಪರೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾಳಜಿ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಹೀಗೆ ಅನೇಕಾನೇಕ ಚಿಂತನೆಗಳ ಸಾಕ್ಷಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಾಗಿದ್ದ, ನೇರವಾಗಿ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲದ ನೂರಾರು ಜನರಿಗೂ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಆಗಿದ್ದ ಯು.ಆರ್.ಅನಂತಮೂರ್ತಿ 82ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭವದ ಹಂಗನ್ನು ತೊರೆದು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಳಗೆ ದಿವ್ಯವಾಗಿ ಅನವಾದರು. 70-80ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಉತ್ತುಂಗದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಸಂಸ್ಕಾರ, ಭಾರತೀಪುರ, ಘಟಶ್ರಾದ್ಧ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅಂದಿನ ಯುವಜನತೆ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ತಲ್ಲಣ, ಹೊಸ ಸಂವೇದನೆಯಿಂದಾಗಿ ಬದುಕಿನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಈ ನಾಡಿನ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ, ಸೃಜನಶೀಲ, ಪ್ರಖರ ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಾಗಿದ್ದ ಯುಆರ್.ಎ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ನಾಡನ್ನು ಸದಾ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿರುವಂತೆ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ವಿಶ್ವದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಮು, ಕಾಫ್ಫೆ, ಸಾರ್ತ್ರೆ, ಡಿ.ಹೆಚ್, ಲಾರೆನ್ಸ್, ಯೇಟ್ಸ್, ಬ್ರೆಕ್ಟ್, ಲಿಲ್ಕ್, ಕೀಟ್ಸ್, ಶೇಕ್ಸ್ಪಿಯರ್ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರ ಅಂಗಕಕ್ಕೆ ತಂದರಲ್ಲದೆ, ನಮ್ಮ ಜನಪದ, ಪಂಪ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಅಲ್ಲಮ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಬಸವಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು, ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಅರಿವಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು. 'ಕಳಬೇಡ, ಕೊಲಬೇಡ, ಹುಲಿಯ ನುಡಿಯಲು ಬೇಡ' ವಚನವು ವಿಶ್ವದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಫಿಲಾಸಫಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.

ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಪ್ರಖರ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಚಿಂತನಾಶೀಲರೆಂದೇ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೇಸ್ತ್ರ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮ ಕನ್ನಡವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಮಟ್ಟಕ್ಕೇರಲು ಕಾರಣಕರ್ತರಾದರು. ಇಳವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಅನಾರೋಗ್ಯದ ನಡುವೆಯೂ "ಇಂಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬೂಕರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ"ಯ ಅಂತಿಮ

ಸುತ್ತಿಗಾಗಿ ಲಂಡನ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದದ್ದು ಅವರ ಅದಮ್ಯ ಜೀವನೋತ್ತಾಹ, ಚೈತನ್ಯಶೀಲ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಸದಾ ಕ್ರಿಟಿಕಲ್ ಇನ್‌ಸೈಡರ್ ಆಗಿದ್ದ ಅವರ ನಿರ್ಗಮನದಿಂದಾಗಿ ಭಾರತದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇಗ ಶೂನ್ಯ ಆವಲಿಸಿದೆ.

ಮಾರ್ಕ್ಸ್, ಲೋಹಿಯಾ, ಗೋಪಾಲಗೌಡ, ಮೊದಲಾದವರ ಪ್ರಭಾವ, ಸಮಾಜಮುಖಿಯಾಗಿದ್ದ ಮೈಸೂರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಾಸ್ಟೆಲ್ ಸುಬ್ಬಣ್ಣವರ ಗರಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದ್ದ, ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಸಮಾಜವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಗಾಂಧೀವಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಗಾಮಿ ಮನೋಭಾವದಿಂದಾಗಿ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತಳೆದಿದ್ದರು. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಶಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಯಾವುದೇ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರದ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೂಡ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯದ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವೇರಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದವರು ನಂಬಿದ್ದರು.

ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಯುಆರ್.ಎ ಪಕ್ಕಾತೀತರಾಗಿದ್ದರು. ಆಯಾಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಕಂಡ ಒಳತನ್ನು ಕುರಿತು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಅದು ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರನ್ನು ಒಲೈಸುವ ಪರಿ ಎಂದು ಜನ ತಪ್ಪು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ಮಧುಅಮೆಯೆ, ಕಿಶನ್ ಪನ್ನಾಯಕ್, ಕರಣ್ ಸಿಂಗ್ ಮುಂತಾದವರ ಒಡನಾಟವಿತ್ತು. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಕೂಡ ಯುಆರ್.ಎ ಅವರ ಬೌದ್ಧಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೋಮುವಾದಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸದಾ ನಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಯುಆರ್.ಎ ಮಾಡಿದ್ದ ಟೀಕೆಯೊಂದನ್ನು

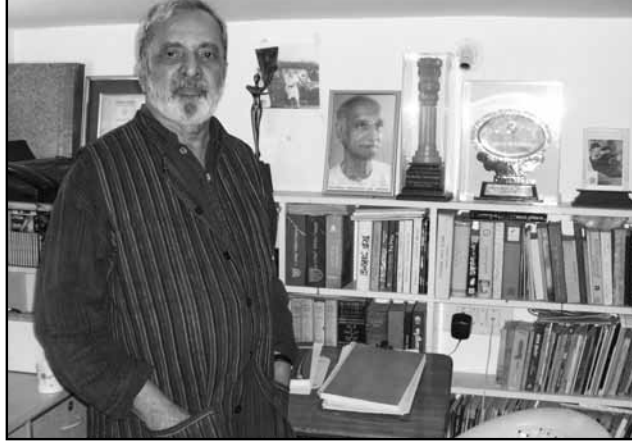
ವೈಭವೀಕರಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಕುಗ್ಗಿಸಲೆತ್ತಿಸಿದಾಗ ಅದನ್ನೂ ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಸಲ ತಮ್ಮ ವಿರೋಧಾಭಾಸ, ದಿಟ್ಟ ನಿಲುವಿನಿಂದಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಶತ್ರುಗಳಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಯಾರಲ್ಲೂ ಶತ್ರುತ್ವವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಿಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಎದುರಾದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋದರು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ, ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳ

ಮೂಲಕ ಜನರ ಮನವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಂತೆಯೇ, ಜನರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಮಾತನಾಡಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ಅವರ ಅತ್ಯಂತ ಮಾನವೀಯ ಗುಣವಾಗಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಭೇಟಿಯಾದವರೂ ಕೂಡ ಅವರ ಸ್ನೇಹ, ಗೌರವ ಆಪ್ತತೆಗಳನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಾತ್ಸಲ್ಯಮಯ ತಂದೆಯನ್ನವರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಿತ್ತು! ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ

ನಿರಂತರ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ, ಕನ್ನಡಪರ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಣ್ಣಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ನೀಳ್ಕತೆ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಪದ್ಯ, ನಾಟಕ, ಅನುವಾದಗಳಲ್ಲದೆ ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಂದರ್ಭಗಳು, ಚಳವಳಿಗಳು, ಭಾಷೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಪರಿಸರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಧರ್ಮ ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವಾರು ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದರು.

ಇಂದಿನ ಜಾಗತೀಕರಣದಲ್ಲೂ 'ಜಗಲ ಮತ್ತು ಹಿತ್ತಲು'ಗಳ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಾಲಿದರು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು, ಮಣ್ಣಿನ ಸೊಗಡನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ಮೈಸೂರು-ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು-ಬೆಂಗಳೂರು ಆಗುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದರು. 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಜ್ಞೆ', 'ದಲಿತಪ್ರಜ್ಞೆ' ಮುಂತಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಚಾಚ್ಚಿ ತಂದು ಹೋರಾಟಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ರೂಪವಿತ್ತರು.

ಜನಮನ್ನಣೆಯೂ ನ್ಯಾಯಯುತವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸಂದವು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಪುಣ್ಯವೋ ಎಂಬಂತವರು ಬದುಕಿದರು. 'ನಾನಿಲ್ಲ ಬದುಕಿರುವುದು ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ'ವೆಂದು ಯುಆರ್‌ಎ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು.

'ರುಜುವಾತು' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೊಸ ಮಾರ್ಗಗಳ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸಿದರು, ಅದರ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಹಿರಿ-ಕಿರಿಯ ಪ್ರತಿಭೆಗಳ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳಿಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರು. ಅಡಿಗರ

ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟರು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದು, ತುರ್ತು

ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಸ್ನೇಹಲತಾ ರೆಡ್ಡಿಯ 'ಸೆರೆಮನೆ' ದಿನಚರಿಯನ್ನು ಮನೆಮನೆಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲಿನ ದಾಳಿ ಖಂಡಿಸಿದರು, ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕಾನೂನು ಸಮರಕ್ಕಿಳಿದರು. ತುಂಗಾ ಮೂಲ ಉಳಿಸಿ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿ, ಅಂದಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ಎನ್. ಎಮ್. ಕೃಷ್ಣ 'ಕುದುರೆಮುಖ ಕಂಪನಿಯನ್ನು' ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆರವುಗೊಳಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ಇಂತಹ ಪ್ರಗತಿಪರ ಆಲೋಚನೆಗಳು, ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದವು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ನಿಷ್ಠೆ, ಬದ್ಧತೆಗಳು ಪ್ರಶ್ನಾತೀತವಾಗಿದ್ದವು.

ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಅನಂತ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಅನಂತಾನಂತ ಅವಕಾಶಗಳು ಅವರನ್ನರಸಿ ಬಂದವು. ಕೇರಳದ ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮೊದಲ ವೈಸ್‌ಚಾನ್ಸಲರ್, ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಪೂನಾ ಫಿಲಂ ಇನ್‌ಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್‌ಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಕೇಂದ್ರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ವೈಸ್‌ಚಾನ್ಸಲರ್ ಆಗಿ ಆ ಹುದ್ದೆಗಳ ಘನತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಕ್ತಾರರಾಗಿ, ಕನ್ನಡದ ದನಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಾಕ್ಷಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಾಗಿ ಬಾಳಿದರು. ಬಹುಶ್ರೇತ, ಬಹುರೂಪಿಯಂತಿದ್ದ ಯುಗಪುರುಷ ಯುಆರ್‌ಎ ಬೆಳಗಿದ ವೈಚಾಲಿಕತೆಯ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯದ ಜ್ಯೋತಿ, ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರಲಿ. □

ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು	ನಾಟಕ
ಎಂದೆಂದೂ ಮುಗಿಯದ ಕಥೆ ಮೌಠಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕ್ಲಿಪ್ ಔಟಿಂಗ್ ಘಟಶ್ರದ್ಧೆ ಆಕಾಶ ಮತ್ತು ಬೆಕ್ಕು ಎರಡು ದಶಕದ ಕಥೆಗಳು ಬದು ದಶಕದ ಕಥೆಗಳು	ಆನಾಹನೆ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು ಹಬಿಡ್ಡೆದು ಪದ್ಯಗಳು ಮಿಡುಗ ಅಜ್ಜನ ಹೆಗಲ ಸುಕ್ಕುಗಳು
ಕಾದಂಬರಿಗಳು	ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು
ಸಂಸ್ಕಾರ ಭಾರತೀಪುರ ಅವಶ್ಯ ಭವ ದಿವ್ಯ	ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ನಾಡೋಜ ಬಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾಳಜಿಗೆ, ಬದ್ಧತೆಗೆ ಅವರ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮನ್ನಣೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಗೌರವಗಳು, ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ

ನಗರ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ : ಅವಲೋಕನ

ಡಾ. ಆರ್. ಬಿ. ಭಗತ್
ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಸ್ವಿತಾ ಎನ್. ಡಿ.

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು
ನಗರಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು
ಮನಗಂಡು
ಅವುಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ
ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ
ಬಲಪಡಿಸಲು
ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು
ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.
ನಗರಗಳು
ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ
ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ
ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗುವ
ಮುನ್ನೋಟ
ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಸೊರತು
ಅವು ಕೆಲವೇ ಕೆಲವರ
ಸಂಪತ್ತಿನ ಕೋಶಗಳಂತೆ
ಆಗಬಾರದು.

ಉದಾರೀಕರಣದ ನಂತರ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ನಗರಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ (ಜಿಡಿಪಿ) ನಗರಪ್ರದೇಶಗಳ ಕೊಡುಗೆ 1950-51ರಲ್ಲಿ ಶೇ 29ರಷ್ಟು ಇದ್ದದ್ದು 1980-81ರ ವೇಳೆಗೆ ಶೇ 47ರಷ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಿತು. ಇದು 2007ರಲ್ಲಿ ಶೇ 62-63ರಷ್ಟಿದ್ದು ಬರುವ 2021ರ ವೇಳೆಗೆ ಶೇ 75ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ (ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗದ ವರದಿ 2008: 398). ಜಿಡಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ 9ರಿಂದ 10ರಷ್ಟು ಏರಿಕೆಯಾಗುವುದು ದೇಶದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಹನೀಯವಾಗಿರಿಸಿ ಅವನ್ನು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕೂಡ ಕಾರಣ ಎಂದಿದೆ ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗದ ವರದಿ.

ನಗರೀಕರಣವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಈಗಿನ ರಾಜಕಾರಣ ನೀತಿ ಅದನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ್ದ ಹಿಂದಿನ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಗಣನೆಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿರುವುದು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಅಂಶ. ಈಗಿನ ನೋಟ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಗೆಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿರುವುದು; ಜನರ ಸಬಲೀಕರಣ ಎಂಬ ಹೊಸ ಮಾದರಿ ಜನರ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕಾನೂನು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವುದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಗರ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿವೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲನ್ನು ಕೇಳುವಷ್ಟು ಜಾಗೃತಿ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಜನತೆಯಲ್ಲಿಯೂ

ಮೂಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ನಗರ ನಡುವಣ ಕಂದಕವೂ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಭಾರತದ ಬಹಳಷ್ಟು ನಗರಗಳು ಸ್ವಂತವಾಗಿಯೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶ. ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದರೂ ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ನಗರಗಳ ಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಷಾ ವರದಿ (1996, 224) ತಿಳಿಸಿದೆ. ಈ ಕುರಿತಾಗಿ ಷಾ ವರದಿ ನಗರ ನೀತಿ, ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಕುರಿತ ಮಹತ್ವದ ಮುನ್ನೋಟ ಹರಿಸಿದೆ.

ಮುಂದಿನ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ

ಮೊದಲ ಎರಡು ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಯೋಜನಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ದೆಹಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ- ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭಗೊಂಡ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ದೆಹಲಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ರೂಪಿಸಿದ ಒಂದು ಮಾಸ್ಟರ್ ಪ್ಲಾನ್ ಇತರ ಎಲ್ಲ ನಗರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮಾದರಿ ಆಗಬೇಕು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿತ್ತು (ಷಾ ವರದಿ 1996, 225). ನಗರ ಭೂಮಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ನಗರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕರೆ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು (ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ವರದಿ, 1989, 570).

ಮೂರನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶದ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ತಿರುವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ನಗರಗಳ ಸಮತೋಲನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು. ನಗರ ಭೂಮಿ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಮನಗಾಣಲಾಯಿತು. ನಗರ ಭೂಮಿ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಲಾಯಿತು. ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಮಾಸ್ಟರ್ ಪ್ಲಾನ್ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳ ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹೊಸಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳ ನೀಡಬೇಕು ಮತ್ತು ನಗರಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬೇಕು ಎಂದೂ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗಮನ ಹರಿಸಲಾಯಿತು. ಮೂರನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಬಹಳಷ್ಟು ರಾಜ್ಯಗಳು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ನಗರ ಯೋಜನೆಯ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ನಗರ ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡವು. ದೇಶದ ನಗರ ಯೋಜನೆ ನೀತಿ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಯೋಜನೆ ತುಂಬ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿತ್ತು (ಷಾ ವರದಿ, 1996, 226).

ನಾಲ್ಕನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ (1969-74) ಮೂರನೇ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ದೇಶದ 72 ನಗರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಮಹಾನಗರಗಳಾದ ದೆಹಲಿ, ಗ್ರೇಟರ್ ಮುಂಬೈ ಮತ್ತು ಕೋಲ್ಕತ್ತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೂ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಹೊಸ ರಾಜಧಾನಿಗಳಾಗಿ ಚಂಡೀಗಢ, ಗಾಂಧಿನಗರ, ಭೋಪಾಲ್ ಮತ್ತು ಭುವನೇಶ್ವರ ನಗರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ವಿಶೇಷ ಅನುದಾನದ ನೆರವಿನಿಂದ ತ್ವರಿತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ತೊಡಕು ಅಡ್ಡಿಯಾಗದಂತೆ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪುನರ್ ಪರಿಶೀಲನೆಗೂ ಸೂಚಿಸಲಾಯಿತು.

ಐದನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ನಗರ ಭೂಮಿ (ಮಿತಿ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ) ಕಾಯ್ದೆ 1976 ಅಂಗೀಕಾರವಾಯಿತು. ನಗರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶ

ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಹೊರಗಡೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಮೆಟ್ರೊಪಾಲಿಟನ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ವಲಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಲಾಯಿತು. ಐದನೇ ಯೋಜನೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಮುಂಬೈ ಮೆಟ್ರೊಪಾಲಿಟನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾನೂನು 1974 ಅನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿತು. ಅದರಂತೆ ಮುಂಬೈ ಮೆಟ್ರೊಪಾಲಿಟನ್ ರೀಜನ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಅಥಾರಿಟಿ (ಎಂಎಂಆರ್‌ಡಿಎ) 1975ರ ಜನವರಿ 26ರಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಸತಿ ಮತ್ತು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮವೂ (ಹುಡ್ಕೊ) ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಇದು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಗೃಹಮಂಡಲಿಗಳು ಮತ್ತಿತರ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹಣಕಾಸು ನೆರವು ನೀಡಲು ಉದ್ದೇಶಿತವಾಗಿತ್ತು.

ನಾಲ್ಕನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾನಗರಗಳು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹತ್ವದ ಇತರ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಹಣಕಾಸು ನೆರವು ಖಾತರಿಯಾಗಿದ್ದು ಅದು ಐದನೇ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿಯೂ (1974-79) ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಮುಂಬೈ, ಕೋಲ್ಕತ್ತ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನೈ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹತ್ವದ ಇತರ ಕೆಲವು ನಗರಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ನೆರವನ್ನೂ ನೀಡಲಾಯಿತು. ನಗರ ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕೆ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಕುರಿತಾಗಿ ಪದೇ ಪದೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತಲೇ ಸರ್ಕಾರದ ಆದ್ಯತೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು (ಷಾ ವರದಿ, 1996, 227).

ಆರನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆ (1978-83) ಒಂದು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಮನಗಂಡಿತು. ಅದರಂತೆ 1979ರಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ರೂ. 96 ಕೋಟಿಯನ್ನು ಇಡಲಾಯಿತು. ಸುಮಾರು 200 ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಈ ಹಣ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಏಳನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳಾದವು. ನಗರೀಕರಣ ಕುರಿತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯೋಗವು 1988ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ಅದರ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ 65ನೇ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿ ವಿಧೇಯಕವನ್ನು 1989ರಲ್ಲಿ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಮೇಲಿನ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ, ಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಗರಾಡಳಿತ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ರಾಜ್ಯಗಳ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಲಿದೆ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಧೇಯಕ ರಾಜ್ಯಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕಾರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ವಿಧೇಯಕವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ 74ನೇ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಾಗಿ 1992ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮಂಡಿಸಿದಾಗ ಅದು ಸಂಸತ್ತಿನ ಎರಡೂ ಸದನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕಾರವಾಗಿ 1993ರಿಂದ ಕಾನೂನಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು.

ಎಂಟನೇ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಮೆಗಾ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 1993-94ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಮುಂಬೈ, ಕೋಲ್ಕತ್ತ, ಚೆನ್ನೈ, ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಹೈದರಾಬಾದ್ ಮಹಾನಗರಗಳು ಈ ಮೆಗಾಸಿಟಿ ಯೋಜನೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ನಗರಗಳು. ಜೊತೆಗೆ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಮಹಾನಗರಗಳಿಂದ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಬರುವುದನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಈ ಪರಿಷ್ಕಾರದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಒಳನಾಡಿನ

ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸ ಕೇಂದ್ರಗಳಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆ ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಬೃಹತ್ ನಗರಗಳಿಗೆ ಮಾಸ್ಟರ್ ಪ್ಲಾನ್ ರೂಪಿಸಿದಂತೆ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬಹುದೆಂದು ಮನಗಾಣಲಾಯಿತು. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದರ ಹೊರತಾಗಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಒದಗಿಸುವ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತು.

ಒಂಬತ್ತನೇ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ (1997-2002) ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಆಶಯ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಎಂಟನೇ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಒಂಬತ್ತನೇ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದರೂ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಅವುಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವ ಹಾಗೂ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಮೊದಲು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಸ್ವರ್ಣ ಜಯಂತಿ ಶಹರಿ ರೋಜಗಾರ್ ಯೋಜನಾ ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು 1997ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ ಒಂದರಿಂದ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸ್ಥಳೀಯ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಕೂಲಿ ಆಧರಿಸಿದ ಉದ್ಯೋಗ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅವು. ಇವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪುನರ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದವು. ಅಲ್ಲದೆ, ನೆಹರೂ ರೋಜಗಾರ್ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು 1997ರಿಂದ ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು 2005-06ರ ನಂತರ ಮುಂದುವರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನಿಗದಿಯಾದ ಹಣವೂ ಕಡಿಮೆ ಇತ್ತು. ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ 904 ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಎಂಟನೇ ಯೋಜನೆಯವರೆಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಕೇಂದ್ರದ ನೆರವು ಕೇವಲ ರೂ. 283.96 ಕೋಟಿಯಷ್ಟೇ ಆಗಿತ್ತು.

2001ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಮೂರುಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇದ್ದ 4500 ನಗರ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪಟ್ಟಣಗಳು ವಿಶೇಷ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆದಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟ ಹಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಐದನೇ ಒಂದರಷ್ಟು ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಸಿಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ನಗರಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ನಗರೀಕರಣಗೊಂಡು ದೇಶದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಹತ್ತನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ (2002-07) 1980 ಮತ್ತು 1990ರ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನಗರೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿತು. ಇದು ಆರ್ಥಿಕ ಉದಾರೀಕರಣದ ಫಲಿತಾಂಶ ಕೂಡ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಐದು ಮಹಾನಗರಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗಿದ್ದ ಮೆಗಾಸಿಟಿ ಯೋಜನೆ, ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ನಗರಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿದ ಐಡಿಎಸ್‌ಎಂಟಿ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ತ್ವರಿತಗೊಂಡ ನಗರ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಳು ಸೀಮಿತ ಯಶಸ್ಸು ಪಡೆದದ್ದನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು. ಅದುವರೆಗಿನ ಕೇಂದ್ರದ ನೆರವು ಮತ್ತು ಅದು ಸಿಕ್ಕಿದ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಸಮರ್ಪಕವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದೂ ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು. ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಅನೇಕ ನಗರಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ನೆರವು ಸಿಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಣ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ವಿಳಂಬವಾಗಿರುವುದು ಕೂಡ ಒಟ್ಟು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತ್ತು. 2001-02ರಲ್ಲಿ ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನವರಿಗಾಗಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ-ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಆವಾಸ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಮನೆಗೆ 20ರಿಂದ 30 ಸಾವಿರದವರೆಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಈ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತಾದರೂ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹತ್ತನೇ ಯೋಜನೆಯ ವೇಳೆಗೆ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸದೆ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗದು ಎಂಬುದು ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು.

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆ (2007-12) ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ನೀತಿ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಪರಿಷ್ಕೃತ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ಅವೆಂದರೆ,

* ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಳ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಹಣಕಾಸು ನಿರ್ವಹಣೆ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು.

* ನಗರ ಭೂಮಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಅನಿಯಂತ್ರಣ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಅವುಗಳ ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.

* ನಗರ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯದ ಮೇಲಣ ಸರ್ಕಾರಿ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಿ ಖಾಸಗಿ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.

* ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ಸ್ವಾಯತ್ತ ನಿಯಂತ್ರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.

* ಬಡತನದ ಪ್ರಮಾಣ ತಗ್ಗಿಸುವುದು.

* ದೊಡ್ಡಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ನಗರ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಜವಾಹರಲಾಲ ನೆಹರೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಪುನರ್ ನವೀಕರಣ ಮಿಷನ್ (ಜೆಎನ್- ನರ್ಮಾ) ಎಂಬ ಮಹತ್ವದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 2005ರ ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿತು. ಇದು ನಗರಗಳ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ಸುಧಾರಣೆ ಉದ್ದೇಶಿತವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಆಯ್ದು 63 ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಬಡವರ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ರಸ್ತೆ ಸಂಪರ್ಕಜಾಲ, ನಗರ ಸಾರಿಗೆ, ನಗರಗಳ ಒಳಭಾಗ ಮತ್ತು ಹೊರವಲಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ವಹಿಸಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು.

ಜೆಎನ್-ನರ್ಮಾ ಎರಡು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಯಿತು. ನಗರ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಹಾಗೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶ ಬಡವರಿಗೆ ಮೂಲ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಆರಂಭಿಸಿತು. ಆಯ್ದು 63 ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಜೆಎನ್-ನರ್ಮಾ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಇತರ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ನಗರಗಳಿಗೆ ನಗರ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಯೋಜನೆ (ಯುಐಡಿಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಂಟಿ) ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ

ಬಂದಿತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ಕೇಂದ್ರದ ವಸತಿ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶ ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆಯ ಸಚಿವಾಲಯ ಈ ಎರಡೂ ಮಹತ್ವದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿತು. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅದರಲ್ಲೂ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಬಡವರಿಗೆ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ, ಒಳಚರಂಡಿ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೇವೆಗಳೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದು ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವ ಖಾತೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಜೆಎನ್-ನರ್ಮಾ ಅನ್ವಯ ಪ್ರತಿ ನಗರವೂ ನಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು (ಸಿಡಿಪಿ) ಹೊಂದುವುದು ಕಡ್ಡಾಯ. ನಗರ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುರಿತಾದ ದೂರಗಾಮಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅದು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ನಗರ ಭೂಮಿತಿ ಕಾಯ್ದೆಯ ರದ್ದತಿ, ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಲವರ್ಧನೆ, ಹಣಕಾಸು ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ಸಮರ್ಪಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯಂಥ ಕೆಲವು ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಗೂ ಇದು ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಇದು ಆಸ್ಪದ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆ, ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ, ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ರಚನೆ, ಸ್ವಂತ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಮೊತ್ತದ ಸಾಲ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಇದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಕೇರಳದಲ್ಲಿರುವ 'ಕುಟುಂಬಶ್ರೀ' ಮತ್ತು ದೇಶದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಈ ಸಮಗ್ರ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗ 2008ರಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದೆ.

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಯೋಜನೆ ಅವಧಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದಲ್ಲಿ ಜೆಎನ್-ನರ್ಮಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಗರ ನವೀಕರಣ ಯೋಜನೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದು ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು. 2005ರಿಂದ 12ರವರೆಗಿನ ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಬಾಬಿಗೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟ ಹಣ ರೂ 66,000 ಕೋಟಿ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಹಣ ಮೂರರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಹನ್ನೆರಡನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆ (2012-17) ನಗರ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಜೆಎನ್-ನರ್ಮಾ ಅನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಕಂಡ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

1. ನಗರ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ.
2. ರಾಜೀವ್ ಆವಾಸ ಯೋಜನೆ.
3. ರಾಜೀವ್ ಆವಾಸ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದ ಕೊಳಚೆ ವಾಸಿಗಳ ಪುನರ್ವಸತಿ
4. ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವರ್ಧನೆ

ಈವರೆಗಿನ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಸಮರ್ಪಕ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ನಗರ ಯೋಜನೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ವೈಫಲ್ಯ, ಪೂರ್ಣವಾಗದ ಸುಧಾರಣಾ ಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳ ವಿಳಂಬ ಪ್ರಗತಿಯೂ ಕಾರಣ. ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಜಟಿಲತೆ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ನಿಯಂತ್ರಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳಿಂದ ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿನ ವಿಳಂಬವೂ

ಅಸಮರ್ಪಕ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾಬದ್ಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ಆರಂಭವಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನ್ನು ಸದೃಢಗೊಳಿಸಿ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿಲ್ಲ. ನಗರ ಮಿತಿಯ ಹೊರಗೆ ಉಳಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಕೂಡ ಹೋಗಿಲ್ಲ.

2011ರ ಜೂನ್ 2ರಿಂದ ರಾಜೀವ್ ಆವಾಸ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. 'ಕೊಳಚೆಪ್ರದೇಶ ಮುಕ್ತ ಭಾರತ' ಎಂಬ ಧ್ಯೇಯವಾಕ್ಯದೊಡನೆ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಅದರಂತೆ ಪೂರ್ಣ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 2013ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 3ರಂದು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಅವಧಿ 2013-2022. ಇದು ಕೊಳಚೆವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಹಕ್ಕುಪತ್ರ ನೀಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ಉನ್ನತೀಕರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿತ್ತು. ಹೊಸದಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ತಲೆ ಎತ್ತದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹೊಣೆಯೂ ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿತ್ತು. ಯಾವುದೇ ಒಡತನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜಾಗವಿದ್ದರೂ ನಗರಪ್ರದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗಿದ್ದ ಈ ಯೋಜನೆ ಪಾದಚಾರಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಿಗೂ ಸುರಕ್ಷಿತ ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಭರವಸೆ ಮೂಡಿಸಿತ್ತು. ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ನಿರ್ಮಿತಿಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದ ಈ ಬೃಹತ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರಜೀವನ ಮಾರ್ಗದ ದಿಕ್ಕೊಚ್ಚಿಯಾಗಿತ್ತು. ನಗರವಾಸಿ ಬಡವರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅವರ ಕೌಶಲ್ಯಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಈ ಯೋಜನೆಗಿತ್ತು. ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಬಲಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನಿರಾಸಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದ ಸಂವಿಧಾನದ 74ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಅಸಮರ್ಪಕವೆಂದು ತಜ್ಞರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡದ ಕಾರಣ ಈ ಸಂಬಂಧದ ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಲ್ಲ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮನ್ವಯತೆಯ ಕೊರತೆಯೂ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಅಂಶ.

ನಗರ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆ : ಮುನ್ನೋಟ

ಭಾರತದ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ವಸತಿ, ನೀರು ಪೂರೈಕೆ, ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ, ಮೆಗಾಸಿಟಿ, ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಮ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೂ ಇದು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ನಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ವಿಷಯ. ಆದರೂ ಸಮಗ್ರ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸ ಆಗಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಯೋಜನಾ ಮಂಡಲಿಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುರಿತಾಗಿ ಯಾವೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಇರಿಸಿಲ್ಲ. ಭಾರತ ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗವನ್ನೇ ಅವು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ನಾಗರಿಕ ಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚಿನದು. ವಿದ್ಯುತ್, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಅಡುಗೆ ಇಂಧನ ಪೂರೈಕೆಯಂಥ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ರಸ್ತೆ ಒತ್ತಡ, ಸಂಚಾರದಟ್ಟಣೆ, ವಾಯು ಮತ್ತು ಜಲಮಾಲಿನ್ಯ, ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ- ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಗರ ಆಡಳಿತ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿ, ಪುರಸಭೆ, ನಗರಸಭೆ ಮತ್ತು ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಬೆಂಬಲ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಕರ್ತವ್ಯ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ, ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಇವುಗಳ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಗರ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಗರ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲಾಗದು. ಹಳ್ಳಿಗಳು, ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳು, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಒಳಗೊಂಡ ಬೃಹತ್ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂವಿಧಾನದ 74ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಆಶಯದಂತೆ ಮೆಟ್ರೊಪಾಲಿಟನ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್

ಕಮಿಟಿಯೇ ಯೋಜನಾ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು. ದೇಶದ ಬಹಳಷ್ಟು ನಗರಗಳಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಯೋಜನೆಯೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಯೋಜನೆಗಳು ಇರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಗರಗಳಿಗೆ ಅವೆಲ್ಲ ಹಳತಾಗಿವೆ. ಈಗಿನ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಬಡವರ ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ನಗರಗಳಿಗೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅವು ಸಲಹೆಗಾರರು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞರಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಯೋಜನೆ ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು, ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಆತಂಕವನ್ನೂ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಬೇಕು. ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ತತ್ವದ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. 74ನೇ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಆಶಯವೇ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ನಗರಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಲವರ್ಧನೆ. ನಗರ ಮೇಯರ್ ಅವರೇ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಣೆಗಾರರು. ಜಗತ್ತಿನ ಅನೇಕ ಮಹಾನಗರಗಳು ಮೇಯರ್ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ನಗರದ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಲಂಡನ್ ಮತ್ತು ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ನಗರಗಳ ಮೇಯರ್‌ಗಳು ನಗರಾಡಳಿತವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವೂ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲದ ಇಲ್ಲಿ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳೇ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯದ ನೆಪದಲ್ಲಿ ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್ ದಂಧೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವಂತಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಮೂಲ ಅಗತ್ಯಗಳಾದ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ, ವಸತಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅವಗಣನೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಿವೆ.

ನಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿಷಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನಗರಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮನಗಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಲಪಡಿಸಲು ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಗರಗಳು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗುವ ಮುನ್ನೋಟ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅವು ಕೆಲವೇ ಕೆಲವರ ಸಂಪತ್ತಿನ ಕೋಶಗಳಂತೆ ಆಗಬಾರದು. □

ಕೊಳದೇರಿ ಮುಕ್ತ ಭಾರತದತ್ತ

ಅಮಿತಾಬ್ ಕುಂದು

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಶರತ್ ಮಂಜುನಾಥ್

ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು
ಬಲಶಾಲಿ ಭೂ ನಾಶಿಯಾಗಲು
ಆಕುತಿಗಿದ್ದ
ಅನಾರು
ಅಹರಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು
ಆ ಪ್ರದೇಶದ
ಹಕ್ಕು ಸ್ಥಳಿಸೆಗಾರಿ
ಅನುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.
ಆದ್ದರಿಂದಲೆ
ಅಹರ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು
ಗುಡಿಸಲು
ಸಲಿಯಾದ ನಾನಂದಂ
ನಿರೂಪಿಸುವುದು
ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾದ ರಾಜೀವ್ ಆವಾಸ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿರುವ ಕೊಳಚೆ ಮುಕ್ತ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ನೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ನಡುವೆ ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂತರವಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದು ವಿವಿಧ ಕೋನಗಳಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಂದಿನಿಂದ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸೂರನ್ನು ಹೊಂದುವ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಬಡವರು ಮತ್ತು ವಸತಿ ಹೀನರಿಗೆ ಆರ್‌ಎವೈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಒಂದು ಆಶಾಕಿರಣವಾಗಿದೆ.

ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶುರುವಾಗಬಹುದೆಂದು ಅರ್ಧ ದಶಕದಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್ ಲಾಭಿಯವರು ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಭಾರಿ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ರಿಯಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಧನ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಬೆರಗು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಸಹ ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಲ ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸಾಲ ನೀಡಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಜನರು ಕೊಳಚೆ ಮುಕ್ತ ನಗರಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಬಹಳ ಹರ್ಷಿತರಾಗಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ತಮ್ಮ ನಗರಗಳು ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ ವಾತಾವರಣ ಹಾಗೂ ಅನೈರ್ಮಲ್ಯಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಬಹುದು

ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ತಳುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ಆರ್‌ಎವೈನ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನ

ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ನಗರೀಕರಣದಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆರ್‌ಎವೈನ ವಸ್ತು ವಿಷಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಒಡಂಬಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಕ್ಷಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದು ನರ್ಮ ಯೋಜನೆ ಇದಕ್ಕೆ ಆತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹವಾಗಿದೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಆರ್‌ಎವೈನ ಆರಂಭ ಬಿಂದು ಇದೇ ಆಗಿದೆ. ನಗರಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿಡಲು ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅನುವುಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಬೇಡಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್‌ಎವೈನ ವಿಚಾರ ಲಹರಿಯನ್ನೂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಗೊಳಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ದೊರೆಯುವ ಭೂಮಿಯ ಲಭ್ಯತೆ, ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಅರ್ಹತೆ, ಅವರು ವ್ಯಯಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಭೂಸ್ವಾಧೀನತೆ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಆರ್‌ಎವೈನ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಕ್ಷಿಸುವುದು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ 4 ಅಂಶಗಳು ನಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಗರಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿನ ಬಡಜನತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ನೇರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವಂತಹವಾಗಿವೆ.

ಭೂ ಲಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಧೀನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ

ಆರ್‌ಎವೈನ ಅತ್ಯಂತ ಸಂದಿಗ್ಧ ಹಂತವೆಂದರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವ ಸಂಸ್ಥೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ನಗರ ಉಚಿತವಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೀಡದಿದ್ದರೆ ಆ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಕೇಳಲಾಗದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಯಾವುದೇ ಬೆಲೆ ನೀಡದೆ ಹೇಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನಿಗೂಢವಾಗಿದೆ. ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 18ರಿಂದ ಶೇ. 80ರಷ್ಟು ಪಾಲು ಹೊಂದಿರುವ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ. 3ರಿಂದ ಶೇ. 4ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶ ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿದ್ದು ಈ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಅಷ್ಟೇನು ಕಷ್ಟವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಗರದ ಕೇಂದ್ರ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಬೆಲೆ ಅತ್ಯಂತ ದುಬಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಈ ಭೂಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಲಯುತ ಶಕ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ. ಆರ್‌ಎವೈನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸೂತ್ರ ತಿಳಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ ಶೇ. 75 ಪ್ರಮಾಣದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿದ ಭೂಮಿ ಶೇ. 25 ಮೀರಿರಬಾರದು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಪುನರ್ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಶೇ. 75 ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಬಹುದೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದರೆ ಇನ್ನುಳಿದ ಜನತೆಗೆ ಭೂಮಿ ಒದಗಿಸುವುದು ಅಷ್ಟೇನು ಕಷ್ಟವಾಗದು. ಏಕೆಂದರೆ ಇನ್ನುಳಿದ ಶೇ. 25 ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೂ ಶೇ. 75ರ ಆಕ್ರಮಿತ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವಾಂಶವೇ ಬೇರೆ ಇದೆ. ನಗರ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಥೆಯು ತಮ್ಮ ಅತಿಕ್ರಮಿತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಎಂದು

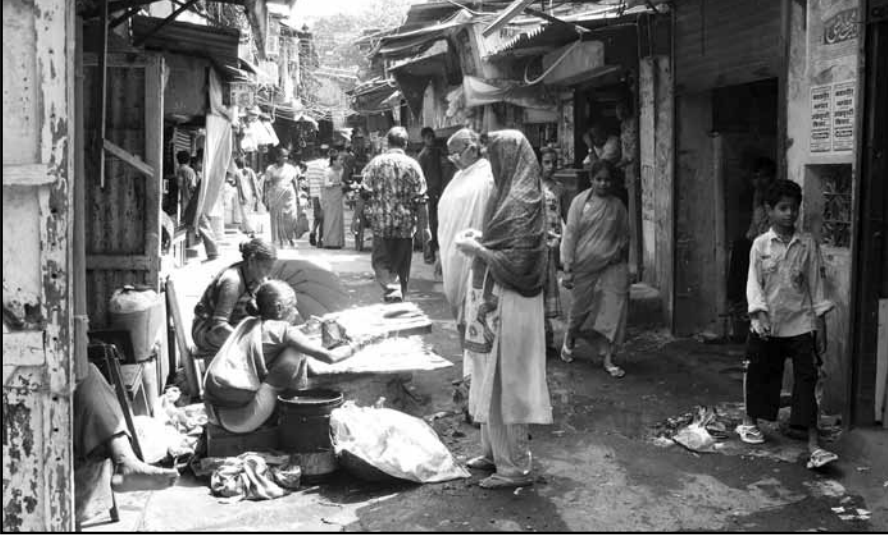

ಘೋಷಿಸಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ನಗರದ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪುನರ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಗರ ಮಾಸ್ಟರ್ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾಗದ ಉಪಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಹೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಮಾಲಿಕನಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆದನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಜಾಗತಿಕ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ನಗರಗಳು ಸ್ವಾಧೀನದಿಂದ ಲಾಭಗಳಿಸುವತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿವೆ. ಅವು ಭೂಮಿಯ ಬೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಧೀನತೆಯನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದು ನಗರ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ.

ಭೂ ಲಭ್ಯತೆಯ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು “ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆ”ಯ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿನ ಗ್ರಹಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಕಾರಣ ಅನೇಕ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್‌ಎವೈ ಕಾರ್ಯಾರಂಭವಾಗಿಲ್ಲ. ನರ್ಮ ಯೋಜನೆಯು ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಕುಂಟುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಹುಪಾಲು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿ ಒಕ್ಕೂಟಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸ್ವಾಧೀನ ಕ್ರಿಯೆಯ ಬೇರೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬಳಸಿ ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ಸರ್ಕಾರದ

ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ತರುತ್ತಿವೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು, ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಬಲಯುತ ಆಸಕ್ತಿದಾರಕ ಒತ್ತಡದ ಕಾರಣ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿವೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಲಹಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಲೆಕ್ಟರ್‌ಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಧೀನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವಂತೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಆದರೂ ಸ್ವಾಧೀನತೆಯ ಮಾನದಂಡ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸೂತ್ರಗಳಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಲೆಕ್ಟರ್‌ಗಳು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ಯಾಂಪಲ್ ಸರ್ವೆಯ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿಂಗಡಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿವೆ. ಮುಂಬರುವ ಎನ್.ಎಸ್.ಎಸ್‌ನ ಸರ್ವೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಧೀನತೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೊಳಪಡಬಹುದಾದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ವಾಸ್ತವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ಶೇ. 70ರಷ್ಟು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆಗ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್‌ಎವೈ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಧೀನ ಘೋಷಣೆ

ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ಕಟ್ಟುಪಾಡು ವಿಧಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಶೇ. 65 ಆಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಇನ್ನುಳಿದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಶೇ. 75 ರಿಂದ ಶೇ. 80ರಷ್ಟಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಕೇವಲ ಶೇ. 25ರಿಂದ ಶೇ. 30ರಷ್ಟು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ಘೋಷಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸ್ವಾಧೀನತೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸದ ಹೊರತು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಬಗೆಹರಿಸಲಾಗದು ಮತ್ತು ಇವು ಕಾನೂನಿನ ಅಡತಡೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಶೇ. 75ರಷ್ಟು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ಸ್ವಾಧೀನವೆಂದು ಘೋಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ತಮ್ಮ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕ್ರೋಢೀಕರಣಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯತೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಖಾಸಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಬಾರದು, ಎನ್ನುವ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

ಅರ್ಹ ಕುಟುಂಬ ಗುರ್ತಿಸುವಿಕೆ

ಭೂ ಲಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಧೀನತೆ ಪೂರೈಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾದರೆ ಅರ್ಹ ಮತ್ತು ಶಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ಬೇಡಿಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ

ಆರ್‌ಐವೈನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಬ್ಸಿಡಿ ಗೃಹ ಹೊಂದುವ ಅರ್ಹತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಿರ್ಧಾರ ಒಂದು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಯಕ್ಷಪ್ರಶ್ನೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭೂ ಮತ್ತು ಗೃಹ ಹಕ್ಕು ಪಡೆಯುವ ಅರ್ಹವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾರೆಂದು ಹೇಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ?

ಅನೇಕ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಾನದಂಡದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ಯಾರು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರನ್ನು ಅರ್ಹರೆಂದು ಗುರುತಿಸಬೇಕೆಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಈ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಬಲಶಾಲಿ ಭೂ ಮಾಫಿಯಾಗಳು ಆಳುತ್ತಿದ್ದು ಅವರು ಅರ್ಹರಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಹಕ್ಕು ಸ್ವಾಧೀನಗಾಗಿ ಬಿಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅರ್ಹ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಲು ಸರಿಯಾದ ಮಾನದಂಡ ನಿರೂಪಿಸುವುದು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ವಹಿಸಿದರೆ ಅವರು ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಲು ಆಧಾರ್ ಕಾರ್ಡ್, ಮತದಾನ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ, ರೇಷನ್ ಕಾರ್ಡ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೇ ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಬಹುಪಾಲು ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ದಶಕಗಳಿಂದ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಈ ಮೇಲಿನ ಯಾವುದೇ ದಾಖಲೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ವಿಫಲರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಮುಂಬೈ ನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ

“ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ” ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು 1990ರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದೆ. ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಅದು ಮನೆಯವರು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಂಚೆ ಕಾಗದಗಳು, ಕೆಲವು ಭೂ ವರ್ಗಾವಣೆ ಪತ್ರಗಳು ವಿಳಾಸವಿರುವ ವೈದ್ಯಕೀಯ ರಸೀದಿಗಳು ಮುಂತಾದ 16ರಿಂದ 17 ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ. ಈ ದಾಖಲೆಗಳು ಯಾವೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ 20 ಕುಟುಂಬಗಳು ಒಂದು ಕಡೆ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ಅವು ಇಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಂದು ಗುರ್ತಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಗರಸಭೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಜಂಟಿಯಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡ ಸರ್ವೆ ಮೂಲಕ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ 4 ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಸಹಿ ಮಾಡಿರುವ ಭೂಹಕ್ಕು ಪತ್ರವನ್ನು ಅರ್ಹಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಸರ್ವೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಬದಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತಹ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಈ ಸರ್ವೆ ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರು ಒದಗಿಸಬೇಕಾದ ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೃದು ಧೋರಣೆ ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಸರ್ವೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನಿನ ಬೆಂಬಲವೂ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯು ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ನಮ್ಮ ಆರ್‌ಐವೈ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸರ್ವೆಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತದ ಹಣ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸರ್ವೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ತಯಾರಿಸಲು ಮತ್ತು ಅರ್ಹವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಗುರ್ತಿಸುವಿಕೆಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಅನೇಕ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು

ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡರೂ ಇದುವರೆಗೂ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಒದಗಿಸಬೇಕಾದ ದಾಖಲೆಗಳು ಯಾವುವು ಮತ್ತು ಈ ಕಾರ್ಯದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಏನನ್ನೂ ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ.

ಮನೆಗೆ ವ್ಯಯಿಸುವ ಶಕ್ತಿ

ಅರ್ಹತಾ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಲಾಭದ ಖಾತರಿ ಭರವಸೆ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ದೀಪಕ್ ಪಾರೀಖ್ ಸಮಿತಿ ಮನೆಗೆ ವ್ಯಯಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ನಿರ್ಬಂಧ ಮುಕ್ತವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದೆ. ಒಂದು ಕುಟುಂಬ ಸಾಲದ ಮರುಪಾವತಿಗಾಗಿ ತಿಂಗಳ ಕಂತಿನಲ್ಲಿ ಹಣ ನೀಡಬೇಕು ಅದು ಪ್ರಸ್ತುತ ದರದಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ರೂ. 3,000/- ಆಗುತ್ತದೆಂದು ಆ ಸಮಿತಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ. ನಾವು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಡತನ ಕೆಳಗಿನ ರೇಖೆಗೆ ಅಂದರೆ ದಿನದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವೆಚ್ಚ ರೂ. 32/- ಎಂದು ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿ ಅದನ್ನು ಗ್ರಾಹಕ ಬೆಲೆ ಸೂಚಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಕುಟುಂಬದ ಸರಾಸರಿ ಆದಾಯ ಸುಮಾರು ರೂ. 6,500/- ಆಗುತ್ತದೆ. (ಇದು ದೆಹಲಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬೆಲೆ ಸೂಚಿ (ಪ್ರಕಾರ) ಸಣ್ಣ ನಗರಗಳಿಗೆ ಈ ಆದಾಯ ರೂ. 5,800/- ರಿಂದ ರೂ. 6,000/- ಆಗಬಹುದು. ಇದು ಅಂತಹ ಯೋಗ್ಯ ಆದಾಯವಲ್ಲವಾದರೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಶೇ.20 ಕುಟುಂಬಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಈ ಆದಾಯದಲ್ಲೇ ಜೀವಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಕುಟುಂಬಗಳ ಕಡೆಗೆ ಆಯೋಗ ತುರ್ತುಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಮತ್ತು ತಿಂಗಳಿಗೆ ರೂ. 3,000/- ಕಂತು ಕಟ್ಟುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇರುವವರಿಗೆ ಅಂತಹ ನಿಗಾವಹಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ.

ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಗಣತಿ ಮಾಡಿದಾಗ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕೆಳಹಂತದ ಶೇ.30 ಜನಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ನಿಜವಾದ ಈ ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸಾಲ ಮರುಪಾವತಿಯ ಈ ಕನಿಷ್ಠ ಕಂತಿನ ಹಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. 2009-10 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ಯಾಂಪಲ್ ಸರ್ವೆ ಕೈಗೊಂಡ ಗಳಿಕೆ-ವೆಚ್ಚಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಪ್ರಕಾರ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕೆಳಗಿನ ಶೇ.

30 ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಾಲ ಮರುಪಾವತಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ರೂ.850/- ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ವಾದಮಾಡಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಹಣ ಅವರ ಆಹಾರೇತರ ಖರ್ಚಿಗೆ ಸಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಂತಿನ ಹಣವನ್ನು ರೂ.1000/- ಎಂದು ಪುನರ್ ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಿಂಗಳ ಕಂತಿನ ಹಣವಾದ ರೂ.2,800/- ರಿಂದ ರೂ.3,000/- ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವಶ್ಯವುಳ್ಳವರ ಮಿತಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿದೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳಿಂದ ಭೂ-ಬೆಲೆಯನ್ನು ಭರಿಸಿದಾಗಲೂ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾಸಯೋಗ್ಯ ಘಟಕಕ್ಕೆ ನೀಡುವ ತಿಂಗಳ ಕಂತಿನ ಹಣ ರೂ.1,000/- ಅಷ್ಟೇನು ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಲಾಭದ ಖಾತರಿಯೇ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಆರ್‌ಎವೈನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಬಹುದಾದ ಮನೆಯ ಗಾತ್ರವನ್ನು 120 ಚದರ ಅಡಿಗಳಿಗೆ ಇಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಅಂಗೀಕೃತ 180 ಚದರ ಅಡಿಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ನಗದು ಸಬ್ಸಿಡಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗಬಹುದು.

ನರ್ಮಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಗರೀಕರಣ

ನರ್ಮಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿರುವ ದೇಶದ 65 ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳನ್ನು 2011ರ ಜನಗಣತಿ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಾಗೂ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ಯಾಂಪಲ್ ಸರ್ವೆಯ 69ನೇ ಸುತ್ತಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಎರಡು ಅಂಶಗಳು ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ (1) ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರದಲ್ಲಿ (2) ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡವಾರು ಇಳಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾದ ನಗರ ನೈರ್ಮಲ್ಯೀಕರಣ ಕ್ರಿಯೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯೀಕರಣ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹೊರದಬ್ಬಿ ಊರಿನ ಹೊರ ಸರಹದ್ದಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿರುವುದು. ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ದುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಾಶಪಡಿಸುವಿಕೆಯು ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ವಾಸಿಸುವಿಕೆಯ ಸರಾಸರಿ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಯಸುವ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಶೇಕಡವಾರು ಏರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಕೊಳಚೆ, ವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಊರ ಹೊರಗಿನ ಸರಹದ್ದನ್ನೂ ಪುನರ್‌ವಾಸ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಅವರ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಾಧಿಕಾರ ಒದಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ನರ್ಮಾ ಯೋಜನೆಯಿಂದ 65 ನಗರಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿರುವುದಾಗಿ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳೇ ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರದ

ಪ್ರಮಾಣ ಹಾಗೂ ಬಡತನದ ಪ್ರಮಾಣ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನರ್ಮ ನಗರಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರದ ಪ್ರಮಾಣದ ಶೀಘ್ರ ಕುಸಿತವು ಜನನ ಮತ್ತು ಮರಣದರ ಕುಸಿತದ ಮೂಲಕ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗ ಕುಸಿತವು ಈ ನಗರಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದಿರುವವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿರುವಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ಯಾಂಪಲ್ ಸರ್ವೆ ನೀಡಿರುವ ನಂಬಲರ್ಹವಾದ ಸಾಕ್ಷಾಧಾರಗಳು ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ನರ್ಮ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಬಡತನದ ಶೇಕಡ ಪ್ರಮಾಣ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ಆರ್‌ಎವೈ ಕಾರ್ಯ ವೈಖರಿಯ ಒಂದು ನೋಟ

ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳಿಗಿಂತ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರವಾದ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಇದ್ದು ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಮೂಲ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡ ಮಾನದಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆಯ ಏರಿಕೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಯೋಜನೆಗಾರರು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಗಾರರು ಗುರ್ತಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಯೋಜನಾ ನೀತಿ ನಿರೂಪಿಸುವವರು ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ನೀರು, ಶೌಚಾಲಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಈ ಸಣ್ಣ ನಗರಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ತುರ್ತಾಗಿ ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳಿಗಾಗಿರುವ ನರ್ಮ ಮತ್ತು ಆರ್‌ಎವೈಗಳ ಹಂಬಲ ಬದಲಾಗಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ನಗರಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ನರ್ಮ ಯೋಜನೆಗೆ ಸಮನಾದ ಒಂದು ಹೊಸ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವ ತುರ್ತು ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. 2011ರ ಜನಗಣತಿ 2800 ಹೊಸ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಕೃಷಿಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡಿದ್ದು ಅವು ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕಿನತ್ತ ಹರಿಸಲು ಸದೃಢವಾಗಿವೆ. ಈ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ರೀತಿಯ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಹೊರತು, ಇವು ಬೇರೆ ನಗರಗಳ ಜೊತೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲಾರದೆ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಹೊರಬರಲು ಆಗದೇ ಇವು ನಗರೀಕರಣ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಲೇ ಮರೆಯಾಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಗರಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸುವಿಕೆಯ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವುದೇ ದೇಶದ ಸಮತೋಲನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಜೀವ ಆವಾಸ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ನಗರ ಮಟ್ಟದ ಯೋಜನಾಕಾರರ ನಡುವೆ ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರ ಸಂಪರ್ಕದ ಕೊರತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೆ ಏರಿಸುವ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತವೆ. ನಗರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ತಮ್ಮ ಭೂಮಿ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳು ಇನ್ನಾವುದೋ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಗರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಪುನರ್ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಇಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಗೊಂದಲಗಳಿಂದ ಕೊಳಚೆ ಮುಕ್ತ ಭಾರತದ ಕನಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿರುವಂತೆ ಶೇ.60 ರಿಂದ ಶೇ.70 ರಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ 2, 3 ಅಂತಸ್ತುಗಳ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದರ ಮೂಲಕ ಈಗ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ 2 ರಿಂದ 3ರಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿರುವ ಮನೆಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲರೂ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತಹ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮೂಲಕ, ಅವರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ವ್ಯಯದ ಶಕ್ತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಸಬ್ಸಿಡಿಯ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಏನಾದರೂ, ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಭೂಮಿಯ ವಿರಳತೆಯಿಂದ ಈ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ನಿರ್ಮಾಣದಾರರ

ಪಾಲೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗದು. ಬಡಜನತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿಯವರಿಗೆ ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬಾರದು. ರಾಜೀವ ಆವಾಸ ಯೋಜನಾ ಎರಡು ಮೂಲ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದನೆಯದು ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು. ದುರಾದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ನರ್ಮನಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಅಂಗಗಳ ನಡುವೆ ಸಮತೋಲನವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬಡಜನತೆಗೆ ನೀಡಬಹುದಾದ ಮೂಲ ಸೇವೆಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಮನೆಗಳು ಬಡಜನತೆಯ ವ್ಯಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕಿಂತ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಗಗನ ಕುಸುಮಗಳಾಗಿವೆ. ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮಿತಿಯ ಕಾರಣ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ನಗರಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಕೊಳಚೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮನೆ ಒದಗಿಸಲೇಬೇಕೆಂಬ ಒಂದು ಗಂಭೀರ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟರೆ ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಭೂಮಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಖರ್ಚಿನ ಶೇ.50ರಷ್ಟು ಸಬ್ಸಿಡಿ ನೀಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣ 180 ರಿಂದ 200 ಚದರ ಅಡಿ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಂಡರೆ ಆಗ ಆ ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸಾಲ ಮರುಪಾವತಿಯ ಕಂತಿನ ಹಣ ಕಟ್ಟಲು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. □

ನಂದರದೊಳದಣ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ

ಪ್ರೊ. ನರೀಂದರ್ ಪಣಿ
ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಎಂ. ಶಶಿಧರ ಡೋಂಗ್ಲೆ

ನಗರದಲ್ಲಿರುವ
ಹಳ್ಳಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ
ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗಡಿಗಳ
ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು
ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.
ಮೊದಲನೆಯದು
ಹೀರಿಕೊಂಡ ಹಳ್ಳಿಗಳ
ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತ ನಡೆಯುವ
ನಗರೀಕರಣ
ಮತ್ತು
ಅಂಥ ಹಳ್ಳಿಗಳ
ಒಳಗೂ ಆಗುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.
ಎರಡನೆಯದು
ನಗರ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ
ಹಳ್ಳಿಗಳ ನಡುವಿನ
ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾ ನೀತಿ ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಗರ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ನಿಖರವಾದ ಗಡಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. 70 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ, ಭಾರತದ ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆಯು ನಗರ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿದೆಯೆಂದು (ಲಿಪ್ಟನ್ 1977) ಆರೋಪಿಸಲಾಗಿದ್ದರೆ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, ಅಂದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೇ ಶತಮಾನದ ಎರಡನೇ ದಶಕದಲ್ಲಿ (ಶಿವರಾಮಕೃಷ್ಣನ್, 2011) ಯೋಜನಾ ನೀತಿಯು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಲವು ತೋರಿಸುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಆರೋಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಾಗತೀಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಗಡಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ನಡೆದಿರುವ ಇತ್ತೀಚಿನ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ, ಈ ನಿಖರ ಗಡಿ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಚಿಂತನೆ ನಡೆದಿದೆ. ಸಾಸ್ವಿಯಾ ಸಾಸೆನ್ ಅವರು, ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ, ಗಡಿಗಳನ್ನು ಎರಡು ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ- ಮೊದಲನೆಯ ಗಡಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲೋ, ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲೋ ಅಥವಾ ಉಪಕರಣದಲ್ಲೋ ಅಡಕಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಜಂಗಮ ಕಾರ್ಯಭಾರಿಯಾಗಿ, ಗಡಿಯ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಚಹರೆಗಳನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯ ಗಡಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವಂತಹದು. ಅದು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಒಳಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗಡಿರೇಖೆಗಳಲ್ಲಿರಬಹುದು. (ಸಾಸೆನ್, 2006, ಪುಟ 416). ಈ ಎರಡೂ ತರಹದ ಗಡಿಗಳು ನಗರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ

ಇವೆ. ಇದನ್ನು ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ತಾವಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಜೊತೆ ಬಲವಾದ ಸಂಬಂಧ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ನಗರಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸ ಅರಸಿ ಬರುವ ಹಲವರು, ನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಮೌಲ್ಯ ಸಂಚಯವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ, ಅವರು ಹಳ್ಳಿಯ ಗಡಿಗಳನ್ನು ನಗರದ ಒಳಭಾಗಗಳವರೆಗೂ ತರುತ್ತಾರೆ. ನಗರಗಳು ಬೆಳೆದು, ಹತ್ತಿರದ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಾಗ, ಗಡಿಗಳ ಅನೇಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಆದಾಗ, ಇಂಥ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಹೃದಯ ಭಾಗಗಳು, ನಗರದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ, ದಶಕಗಳ ನಂತರವೂ, ಹಳ್ಳಿಯ ಮೌಲ್ಯ ಸಂಚಯವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಆಗ “ಗ್ರಾಮ್ಯ” ವು ನಗರದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಹುದುಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೆಂದರೆ, ಈ “ಗ್ರಾಮ್ಯ” ವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ, ನಾವು ನಗರವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾರೆವು.

ನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗಡಿಗಳ ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಹೀರಿಕೊಂಡ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತ ನಡೆಯುವ ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಅಂಥ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಒಳಗೂ ಆಗುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. ಎರಡನೆಯದು- ನಗರ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳ ನಡುವಿನ ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ. ಈ ಎರಡನೆಯ ರೀತಿ,

ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಒಳಗೆ ಇರುವ 'ಗಡಿ' ಮತ್ತು ಅವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ತರುವ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿರುವ 'ಗಡಿ'. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವಂತೆ, ಈ ತರಹದ ಗಡಿಗಳ ನಡುವಿನ 'ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ' ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಪರಿಚಿಸಿದರೂ, ನಗರದಲ್ಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಹಳ್ಳಿಯ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನಗರೀಕರಣದ ಯೋಜನಾ ನೀತಿಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಒಂದು ನಗರದ (ಬೆಂಗಳೂರಿನ) ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ..

ನಗರದೊಳಗಿರುವ ಹಳ್ಳಿ

ಹಳ್ಳಿಗಳು ನಗರದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಹೋಗುವ ಬಗೆಗಳು, ಭಾರತದ ಎಲ್ಲಾ ನಗರಗಳಗಳಲ್ಲೂ ಒಂದೇ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಒಂದೇ ನಗರದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಬಗೆಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತರಹದಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಒಂದು ನಗರದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪಾರ್ಕ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೂ, ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಹೊರಟಾಗ ಆಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೂ ತುಂಬಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಆದರೂ ಈ ತರಹದ ನಗರೀಕರಣದ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಾಗ ಸಿಗುವ ಒಳನೋಟಗಳು, ಇನ್ನೊಂದು ನಗರದ ಅಥವಾ ಬೇರೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿನ ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪು ತಯಾರಿಸುವ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಇಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ಈ ಉದ್ಯಮದ ಒಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಬಹುತೇಕ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದವರೇ ಇರುವ ಇಲ್ಲಿ, ಅವರ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳದ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಅವರು ವಾಸ ಮಾಡುವ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೂ ಇರುವ ಅಗಾಧ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಇರುವ ಕಲ್ಪನೆಗೂ ಮತ್ತು ಆ ಮಹಿಳೆಯರು ವಾಸ ಮಾಡುವ ಮನೆಯ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೂ ಇರುವ ವೈರುಧ್ಯ ಛಾಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ - 1	
ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪುಗಳ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಒಂದು ನೋಟ	
ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವವರ ಅನುಪಾತ	87.5
ತಗಡು ಅಥವಾ ಶೀಟ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವವರ ಅನುಪಾತ	64.8
ಕಾರ್ಖಾನೆಯು ಮನೆಯಿಂದ ಎರಡು ಕಿ. ಮೀ. ಅಥವಾ ಅಧಿವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ದೂರ ಇರುವವರ ಅನುಪಾತ	78.2
ಒಂದು ಕೋಣೆಗೆ ಎರಡು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು (ಆಡಿಗೆ ಮನೆ ಸೇರಿದಂತೆ) ಇರುವ ಮನೆಗಳ ಅನುಪಾತ	81.5
ಒಂದು ಕೋಣೆಗೆ ಮೂರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು (ಆಡಿಗೆ ಮನೆ ಸೇರಿದಂತೆ) ಇರುವ ಮನೆಗಳ ಅನುಪಾತ	31.4
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಠಾಸು ಇಲ್ಲದಿರುವುದರ ಅನುಪಾತ	76.1
ಮನೆಯಲ್ಲೇ ನಲ್ಲಿ ಇರದಿರುವವರ ಅನುಪಾತ	73.0
ಮೂಲ : ಎನ್‌ಎಎಸ್ ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮೀಕ್ಷೆ, 2009	
ಗಮನಿಸಿ : ಎಲ್ಲಾ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಪ್ರತಿಶತದಲ್ಲಿ.	

ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ಡ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ 2009 ರಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾದ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಅವರ ಮನೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. (ಕೋಷ್ಟಕ 1). ಈ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಮನೆ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಅವರ ಗಳಿಕೆ. ಈ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಒಂದು ಅಂಶ - ಕೆಲಸಗಾರರಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಬದಲಾವಣೆ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗಳನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಾರಿಗೆ) ದುಬಾರಿಯಾದ್ದರಿಂದ, ಬಹುತೇಕ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗೆ ನಡೆದೇ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕಾದಾಗ, ಅವರ ಹೊಸ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ದೂರದಲ್ಲಿ - ಅವರ ಮನೆಯನ್ನೂ ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು, ಅಗ್ಗವಾದ ತಗಡಿನ (ಅಥವಾ ಶೀಟ್) ಮನೆಗಳಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಬಹುತೇಕ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ವತಾರದೊಳಗೆ ಇರುವಂತೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪಾಯಿಖಾನೆಯನ್ನು

ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಸರಾಸರಿ 80 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಣೆಗೆ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಶತ 31% ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿದ್ದರು.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಂಥ ನಗರದಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ ಬೆಲೆಗಳು ಗಗನಕ್ಕೇರುತ್ತಿವೆ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಇಂಥ ಕಡಿಮೆ ಬಾಡಿಗೆಯ ಮನೆಗಳು, ಸಿಗುತ್ತವೆಯೆನ್ನುವುದು, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. 1970 ಮತ್ತು 1980 ನೇ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು, ಎರಡು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಪ್ರಚೋದನೆಗೊಂಡಿತೆಂದು- ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಡೆದ ಅಧಿಕೃತ ಮೌಲ್ಯೀಕರಣ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಸೂದೆ, 1966 ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಸೂದೆ, 1976, - ಈ ಎರಡೂ ಶಾಸನಗಳು, ಭೂಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದವು. (ರವೀಂದ್ರ ಮತ್ತು ಇತರರು. 1989). ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ರೈತರಿಂದ ಪಡೆದು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹಂಚಲು ಇಂಬು ಕೊಟ್ಟಿತು. ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಲಿ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ವಾಸಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು

ಮತ್ತು ಲೇ ಔಟ್ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಇವುಗಳ ಬೆಲೆ, ಆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಂಡ ಬೆಲೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಪೂರಕ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾದವು. ಈ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಹೀರಲ್ವಟ್ಟ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಛಾಯೆಯನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಿದವು. ಒಂದೇ ಹೊಡೆತದಲ್ಲಿ, ಇವು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಹುತೇಕ ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿದವು.

ಈ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ, ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ತರಹದ ಸವಾಲನ್ನು ಎದುರಿಸಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಭೂಮಿ ಇದ್ದವರ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲದವರ ಸವಾಲುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಬದಲಾವಣೆ, ಭೂರಹಿತರು ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಕೆಲಸಗಳ ಬದಲಾಗಿ, ನಗರ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಹೊಸ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ರೈತರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಪರಿಹಾರ ಭೂಮಿ ರಹಿತರಿಗೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗ್ಗೆಗೋಲ್ಡಮನ್ ತರ್ಕ ಹೀಗಿದೆ.

“ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನವನ್ನು ಭೂಮಿ ಇದ್ದವರು ಮತ್ತು ಇಲ್ಲದವರು ಎಂದು ಕಡ್ಡಿ ತುಂಡು ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ವಿಭಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕವಾಗಿ, ನಗರ ಬೆಳೆಯಲು ಬೇಕಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡುವಾಗ ಕೊಡುವ ಪರಿಹಾರ ಭೂಮಿ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿದೆ. (ಗೋಲ್ಡಮನ್, 2013, ಪುಟ 568)

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಭೂಮಿ ರಹಿತರ ಗುಂಪು ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರೇ ಹೆಚ್ಚು ಇದ್ದು, ಕೆಲವು ದೊಡ್ಡ ಜಮೀನುದಾರರಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವಿಲೀನಗೊಂಡ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಬಹಳಷ್ಟು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ (ಎಲ್ಲರಿಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ) ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನದ ಪರಿಹಾರ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಈ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯ ಸ್ವಾಧೀನದಿಂದ ಬಂದ ಪರಿಹಾರವನ್ನು, ನಗರ ಕೇಂದ್ರಿತ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೋ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕಾರ್ ಚಾಲಕನಾಗಲು ಬೇಕಾದ ತಯಾರಿ) ಅಥವಾ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಡೈರಿ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲೋ, ಬಳಸಲಾಯಿತು. ಸ್ವಾಧೀನದ ನಂತರ ಉಳಿದಿದ್ದ, ಕೃಷಿಯೇತರ ಭೂಮಿಯೂ ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕ - ಬಹಳಷ್ಟು ಬಾರಿ ಪರಿಮಿತ - ಮೂಲವಾಯಿತು. ಈ ಕೃಷಿಯೇತರ ಭೂಮಿ ತನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದ ನಗರ ಕೇಂದ್ರಿತ ಯೋಜನಾ ನೀತಿಗೊಳಪಡಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ನೀತಿಗಳನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿತ್ತು. ಈ ಅನಿಯಂತ್ರಿತ ನೀತಿಯ ಮೂಲಕ ಬಾಕಿ ಉಳಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು, ಅಗ್ಗವಾದ, ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ಮತ್ತು ಕಳಪೆ ದರ್ಜೆಯ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಬಳಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಇವು ಬಡವರ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿದವು. ಕಾನೂನಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೇನೂ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದಿಲ್ಲ. 1991 ರಲ್ಲಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಅವರು ಗಮನಿಸಿರುವ ಹಾಗೆ- “ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಐವತ್ತು ಭಾಗದ ಜಮೀನು ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ತೆರಿಗೆ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮೂದಾಗಲಿಲ್ಲ”. (ಶ್ರೀನಿವಾಸ್, 1991, ಪುಟ 2484)

ಹಳ್ಳಿಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದೊಂದಿಗೆ ವಿಲೀನವಾಗುವಂತಹ ಈ ಸಂಕೀರ್ಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ, ವಿಲೀನವಾದ ಮೇಲೂ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ, ಜಮೀನ್ದಾರರುಗಳು, ಖಾಸಗಿ ಲೇ ಔಟ್‌ಗಳು ಆದಾಗ, ಅದರಿಂದ ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗುಂಪು, ಅಗ್ಗದ, ಮನೆಗಳ ಕಟ್ಟುವಿಕೆಯಲ್ಲೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಾದಾಗ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಪರವಾನಿಗೆಗಳು, ಪರವಾನಿಗೆಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ, ನೋಡಿಯೂ ನೋಡದಿರುವಂತಿರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು- ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಭಾಯಿಸಲು ಈ ಗುಂಪು ಹೊಸ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಗಳ ಜೊತೆ ಸಮೀಪದ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ನಗರದಿಂದ ಹೊರಗಿರುವ ಹಳ್ಳಿ

ನಗರ ಮತ್ತು ನಗರದಿಂದ ದೂರ ಇರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳು, ವಸ್ತು ಮತ್ತು

ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಗಡಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಬೇಧಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಮಹಿಳಾ ಕೆಲಸಗಾರರ ಕುಟುಂಬದವರು, ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು, ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ, ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರ ಆಸ್ತಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳು ಸಹ, ನಗರ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳ ನಡುವಿನ ನಿರಂತರ ಕೊಡು ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದಿನವಿಡೀ ಉಪಯೋಗಿಸುವ “ನೈಟಿ”ಯನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗದು. ನಗರದ ಮೇಲೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಯ ಮೇಲೆ ನಗರದ ಪ್ರಭಾವ ಈ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ, ನಗರದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಕುಟುಂಬ, ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ನಗರಕ್ಕೆ ವಲಸೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಆರಂಭಿಕ ಆಧಾರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯ, ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುತ್ತಾನೆ.

ಈ ತರಹದ, ಮೂಲ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರದೆ ಇದ್ದವರನ್ನೂ, ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುವ ಘಟಕವನ್ನು ‘ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಕುಟುಂಬ’ವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪು ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳಾ ಕೆಲಸಗಾರರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಶತ 40% ಅಂಶ ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿವೆ. ಈ

“ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಕುಟುಂಬ” ಗಳಲ್ಲಿ, ಗಂಡ, ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು, ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಅಣ್ಣ, ಅಕ್ಕಂದಿರಲ್ಲದೆ, ದೂರದ ಬಂಧುಗಳೂ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧವೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಒಂದೇ ಹಳ್ಳಿಯವರಾಗಿದ್ದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಇಂತಹ “ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಕುಟುಂಬ” ವು ನಗರ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳ ನಡುವಿನ ಗಡಿಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೂ, ಅದರ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು, ಬರಿಯ ವಲಸೆಗೆ ಒತ್ತಾಸೆ ಎಂಬ ಒಂದು ಸಂಬಂಧವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಿತರ ಆಯಾಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ತಾಯಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಮಗುವನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಂದಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು, ನಗರ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳ ನಡುವೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ ಹೆಚ್ಚು ಇರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. 2009ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಗಾರ್ಮೆಂಟ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ 22.5% ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು (15 ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿನ) ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಹತ್ತಿರ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ತಾಯಿ ಮತ್ತು ತಾಯಿಯಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಗುವಿನ ಸಂಬಂಧದ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯನ್ನು ನಗರ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಯ ಗಡಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಲು, ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದು..

ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಗುವನ್ನು ಒಬ್ಬ ತಾಯಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬರುವುದಕ್ಕೆ ಇರಬಹುದಾದ ಕಾರಣಗಳಿಗಿಂತ, ಇಂಥ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿಲ್ಲದ ಅಂಶಗಳು, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಲವಾರು ವಿಸ್ಮಯಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹುತ್ತವೆ. ಯಾವ ಕಾರಣ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು, ನಾವು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ತಾಯಂದಿರನ್ನು ಒಂದು ಕಾರಣದ ಮೂಲಕ ಒಟ್ಟಿಗೆ

ಕೋಷ್ಟಕ 2		
ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗಾರ್ಮೆಂಟ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳೆಯುವ ಜಾಗ - ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ		
ಕಾರಣ	ಅನುಪಾತ	ಪ್ರಧಾನ 5%
ತಾಯಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ	0.78605	ಇಲ್ಲ
ತಾಯಿಯ ಆದಾಯ	2.77847	ಇಲ್ಲ
ಸೂರಿನ ಮಾದರಿ	0.75084	ಇಲ್ಲ
ನೀರು	0.94756	ಇಲ್ಲ
ಮಗುವಿನ ವಯಸ್ಸು	9.90545	ಹೌದು
ತಾಯಿಯ ವಯಸ್ಸು	5.44606	ಹೌದು
ತಾಯಿಯು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಮಯ	23.84444	ಹೌದು
ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಿಂದ ದೂರ	4.14329	ಹೌದು
ಪಾಯಿಖಾಸೆ	8.66739	ಹೌದು
ಧರ್ಮ/ಮತ	8.50309	ಹೌದು
ಜಾತಿ	5.01136	ಹೌದು
ಮಾತೃ ಭಾಷೆ	6.72962	ಹೌದು

ಮೂಲ : ಗಾರ್ಮೆಂಟ್ ಕೆಲಸಗಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಎನ್‌ಐಎಎಸ್ ಸಮೀಕ್ಷೆ, 2009

ನೋಡಿದವು ಮತ್ತು “ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ” ಯ ಮೂಲಕ ಯಾವ ಕಾರಣ ತುಂಬ ಮಹತ್ವದ್ದು ಎಂದು ಅರಿಯಲು ಹೊರಟೆವು. ಕೋಷ್ಟಕ - 2 ರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುವಂತೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟ ಅಥವಾ ಶಿಕ್ಷಣ, ಮಗುವನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲ. ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಇವೆರಡೂ ಮಹತ್ವದ, ನಿರ್ಣಾಯಕ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲ. ಮಗು ಮತ್ತು ತಾಯಿಯ ವಯಸ್ಸು, ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರಣ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಐದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಶತ 34% ತಾಯಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹನ್ನೊಂದರಿಂದ ಹದಿನೈದು

ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಈ ಅನುಪಾತ ಪ್ರತಿಶತ 14% ಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಯ ವಯಸ್ಸು, 20 ರಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಇರುವಾಗ, ಪ್ರತಿಶತ 40% ಮಕ್ಕಳು ತಾಯಿಯಿಂದ ದೂರವಿದ್ದರು. ತಾಯಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಈ ಅನುಪಾತದ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

40 ವರ್ಷ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಗುಂಪಿನ ತಾಯಂದಿರಲ್ಲಿ ಈ ಅನುಪಾತ ಪ್ರತಿಶತ 4% ಮಾತ್ರ ಆಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಂತಹ ನಗರದಲ್ಲಿ ಅನಿಶ್ಚಿತ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿನ ತಾಯಂದಿರಿಗೆ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಊರಿನಿಂದ ನೆರವು ಸಿಗುತ್ತದೆಂದು ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. □

ಯೋಜನಾ

ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2014 ಸಂಚಿಕೆ ವಿಷಯ

ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ

ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆ

* ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್
** ನಿಹಾರಿಕಾ ವೆಂಕಟೇಶ್
ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಆರ್. ರಾಜು

**ಬಹವ ಬಲ್ಲದ ಎನ್ನದೆ
ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ
ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಸುಂದರವಾದ ನಗರ
(ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ)
ಅನುಭವವನ್ನು
ಕಲ್ಪಿಸುವುದು
ನಿಜವಾದ ಸವಾಲು.
ಭಾರತದಂತಹ ದೇಶದಲ್ಲಿ
ಸುಂದರ ನಗರ
ನಿರ್ಮಾಣದಂತಹ
ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು
ಜನ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿರಬೇಕು.**

ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಹೊಸ ಸರ್ಕಾರವು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ (ಪರಿಪೂರ್ಣ ನಗರ)ಗಳ ಆಯೋಜನೆ ಸಹ ಒಂದು. 2014ರ ಜುಲೈ 10 ರಂದು ಕೇಂದ್ರ ಹಣಕಾಸು ಸಚಿವರು ಮಂಡಿಸಿದ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ 100 ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ 7060 ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳ ಅನುದಾನವನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ನಗರಗಳನ್ನು ಆಧುನೀಕರಣ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ನೂರು ಬೃಹತ್ ನಗರಗಳ ಉಪನಗರಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಕವಾದ ನಗರವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಬಗ್ಗೆ ಹಣಕಾಸು ಸಚಿವರು ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನಗರಗಳ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅನುದಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ, ಕಾಲಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾದುದು. ಇದರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಗರವನ್ನು ಸುಂದರ ಹಾಗೂ ಪರಿಪೂರ್ಣ (ಸ್ಮಾರ್ಟ್)ವಾಗಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಹೂಡಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಯೋಜನೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಕುರಿತು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆಯಾದರೂ, 'ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ' ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿಖರವಾದ

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಈ ಲೇಖನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಈ ನಗರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಹಲವಾರು ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಈಗ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿವೆ. ಸೃಜನೆ, ಸೈಬರ್, ಡಿಜಿಟಲ್, ಇ-ಆಡಳಿತ, ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ, ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ, ಜ್ಞಾನ, ತಂತು ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು 'ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ'ಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳಾಗಿ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪರ್ಕಜಾಲವಾಗಿ ಏರ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಹಸ್ರಮಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿ (ಮಿಲೇನಿಯಂ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಗೋಲ್ಡ್-ಎಂಡಿಜಿ) ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. 8ನೇ ಗುರಿಯು ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಸಹಕಾರ ಹಾಗೂ ಮಾಹಿತಿ ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಂತಹ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಲಾಭವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡಿರುವ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಪ್ರಕಾರ ದೇಶವು ಮಾಹಿತಿ ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಗುರಿ ಸಾಧಿಸುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದೆ.

ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಎಂಬುದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಏನು ಎಂಬುದು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಯ ವಿಷಯ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಹೇಗೆ ಇರಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಗುಜರಾತ್‌ನ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಫಿನ್-ಟೆಕ್ ನಗರದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ

* ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮುಂಬಯಿ. E-mail : chandra@igidr.ac.in
** ಸಂಶೋಧಕರು, ಐಜಿಐಡಿಆರ್. E-mail : niharikavk@gmail.com

ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಬಡವ ಬಲ್ಲಿದ ಎನ್ನದೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸುಂದರವಾದ ನಗರ (ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ) ಅನುಭವವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವುದು ನಿಜವಾದ ಸವಾಲು. ಭಾರತದಂತಹ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ನಗರ ನಿರ್ಮಾಣದಂತಹ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಜನ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸಮಂಜಸ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿಯು ಜನರಿಗೋಸ್ಕರ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಈ ಆಲೋಚನೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿಯ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ನೀಡುವ ಬದಲಾಗಿದೆ, ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಅಥವಾ ಜನವಾಸದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ವಿನಃ ಗುರಿಯಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಒಪ್ಪಿತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ನಗರವು ಇ-ಆಡಳಿತದ ಸುಪರ್ದಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಪೂರಕವಾದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಯೋಜನೆ, ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಸುಧಾರಣೆಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಜನಸಮೂಹದ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಆಟೋಮೇಷನ್‌ನಿಂದಾಗುವ ಲಾಭದ ಮೇಲಿನ ಸವಾರಿ, ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಸಹ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಯಾವುದೇ ನಗರವನ್ನು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಮಾಡಲು ಜನ ಕೇಂದ್ರಿತ ಶಾಂತಿಕ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತದ ಸುಧಾರಣೆಯಂತಹ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಲ್ಲ. ಈ ಆಲೋಚನೆಯು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆಗಿಂತ ಹಿಂದಿನದು.

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಗಳು

ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇ-ಆಡಳಿತ ಯೋಜನೆಯ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

2041 ಸ್ಥಾಯಿ ಪಟ್ಟಣಗಳು, 3894 ಪರಿಗಣಿತ ಪಟ್ಟಣಗಳು, 475 ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಇವುಗಳ 981 ಉಪ ನಗರಗಳು, 6,40,867 ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ 238617 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಘಟಕಗಳು ಇ-ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೇಲೆ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪಾತ್ರ ಅಡಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಸಂಪರ್ಕ ಒದಗಿಸುವುದು ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆ ಆಗಬೇಕು. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ 'ಡಿಜಿಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ 500 ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿದೆ. ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಈಗಾಗಲೇ ತನ್ನ ಬದ್ಧತೆ ತೋರಿಸಿರುವ ಇ-ಆಡಳಿತ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಜಾರಿಯಾದರೆ, ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ನಿರ್ಮಾಣದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಮೊದಲ ಮೈಲಿಗಲ್ಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇ-ಆಡಳಿತ ಮಂತ್ರವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರವ್ಯಾಪಿ ಪರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಕೇವಲ 100 ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಹರಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಹ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಮಾಡುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಆರಂಭಿಕವಾಗಿ, 10,000 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ 4862 ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು 'ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಹಳ್ಳಿ' ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದ ಶೇ.8.6 ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ, ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ

ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ 5000 ದಿಂದ 9999 ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಶೇ. 13.2 ರಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಈ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತಂದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಬೃಹತ್ ಗ್ರಾಮಗಳು ಹಾಗೂ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ಗ್ರಾಮಗಳು ಬಹುಬೇಗ ನಗರಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಗುವುದರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯ ಸೂಕ್ತ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯೇ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಆಲೋಚನೆ.

ಆಡಳಿತ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳ ವಿತರಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಹಳ್ಳಿ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಇ-ಪಂಚಾಯತ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ. ಇ-ಪಂಚಾಯತ್ ಯೋಜನೆಯು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಯೋಜನೆಗಳು, ಉಸ್ತುವಾರಿ, ಅನುಷ್ಠಾನ, ಅನುದಾನ ಬಳಕೆ, ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೀಲನೆ, ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆಗಳಾದ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳ ವಿತರಣೆ, ಪರವಾನಗಿ ಪತ್ರ ವಿತರಣೆ ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ನಗರೀಕರಣದ ಯೋಜನೆಗಳ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇ-ಪಂಚಾಯತ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಬಳಸಬೇಕು. ಎಂ-ಆರೋಗ್ಯ (ಮೊಬೈಲ್ ಹೆಲ್ತ್) ಹಾಗೂ ಇ-ಕಲಿಕೆಯ ಮಾದರಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮುಂದಾಗಿದೆ. ಈ ಕ್ರಮಗಳು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೂ ಬಳಕೆಯಾಗಬೇಕು. ದೆಹಲಿ ಮುಂಬೈ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರಿಡಾರ್‌ನಂತೆ ಪ್ರಮುಖ

ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಗರಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವೂ ಇದೆ. ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಮ್ಮಿಳನಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರತಿ ಜನವಸತಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು, ಭವಿಷ್ಯದ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಆಗಿಸುವ ಸಲಹೆಗಳೂ ಸಹ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿವೆ.

2011ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಯೂಸುಫ್ ಮೆಹೆರಲಿ ಸ್ಮಾರಕ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡುವಾಗ, ಉಪ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಎಂ. ಹಮೀದ್ ಅನ್ವಾರಿ ಅವರು ನಗರ ಆಡಳಿತ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳ ವಿತರಣೆಯ ಸವಾಲುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಎರಡು ವಿಷಯಗಳು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಹೊಡಿಕೆಯ ಮಾನದಂಡಗಳು ಹಾಗೂ ಯೋಜನೆಗಳ ಆಯ್ಕೆಗಳು ರಾಜಕೀಯದ ಸೆಳೆತ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ ಎಂಬುದು ಮೊದಲ ಅಂಶ. ಕೆಲವು ವಿಮರ್ಶಕರು ಇದನ್ನು ನಮ್ಮ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳು 'ಉಳ್ಳವರ ಪಾಲು' ಎಂದು ಸಹ ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಗರೀಕರಣವೇ 'ಏಕಮೇವ' ಕ್ರಮವಾಗುವುದು ಕೆಲವೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಲಾಭ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು, ಇತರರನ್ನು ಬದಿಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಬೃಹತ್ ನಗರಗಳಿಗೆ ಬಂಡವಾಳ ಹರಿಯುವುದರಿಂದ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ನಗರಗಳ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಬಂಡವಾಳದ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯ ಘರ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಹೋರಾಟಗಳಿಗೆ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರ ಅಖಾಡವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಎರಡನೇ ಅಂಶ. ಸುಧಾರಣಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ - ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ (ಪಿಪಿಪಿ ಮಾದರಿ) ಮೂಲಕ ಪೌರಾಡಳಿತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಖಾಸಗೀಕರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರದ ಕೆಲಸ ಕೇವಲ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹಾಗೂ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಡುವುದಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ಕೆಲವರ ಅನಿಸಿಕೆ. ಆದರೆ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಖಾಸಗೀಕರಣದಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮತೋಲನಗಳು ಸಾಂಸ್ಥಿಕವಾಗುತ್ತವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ

ನಗರವಾಸಿಗೂ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಒದಗಿಸುವುದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರಸ್ತುತ ನಗರವಾಸಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಂಡರೆ ಸಾಲದು. ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಹ ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಜವಹರ್‌ಲಾಲ್ ನೆಹರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಯೋಜನೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಲಾದ ನಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಸಹ ನಗರಗಳ ಭವಿಷ್ಯದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿಲ್ಲ. 'ಸ್ಮಾರ್ಟ್' ಜನವಾಸದ ಮುಂದಿನ ಅಂಶಗಳು ಸಹ ಹೀಗೆಯೆ ಮುಂದುವರಿಯಬಹುದು.

ಭಾರತದ 2011ರ ಜನಗಣತಿಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಒಟ್ಟು 13.75 ಮಿಲಿಯನ್ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ, ಭಾರತದ ಶೇ.17ರಷ್ಟು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಂತಹ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲೇ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಈ ಶೇಕಡವಾರು ಪ್ರಮಾಣ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದು. 2011ರಲ್ಲಿ 4041 ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. 63ರಷ್ಟು ಪಟ್ಟಣಗಳು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಆಲೋಚನೆಯ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಅಥವಾ ವಿಪರೀತ ಜನಸಂದಣಿಯ ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತ ನಿರ್ಮಾಣಗಳುಳ್ಳ ಪಟ್ಟಣಗಳ ನಡುವೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಶೇ.26ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೊಳಕು ಹಾಗೂ ಅಸ್ವಚ್ಛ ಇಂಧನವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿವೆ. ಒಣ ಮರಗಳು, ಬೆಳೆಯ ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳು, ಸಗಣೆ, ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ಇಂತಹವು ಈ ಕುಟುಂಬಗಳ ಇಂಧನಗಳಾಗಿವೆ. ಇದು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಇಂಧನವಲ್ಲ. ಕೊಳಕು ಇಂಧನವನ್ನು ಬಳಸುವುದರಿಂದ ಮನೆಯೊಳಗೆ ವಾಯು ಮಾಲಿನ್ಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಆಗಲು ಹೊರಟಿರುವ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಭೌತಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳು ಇವೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೊದಲು ಶ್ರಮಿಸಬೇಕು. ಆ ನಂತರವಷ್ಟೇ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಬದಲಾವಣೆಗೆ

ನೇರವಾಗುವುದು. ಭಾರತದ ನಗರಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾರೆ, ಇಲ್ಲಿ ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮುಂತಾದ ವಾಸಯೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಆಗಿ ಚಿಂತಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪೌರ ಸೇವೆಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಭಾರತದ ನಗರಗಳನ್ನು ಹಲವು ಕೋನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸುಗಮ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಥವಾ ಸೇವೆಗಳ ಚಲನಾತ್ಮಕ ದರಗಳನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಲೆಕ್ಕಹಾಕಲು ಲಭ್ಯವಿರುವ ದತ್ತಾಂಶಗಳು ತುಂಬಾ ಅಪೂರ್ಣ ಎಂಬುದು ನೋವಿನ ಸಂಗತಿ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು ತುಂಬಾ ಸುಲಭ. ಆದರೆ ಆಕರ್ಷಕ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಸಬಲರಾಗಿಸುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಭತ್ತೀಸ್‌ಗಢದಂತಹ ರಾಜ್ಯಗಳು ಪಡಿತರ ವಿತರಣೆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಶ್ರಮಪಟ್ಟಿವೆ. ರಾಯಪುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ತಾವು ಇಚ್ಛಿಸಿದ ನ್ಯಾಯಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲು ಅವಕಾಶ ಇರುವುದು ಗ್ರಾಹಕರ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಎಲ್ಲಾ ನಗರಗಳಲ್ಲೂ ರಾಯಪುರದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಲುಷಿತಗೊಂಡಿರುವ ಪಡಿತರ ವಿತರಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಬಹುದು. ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಂತರ ರಾಜ್ಯ ವಲಸಿಗರ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಬಳಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ತಾರ್ಕಿಕವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಇಂತಹ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಕ್ರಮಗಳು ಇವೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಜನ ಸಮೂಹವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಇಂತಹ ಸುಸ್ಥಿರ ಹಾಗೂ ಅಳತೆ ಮಾನದಂಡಗಳು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಷಕವಲ್ಲದ ಹಾಗೂ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ನಗರ ಕೂಡ ದಕ್ಷ ಉತ್ಪಾದಕ ಹಾಗೂ ಆಕರ್ಷಕ ನಗರವಾಗಬಲ್ಲದು. □

ನಗರ ಭವಿತವ್ಯ: ಯೋಜನಾ ಶಿಕ್ಷಣ

* ಡಾ. ರೋಲಿ ಅರಣ್ಯ
** ಪ್ರೊ. ಚೀತನ್ ವೈದ್ಯ
ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಗೀತಾ

ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ
ಭಾರತದಲ್ಲಿ
ಯೋಜನಾ ಶಿಕ್ಷಣವು
ಶ್ರಾಮಾನ್ಯ ಒಳಿತಿನ
ತತ್ವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ
ಶ್ಮಾಟ್ ನಗರಗಳನ್ನು
ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ
ಎಲ್ಲರಿಗೂ
ಶ್ರಾಕಾರಗೊಳಿಸುವ
ವೃತ್ತಿಪರರನ್ನು
ತರಬೇತಿಗೊಳಿಸುವ
ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು
ಹೊಂದಿದೆ.

‘ಭಾರತದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಯೋಜನಾಬದ್ಧ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸ್ ಮೇಲೆ ಲಿಖಿತವಾಗುತ್ತದೆ’ ಎಂಬುದು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿರುವ ಧೈಯವಾಕ್ಯ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಕೇಂದ್ರ ಬಜೆಟ್ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಗಳು ಭಾರತದ ತೀವ್ರಗತಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಯೋಜಿತ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಸೇವೆ ಹೊಂದಿರುವ ನಗರೀಕರಣವು ಆಯ್ದ ಪಥ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದವರಿಗೆ ವಸತಿ ಮತ್ತು ವಸತಿಗೆ ಹಣಕಾಸನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಬಜೆಟ್ ಗುರಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಅಗತ್ಯ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಆದ್ಯತೆಗಳೇ, ಆದರೆ ನಮ್ಮ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಕಡುಬಡತನ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡು ಅನುಕೂಲಕರ ನಗರ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಯೋಜಕರನ್ನು ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆಯೇ ಎಂಬುದು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಗರ ಯೋಜನೆಯ ವೈಫಲ್ಯವು ಬೋರ್ಡ್‌ರೂಂನಿಂದ ಮನೆಯ ಲಿವಿಂಗ್ ರೂಂ ಟೀಬಲ್‌ವರೆಗೆ ಬಹು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುವ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ದಿನನಿತ್ಯದ ಅನುಭವಗಳಾದ

ಜನಸಂದಣಿ, ಗೊಂದಲ, ಮಾಲಿನ್ಯ, ಮತ್ತು ಕುಸಿಯುತ್ತಿರುವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ, ತಲುಪಲಾಗದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ನಗರ ಯೋಜಕರನ್ನು ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಕಾರಣೀಭೂತರೆಂದು ಬಲಿಪಶುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವು ಉತ್ತಮ ‘ಭವಿತವ್ಯ ಸ್ನೇಹಿ’ ಅಥವಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ನೈಜವಾಗಿ ಲೆಕ್ಕಮಾಡಿ ಸಮಾನ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನ್ಯಾಯವಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು ಆಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭವಿತವ್ಯ ಸ್ನೇಹಿ ಅಂದರೆ ಭವಿತವ್ಯದ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ವಾಸ್ತವಿಕ ಮತ್ತು ಭರವಸಾರ್ಹವಾಗಿ ಅಂತೆಯೇ ವರ್ತಮಾನದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳು. ತಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ ಇದು ಯೋಜಕರಿಗೆ ಮೇರು ಸವಾಲು.

ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸವಾಲುಗಳು

2011ರ ಜನಗಣತಿಯ ಅನ್ವಯ, ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 65 ಮಿಲಿಯನ್ ಜನಗಳು ಕೊಳೆಗೇರಿ ಅಥವಾ ವಾಸಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ ನಗರದ ಪ್ರತಿ ಐದು ಜನಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ವಾಸಯೋಗ್ಯ ಜೀವನಮಟ್ಟದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 2011ರ ವರದಿಯನ್ವಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಗತಿಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ - ಭಾರತದ 32% (377 ಮಿಲಿಯನ್ ಜನರು) ಈಗ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು,

* ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ನಾರ್ವೀಯನ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್ ಎಂಡ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ. E-mail : rolee.aranya@ntnu.no
** ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಆಂಡ್ ಆರ್ಕಿಟೆಕ್ಚರ್. E-mail : c.vaidya@spa.ac.in

1991 ಇಸವಿಯ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ದಶಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ 31-32% ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ, ಕೊಳೆಗೇರಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ದಶಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ 2001 ರಿಂದ 37% ಆಗಿದೆ.

ಭಾರತದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರದಿಯಲ್ಲಿ (ಹೆಚ್‌ಪಿಈಸಿ ವರದಿ, ಮಾರ್ಚ್ 2011) ನಗರ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ 50-80% ರಷ್ಟು ಬಾಕಿ/ ಕೊರತೆ ಇರುವುದಾಗಿ ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿದೆ. 2012-31ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚದ ಅಗತ್ಯತೆಯು ಸುಮಾರು ರೂ. 39.2 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು. ಇದು ನಗರ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು 2011 ರಲ್ಲಿನ 0.7 ಪ್ರತಿಶತದಿಂದ 2031-32 ರ ವೇಳೆಗೆ 1.1 ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪರಿಗಣನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ವರದಿಯು ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯ ಬಾಕಿಯು ಕೇವಲ ಭೌತಿಕ ಸೌಲಭ್ಯವಲ್ಲದೇ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ತಲುಪುವಿಕೆಯ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಅನೌಪಚಾರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಅಸಮತೆಯ ಸವಾಲು

ಭಾರತದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ಭಾರತ ನಗರ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅನೌಪಚಾರಿಕವಾಗಿದೆ. ನಿರೂಪಣಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲದೇ, ಈಗ ರದ್ದಾಗಿರುವ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಮಿಷನ್ ಫಾರ್ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸಸ್ ಇನ್ ದ ಅನ್‌ಆರಗ್ನೈಸ್ಡ್ ಸೆಕ್ಟರ್ (ಎನ್‌ಸಿಈಯುಎಸ್) 2009ರಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜಿಸಿರುವಂತೆ 2004-05ರಲ್ಲಿ ದೇಶದ 86% ರಷ್ಟು ಉದ್ಯೋಗವು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿದೆ. ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪಾಲು ಇರುವುದರಿಂದ, ಹೆಚ್ಚಿನ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯು ವಿಧಿಯುಕ್ತವಾದ ಮತ್ತು ಯೋಜಿತ ನಗರದ ಹೊರಗಡೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಭೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು, ನಿರ್ಮಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಅನಿಯಂತ್ರಿತ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಇಂದಿನ ದಿನದ ಕ್ರಮಗಳಾಗಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನದ ವಿಧಿಯುಕ್ತವಾದ ಮತ್ತು ಅನೌಪಚಾರಿಕತೆಯ ನಡುವಿನ ವಿಭಾಗಗಳು ವರಮಾನದ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಹಾಗೂ ವಿಧಿಯುಕ್ತ ಉದ್ಯೋಗದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಭತ್ಯೆಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ತೀವ್ರತೆ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಹ್ಯಾಬಿಟಾಟ್

1995ರಿಂದ 2005 ವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಗರ ಅಸಮಾನತೆಯು 34ರಿಂದ 38%ಕ್ಕೆ (ಬಳಕೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜಿನಿ ಸೂಚ್ಯಂಕ) ಏರಿರುವುದಾಗಿ ವರದಿ ಮಾಡಿವೆ (ಯುಎನ್ ಹ್ಯಾಬಿಟಾಟ್, 2010).

ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ವಿಕೋಪಗಳ ಜಾಗತಿಕ ಸವಾಲುಗಳು

ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ದಾರಿದ್ರ್ಯವು ನಗರದ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ನಿರ್ಮಿತ ಹಾಗೂ ನಿಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪಗಳ ಗಂಡಾಂತರಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ದುರ್ಬಲರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ನಗರಗಳು ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಕುರಿತ ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ ಒಂದು ವರದಿಯು (ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್, 2010) ಭಾರತವು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ಸಮುದ್ರದ ಏರಿಕೆಯ ಗಂಡಾಂತರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಬಹುದಾದ ಕಡಿಮೆ ಎತ್ತರದ ಮತ್ತು ತೀರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ (ಎಲ್‌ಈಸಿರುಡ್) ವಾಸಿಸುವ ಎರಡನೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು (30 ಮಿಲಿಯನ್) ಹೊಂದಿರುವುದಾಗಿ ಅಂದಾಜಿಸಿದೆ. ಗಂಡಾಂತರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಬಹುದಾದ ಅತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಚೀನಾ ದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದು, ಸುಮಾರು 80 ಮಿಲಿಯನ್ ಜನರು ಎಲ್‌ಈಸಿರುಡ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತದ 70 ಪ್ರತಿಶತ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ನೆರೆಯ ಮತ್ತು 60 ಪ್ರತಿಶತ ಭೂಕಂಪದ ಆಪತ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅತಿ ವಿಪತ್ತು

ಪೀಡಿತ ದೇಶವಾಗಿದೆ (ಯುಎನ್‌ಡಿಪಿ, 2014). ನಗರಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಜನಸಂದಣಿಯಿಂದಾಗಿ ಆಪತ್ತಿನ ಮಟ್ಟವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಪರಂಪರೆ

ಭಾರತೀಯ ನಗರಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕುರಿತು ಇತ್ತೀಚಿನ ಮತ್ತು ಗಮನಾರ್ಹ ಮೂರು ವರದಿಗಳು - ಮೆಕ್ ಕಿನ್ಸ್ಟೇ ಗ್ಲೋಬಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್‌ನ ಇಂಡಿಯಾಸ್ ಅರ್ಬನ್ ಅವೇಕನಿಂಗ್ 2010, ಹೆಚ್‌ಪಿಈಸಿ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆನ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಅರ್ಬನ್ ಇನ್‌ಫ್ರಾಸ್ಟ್ರಕ್ಚರ್ ಅಂಡ್ ಸರ್ವಿಸಸ್ 2011 ಮತ್ತು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಮಿಷನ್ ಆನ್ ಸಸ್ಟೇನಬಲ್ ಹ್ಯಾಬಿಟಾಟ್ ರಿಪೋರ್ಟ್ (ಎನ್‌ಎಮ್‌ಎಸ್‌ಹೆಚ್) 2010 ಇವುಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಗರ ಯೋಜನೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳ ಕುರಿತು ಸಹಮತ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಮೂರೂ ವರದಿಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಗರ ಯೋಜನೆಯ ವಿಫಲತೆ, ಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಹಳತಾದ ಭೂ ಉಪಯೋಗದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತವಾಗಿರುವುದಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿವೆ. ವಿಫಲತೆಯು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ವಸತಿ ಮತ್ತು ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಂತ್ರಾಲಯಗಳ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. 74ನೇ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿ, 1992ರ ಇಂಗಿತ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ

ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಇದರಿಂದ ಯೋಜನೆಯು ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಇಲಾಖೆಗಳು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಸರತ್ತುಗಳಾಗಿವೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭೌತಿಕವಾಗಿರುವ ಮಹಾಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಇತರೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳು ಅದರಲ್ಲೂ ಸಾರಿಗೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಮೀಕರಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದ ಕೊಡುಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳಾದ ಬಡವರಿಗೆ ವಸತಿ, ಆರೋಗ್ಯ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಆಯಾ ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ ಯೋಜಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಮಹಾಯೋಜನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಘಟಿತ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು ನ್ಯಾಷನಲ್ ಅರ್ಬನ್ ರಿನ್ಯೂವಲ್ ಮಿಷನ್ (ಜಿಎನ್‌ಎನ್‌ಯುಆರ್‌ಎಮ್) ಯೋಜನೆಯಂತಹವುಗಳ ಮೂಲಕ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಸರಿಯಾದ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿವೆ, ಆದರೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವಿಕೇಂದ್ರಿತ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಹುದೂರ ಸಾಗಬೇಕಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ಏಳಿಗೆಯ/ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯ ನಗರಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಲು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಯೋಜಕರು ಬೇಕು?

ಇಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ನಗರ ಮಾದರಿಯು ಯೂರೋಪ್ ಮತ್ತು ಆಫ್ರೀಯ ಏಷ್ಯಾಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಹೈಟೆಕ್ ಅವತಾರಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಭಾರತಕ್ಕೆ 'ಸ್ಮಾರ್ಟ್' ನಗರ ಭವಿಷ್ಯವು ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ವೈವಿಧ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು.

ಸಾಮಾನ್ಯರು ಮತ್ತು ವಿಶೇಷತಜ್ಞರು

ಆದರೆ ಇಂತಹ ಸಂಕೀರ್ಣ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಯೋಜಕರು ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಎರಡನೆಯದು ಮುಖ್ಯ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿದ್ದು, ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕದ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಯೋಜನಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲ ಹೊಂದಿರುವ ಭಾರತದ ಯೋಜನಾ ಶಿಕ್ಷಣವು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾಮಾನ್ಯರು ಮತ್ತು ವಿಶೇಷಜ್ಞರ ನಡುವಿನ ಜೂಜಾಟದಲ್ಲಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ ಮೊದಲ ನಗರ ಯೋಜನಾ ಕಾಯ್ದೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಾಗ ಯೋಜಕರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ನಗರ ಮಟ್ಟದ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಗರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಮಹಾಯೋಜನೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವ ಭೂ ಉಪಯೋಗ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಉಪನಗರಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಲಯ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಯೋಜಕರನ್ನು ಮಹಾಯೋಜನೆಯ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ತಜ್ಞನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಾವು 'ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂ ಉಪಯೋಗ ಯೋಜಕ' ಎಂಬುದಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತೇವೆ. 1991ರ ಆರ್ಥಿಕ ಉದಾರೀಕರಣದವರೆಗೆ, ನಗರ ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧಿಪತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಉದಾರೀಕರಣದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಹಿಂಪಡೆತ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಸತಿ ಮತ್ತು ಭೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮುಂತಾದ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕ ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ತೆರೆಯಿತು. ಖಾಸಗಿ ಸ್ವತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿದಾರರು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ, ವಿದೇಶೀಯ ಭೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿದಾರರು, ವೃತ್ತಿಪರ ಸಲಹೆದಾರರು, ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳು, ಖಾಸಗಿ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಪೂರೈಕೆದಾರರು ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಹೂಡಿಕೆದಾರರು - ನಗರ ಯೋಜಕರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು - ಈ ಎಲ್ಲಾ ಹೂಡಿಕೆದಾರರು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈಗಲೂ 5-10 ವರ್ಷಗಳ ಮಹಾಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತವೆ.

ಜಗತ್ತಿನ ಬಹುತೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಭೂ ಉಪಯೋಗ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಬಹು ಹಿಂದೆ ಕೈಬಿಡಲಾಗಿದೆ ಉದಾರ ನೀತಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಾದ ಯು.ಕೆ ಮತ್ತು ನೆದರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಿವೆ. ಬದಲಾಗಿ ಭೌತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಿ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಹಾಗೂ ಬಹುಕ್ಷೇತ್ರೀಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭೌತಿಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಭೂಮಾಲಿಕರು/ಅಭಿವೃದ್ಧಿದಾರರು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಯೋಜನೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಂಧಾನ ನಡೆಸಿ ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಗರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಒಂದೇ ಯೋಜನೆಯೆಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂ ಉಪಯೋಗ ಮತ್ತು ನಗರ ರಚನೆ/ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸುವ ಸಮಗ್ರ ಭೂ ಉಪಯೋಗ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಯೋಜನೆ. ಅಂತಹ ಬಹುಕ್ಷೇತ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಅಂತರಕ್ಷೇತ್ರೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಜಕರು 'ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಯೋಜಕ'ನಿಂದ 'ತಾಂತ್ರಿಕ ವೃತ್ತಿಪರ ಯೋಜಕ', 'ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಯೋಜಕ'ನಿಂದ 'ನಗರ ನಿರ್ವಾಹಕ' ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಅತಿದುರ್ಬಲರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ 'ವಕಾಲತ್ತು ಯೋಜಕ'ನವರೆಗೆ ವೈವಿಧ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ರಾಜ್ಯ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಯೋಜಕರು

74ನೇ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆ, 1992 ನಗರ ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಮೂರನೇ ಸ್ತರವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಅತಿ ಕೆಳಹಂತದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. 74ನೇ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆಯು ಸಂವಿಧಾನದ 12ನೇ ಷೆಡ್ಯೂಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿರುವ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲು ಕೇವಲ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದೆ - ಅದರಲ್ಲಿ ನಗರ ಯೋಜನೆಯೂ ಒಂದು. ಇದರ ಫಲಿತಾಂಶವಾಗಿ 74ನೇ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಭಾಗಶಃ ಮಾತ್ರ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿವೆ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ಹಸ್ತಾಂತರವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಜಿಎನ್‌ಎನ್‌ಯುಆರ್‌ಎಮ್ ಮತ್ತು ಇತರ

ಯೋಜನೆಗಳು ಸರಿಯಾದ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಹೆಜ್ಜೆಗಳಾಗಿವೆ, ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಒಂದು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಅನ್ವೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಆದರೆ ದುರ್ಬಲ ಆದಾಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ನಿಜವಾದ ಹಣಕಾಸು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಭಾಗೀದಾರರಿಗೆ ಇದು ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಮೂರು ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿರುವಂತೆ, ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಅತಿ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಚುನಾಯಿತ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತರುವ ಸಲುವಾಗಿ ಯೋಜನೆಯ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪುನರ್ ರಚನೆ ಮಾಡುವ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯತೆ ಇದೆ.

2011ರ ಜನಗಣತಿಯ ಅನ್ವಯ 7000 ಪ್ರಮಾಣೀ ಪಟ್ಟಣಗಳು, 626 ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಹಾಗೂ 6,00,000 ಹಳ್ಳಿಗಳಿವೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ 73ನೇ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆ (ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಕುರಿತಂತೆ) ಮತ್ತು 74ನೇ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದರೆ, ಆಗ ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲಿನ ಸ್ವರಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಜಕರು ಬೇಕಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ, ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರ ಯೋಜನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೂಡ ಅರ್ಹತೆಯುಳ್ಳ ಯೋಜನಾ ವೃತ್ತಿಪರರ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಪರ ಯೋಜಕರನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಟೌನ್ ಪ್ಲಾನರ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ (ಐಟಿಪಿಐ) ಪ್ರಕಾರ 2011 ರಲ್ಲಿ 2,899 ಅಸೋಸಿಯೇಟ್ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಯೋಜಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಸುಮಾರು 5000 ಇರಬಹುದಾಗಿ ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಂಕಿಅಂಶವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ 100,000 ನಗರ ವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಕೇವಲ 1.32 ಯೋಜಕರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಅಂಕಿಅಂಶವು ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿನ ಅತಿ

ಬಡತನದ ದೇಶಗಳಾದ ಉಗಾಂಡಾ, ಮಾಲಿ ಮತ್ತು ತಾಂಜೀನಿಯಾಗಳೊಂದಿಗೆ ತುಲನೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ (ಯುಎನ್ ಹ್ಯಾಬಿಟಾಟ್, 2013). ಯುನೈಟೆಡ್ ಕಿಂಗ್‌ಡಮ್‌ನಂತಹ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ದೇಶಗಳು ಪ್ರತಿ 100,000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ 37.63 ಯೋಜಕರನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ (ಐಬಿಡ್, 2013). ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವಂತೆ, ದೇಶದ ರಾಜ್ಯ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಜಕರ ಬೃಹತ್ ಕೊರತೆ ಇದೆ.

ಆದರೆ ಯೋಜಕರನ್ನು ಕೇವಲ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ; ಬದಲಾಗಿ ಅತ್ಯಾಕರ್ಷಕ ಕೆಲಸದ ಪರಿಸರವು ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಲ್ಲಿವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಮತ್ತು ನಗರ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿಯವರ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ-ಅದರಲ್ಲೂ ಭೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ವೃತ್ತಿಪರ ಯೋಜಕರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅಮೂಲ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದು, ಹಣಕಾಸು ಮುಗ್ಗಟ್ಟಿರುವ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದುರ್ಲಭ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ಕಠಿಣ ಕಾರ್ಯ ಹೊಂದಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ತೊಡಕುಗಳಿವೆ - ಒಂದು ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕಾದ ಯೋಜಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಯಾವ

ರೀತಿಯ ಯೋಜಕರು ಎಂಬುದು. ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸೀಮಿತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿರುವ ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪಾತ್ರವು ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಮೂರನೇ ವಲಯವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಇದು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಔಪಚಾರಿಕ ಜಾಲಗಳ ಹೊರಗೆ ಇರುವವರಿಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಔಪಚಾರಿಕ ಜಾಲಗಳ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಸೇವಾ ಪೂರೈಕೆಯಲ್ಲಿನ ಅಂತರವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತವೆ. ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ದಾವೆಗಳು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಸಂಘಟನೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುಂಪುಗಳ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಕಾಪಾಡಲು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಉಪಕರಣಗಳು. ಅಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಯೋಜಕರು 'ವಕಾಲತ್ತು ಯೋಜಕ'ರಾಗಿ- ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಧಾರಿತ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಔಪಚಾರಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ/ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವವರ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ನಗರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅನೌಪಚಾರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಯ ಪ್ರಮಾಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಂತರ್ಗತ ಯೋಜನೆಗಳು ಸುಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ನಗರ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಧ್ಯ 1950 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳು, ಅಭಿಯಂತರರು ಮತ್ತು ನಂತರದಲ್ಲಿ ಭೂಗೋಳ, ಆರ್ಥಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯವರಿಗೆ ಮಾಸ್ಟರ್ ಅಥವಾ ಸಮಾನಾಂತರ ಪದವಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಬ್ಯಾಚಲರ್ ಆಫ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ (ಬಿ. ಪ್ಲಾನ್) ಪದವಿಯನ್ನು ಸುಮಾರು 25 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರಸ್ತುತ 18 ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಮತ್ತೆ ಇನ್ನು 8 ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬಿ. ಪ್ಲಾನ್ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ - 200 ಬಿ. ಪ್ಲಾನ್ ಸೀಟುಗಳು ಹಾಗೂ 500 ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಸೀಟುಗಳು ಈ 18 ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ, ಸಾರಿಗೆ, ವಸತಿ, ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಯೋಜನೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈಗ 5,000 ಯೋಜಕರಿದ್ದು, 2031ರ ವೇಳೆಗೆ 1,60,000 ಯೋಜಕರ ಅಗತ್ಯತೆ ಇದೆ. ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಟೌನ್ ಪ್ಲಾನರ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾದವರು ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಚಲರ್ ಮತ್ತು ಮಾಸ್ಟರ್ ಮಟ್ಟದ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಮಾದರಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ಯಾಚಲರ್ ಆಫ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದು ಮೆಚ್ಚಲರ್ಹವಾದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು 40 ಅಂತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಖೆಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಯೋಜಕರು ವೈವಿಧ್ಯ ಪರಿಸರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಘಟಕವು ಈಗಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭೌತಿಕ ಯೋಜನೆಗಳತ್ತ ಸಜ್ಜಾಗಿದೆ, ವಿವಿಧ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ - ಸೈಟ್ ನಕ್ಷೆಗಳು, ವಲಯ ನಕ್ಷೆಗಳು, ಮಹಾಯೋಜನೆಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಭೂ ಉಪಯೋಗ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು. ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯ ಮಾಸ್ಟರ್ / ಎಮ್.ಟೆಕ್ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವು ವಿವಿಧ ಶಾಖೆಯ ಪದವೀಧರರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಯೋಜನಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ನಗರ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಯೋಜನಾ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಲ್ಪನೆಗಳು

ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಯೋಜನೆಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಕೆಳಕಂಡ ಪ್ರಮುಖ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿ ನಾವು ಗುರುತಿಸುತ್ತೇವೆ.

1. ಹೆಚ್ಚು ನಗರ ಯೋಜಕರು: ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಯೋಜಕರ ಪರಿಮಾಣವು ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕಿದೆ. ಈ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಖಾಸಗಿಯಾಗಿರಬಹುದು ಆದರೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುಣಮಟ್ಟ ನಿಯಂತ್ರಣ ಅಗತ್ಯ.

2. ಸರ್ಕಾರ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಯೋಜಕರು - ಮೂರು ವಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ನೇಮಕವಾದ ಯೋಜಕರ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ ಅದರಂತೆಯೇ ಯೋಜನಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ವೈವಿಧ್ಯವಾಗಿಸಬೇಕು.

3. ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟಗಳಿಗೆ ಯೋಜಕರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದು - 74ನೇ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ವಯ ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯದ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣವು ಅನಿವಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಯೋಜನಾ ಶಿಕ್ಷಣವು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಮೂರು ಸ್ಥರಗಳಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕೌಶಲ್ಯದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಬೇಕು.

4. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷಜ್ಞ ಯೋಜಕರ ಸಮತೋಲನ - ಯೋಜನಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷಜ್ಞ ಯೋಜಕರ ತರಬೇತಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಜ್ಞಾನದ ಮಿಶ್ರಣದ ಮರುಮೌಲ್ಯೀಕರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ವಿರುದ್ಧ ಕೌಶಲ್ಯದ ತರಬೇತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಟುಚರ್ಚೆ ಅಗತ್ಯ.

5. ಹೆಚ್ಚಿನ ನಗರ ನಿರ್ವಾಹಕರು - ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು ತೊಡಗಿರುವುದರಿಂದ,

ಯೋಜನೆಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಅಂಶವು ದಕ್ಷ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನಗರಾಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಿಶೇಷ ನಗರ ನಿರ್ವಾಹಕರು ಈ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ವಹಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕು.

6. ಯೋಜಕ ಕಾರ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಭೌತಿಕ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಸಮಗ್ರ ಯೋಜನೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು - ಭೂ ಉಪಯೋಗ, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ, ಪರಿಸರ ಸುಸ್ಥಿರತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇರ್ಪಡೆ, ಆಪತ್ತು ತಗ್ಗಿಸುವಿಕೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ/ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳು ವಾಸ್ತವಿಕ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯ ಸ್ನೇಹಿನಗರ ಯೋಜನೆಗಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿಸಬೇಕಾದ ಕೆಲವೇ ಅಂಶಗಳು. ಯೋಜನಾ ಶಿಕ್ಷಣವು ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿನ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಲು, ಆ ಮೂಲಕ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರಲು ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಬೇಕು.

ಯೋಜನಾ ವೃತ್ತಿಯು ಸಮಾಜದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವ ಬಾಧ್ಯತೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮುದಾಯವು ಉದಾರೀಕರಣದ ನಂತರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದೆ ಆದರೆ ಯೋಜನೆಯ ಮೌಲ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಮತ್ತು ನೈತಿಕತೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾ ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಒಳಿತಿನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ನಗರಗಳನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಎಲ್ಲರಿಗಾಗಿ ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸುವ ವೃತ್ತಿಪರರನ್ನು ತರಬೇತಿಗೊಳಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. □

ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯದ ಗಂಗಾ-ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ನದೀನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆ
ನದೀನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆ
ಇತ್ತೀಚಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ
ನದೀನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆ
ನದೀನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆ
ನದೀನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆ

- ಜಗನ್ ಮೆಹ್ರಾ

ದಂದೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಜ ನೀರಿನ ಹರಿವು

* ಡಾ. ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಸೆನ್

** ಡಾ. ದೀಪಂಕರ ಗೋರೈ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಶ್ರೀಮತಿ ಹರಿಪ್ರಸಾದ್

ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ ಗಳಲ್ಲಿರುವ ಹೂಗ್ಲಿ-ಭಾಗೀರಥಿ ಮತ್ತು ಗಂಗಾ/ಪದ್ಮಾ-ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ಈ ನದೀವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಇಡೀ ಕೆಳಸ್ತರ ನದೀಮುಖಜ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸರೀಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆಗುವ ನೀರಿನ ಹರಿವು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಹದಗೆಡುತ್ತಿದೆ. ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿನ ಈ ನದಿ ಮುಖಜದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಆಳವಾದ ವಿಮರ್ಶೆ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಗಳು ಅವಶ್ಯಕ. ಇದನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡಾಗಲಷ್ಟೆ ಇಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರೀಯ-ಹರಿವು (ಪ-ಹರಿವು) ಮೊದಲಿನಂತಾಗಬಲ್ಲದು. ಗಂಗೆಯ ನೀರಿನ ಸಂಚಲನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರತಿಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಆದಷ್ಟು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ, ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಈ ಪ-ಹರಿವಿನಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ ತಪ್ಪನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಸುಸ್ಥಿರ ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಸುಧಾರಿತ ಬದುಕನ್ನು ರೂಢಿಸಬಹುದು. ಇಂತಹ ಕ್ರಮದಿಂದ, ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭೂರಚನೆ, ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ, ಜೀವವೈವಿಧ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ನದಿಯ ಆಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಬಳಕೆಗಳು, ಅಲ್ಲದೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಕೇಂದ್ರಜಲ ಆಯೋಗವು ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವ ಕ್ರಮಗಳು ಪರಿಗಣನೆಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಗಂಗಾನದಿಯು ಪ್ರವಹಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಎದುರಾದ ಪ-ಹರಿವು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಹಾಗೂ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ನೀರು ಹರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಎಷ್ಟು ನೀರು ಬಳಸಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು

ಇದುವರೆಗೆ ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಏನಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಈಗ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಗಳಾಗುತ್ತಿವೆಯನ್ನಬಹುದು. ಇಂತಹ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕ್ರಮ ಡೆಬ್ಲೂಡೆಬ್ಲೂಎಫ್ - ಇಂಡಿಯಾ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗಂಗಾನದಿಯ ನೀರಿನ ಬಳಕೆಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಜಲ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ಜಲ ಮಾಲಿನ್ಯಗಳಿರುವ ಅಗ್ರ ಹತ್ತು ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗಾನದಿಯೂ ಒಂದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಫರಕ್ಕಾ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ತಲುಪುವವರೆಗೆ, ನದಿಯು ಹಲವು ರಾಜ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರವಹಿಸುವುದರಿಂದ ಈ ಮೇಲುಸ್ತರದ ಎಲ್ಲ ನೀರಿನ ಪಾಲು ಪಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸ್ಥಾನ ಹಿಂದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಬಂಗಾಳ ಹಾಗೂ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ ಬಹುಪಾಲು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಆಪಾದನೆಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಸಮೃತ್ತವಲ್ಲದ ಬಳಕೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಲೇಖನವು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಎರಡೂ ದೇಶಗಳ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಫರಕ್ಕಾ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಭಾರತ - ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶಗಳ ಒಪ್ಪಂದ

ಗಂಗಾನದಿಗೆ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಹಾಕಿ, ಅದರ ಪ್ರವಾಹದ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಭಾಗೀರಥಿಯ

* ಮಾಜಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಐಸಿಎಆರ್.
 ** ವಿಷಯ ತಜ್ಞರು, ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ, ಐಸಿಎಆರ್.

ಪಟ್ಟಿ - 1 : ಉತ್ತರಾಖಂಡದಲ್ಲಿ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆ

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ನದಿ	ಒಟ್ಟು ಉದ್ದ (ಮೀ)	ದಿಕ್ಕು ಬದಲಾವಣೆ (ಮೀ)	ಮುಳುಗಡೆ (ಮೀ)	ಬಾಧಿತ ಉದ್ದ (ಮೀ)	ಉದ್ದ ಬದಲಾವಣೆ (ಶೇ.)	ಮುಳುಗಡೆ (ಶೇ.)	ಬಾಧಿತ (ಶೇ.)
ಭಾಗೀರಥಿ ಜಲಾನಯನ								
1	ಭಾಗೀರಥಿ	217000	68031	85400	153431	31	39	70.71
2	ಅಸಿಗಂಗಾ	20500	10945	0	10945	53	0	53.39
3	ಭೈಲ್‌ಗಂಗಾ	109000	20369	19000	39369	19	17	36.12
4	ಬಾಲ್ ಗಂಗಾ	37000	14721	0	14721	40	0	39.79
5	ಸಣ್ಣ ಉಪನದಿಗಳು	73000	16401	0	16401	22	0	22.47
ಅಲಕನಂದ ಜಲಾನಯನ								
6	ಅಲಕನಂದ	224000	60412	47100	107512	27	21	48.00
7	ದೌಲಿ ಗಂಗಾ	50000	46794	0	46794	94	0	93.59
8	ರಿಶಿ ಗಂಗಾ	38500	10426	600	11026	27	2	28.64
9	ಬಿಹಾರಿ ಗಂಗಾ	29500	21926	0	21926	74	0	74.32
10	ನಂದಾಕಿನಿ	44500	15507	0	15507	35	0	34.85
11	ಮಂದಾಕಿನಿ	81000	34875	500	35375	43	1	43.67
12	ಪಿಂದಾರ್	114000	24974	10000	34974	22	9	30.68

ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿಸುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು 1853ರಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದವರು ಸರ್ ಆರ್ಥರ್ ಕಾಟನ್. ಆದರೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದಿಂದ ಹಾಗ್ಲಿ-ಭಾಗೀರಥಿಗಳು ಹರಿಯುವ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಹೊರಳಿಸಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಫರಕ್ಕಾ ಎಂಬುವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ಮುಂದೆ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದಡೆಗೆ ಪದ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ಹಾಗೂ ಮೇಘ್ನಾ ನದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಉಪನದಿಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿ, ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಎಲ್ಲ ನದಿಗಳು ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿಯನ್ನು ಸೇರಿದುವು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ನೀರಿನ ಸಂಚಲನವನ್ನು ಗಣಿತೀಯವಾಗಿ ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿ, ಒಂದು ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡಿದುದು ಫರಕ್ಕಾ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಪರವಾಗಿ ಇದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಯಾವ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಲಾಯಿತೋ ಅದು ಪೂರ್ಣವಾಗಲಿಲ್ಲ:

ಹೂಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ರಚಿಸದಿಂದ ಹರಿಸಿ ಚೊಕ್ಕಟಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಕೊಲ್ಲುತ್ತ ಬಂದರಿಗೆ ಹಡಗುಗಳ ಸಂಚಾರ ಅಥವಾ ಪರಸ್ಪರ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಒಣಹಂಗಾಮುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ದೇಶಗಳು ನೀರನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು - ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಒಡಂಬಡಿಕೆ ಇದ್ದರೂ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶಕ್ಕೆ 1971ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ತರುವಣದಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಪದ್ಮಾ-ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಾ-ಮೇಘ್ನಾ ನದಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾದ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಅರಿವಾಯಿತು. ಆಗ ಎರಡು ದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಕೆಲವು ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಒಪ್ಪಂದಗಳಾದವು. ಮೊದಲನೆಯದು 1974ರಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ, ಆಮೇಲೆ 1977ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆರಡು 1980ರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆದುವು. ಆದರೆ ಇವಾವುದರಿಂದಲೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ.

1999ರಲ್ಲಿ ಗಂಗಾನದಿಯ ನೀರನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಗೆ ಭಾರತ-ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶಗಳ ನಡುವಿನ 30 ವರ್ಷಗಳವರೆಗಿನ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ನಾಲ್ಕುದಶಕಗಳ (1949 - 1988) ಕಾಲದ ನೀರಿನ ಸರಾಸರಿ ಹರಿವನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕಾಗಿ 1977ರಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದ ಹರಿವಿನ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೂ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಫರಕ್ಕಾಗೆ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹರಿವಿಗೂ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ತಾಳಿಕೆಯಿದ್ದಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಫರಕ್ಕಾಗೆ ನೀರು ಬರುವ ಮೊದಲೇ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ತು ಹಾಗೂ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ಗಳ ಒಂದು ನಿಡಿದಾದ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ನೀರು ಸತತವಾಗಿ ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹರಿದು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಹಾಗೂ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ

ಭಾಗೀರಥಿ, ಅಲಕನಂದ ಹಾಗೂ ಗಂಗಾ ನದಿಗಳ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಹಾಗೂ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಬಳಸುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗಂಗಾನದಿ ಹರಿವಿನ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗಿರುವ ಅಧಿಕಸಂಖ್ಯೆಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ (ನೋಡಿ ಚಿತ್ರ 1, 2) ಅಲಕನಂದ ಮತ್ತು ಭಾಗೀರಥಿ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಉಪನದಿಗಳು (ಪಟ್ಟಿ - 1) ಮತ್ತು ಗಂಗಾ ನದಿಯ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ನೀರು ಉತ್ತರಾಖಂಡ್ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನಾ ತಾಣಗಳಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಷ್ಟೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನದಿಯ ನೀರು ಮಲಿನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ಇದು ಕೆಲವು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ-ಹರಿವಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಹುದು. ಗಂಗಾ ನದಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಅದರ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೀನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ (ಚಿತ್ರಗಳು 3,4). ಲಭ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯ ಮೇರೆಗೆ

ಇದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಕೈಗೊಂಡ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಯಶಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದು, ಬೇಡದ್ದು ಎರಡೂ ಇವೆ. ಇದರಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಥವಾ ಇನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮುಂಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ವಾಯುಗುಣ ಬದಲಾವಣೆಯ ಆಯಾಮವೂ ಇದೆ. ಪ-ಹರಿವಿನ ಎಲ್ಲ ಅಂತರ್ಗತ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಿದೆ. ಇಂಥ ಒಂದು ವಿಷಯ, ಹಿಮ ನದಿಗಳು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಎಂದರೆ ಕರಗುತ್ತಿರುವುದು. ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಇದು ಜರುಗುತ್ತಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಹಿಂದೂಕುಷ್ ಹಿಮಾಲಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಮನದಿಗಳು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯುತ್ತಿವೆ. ಇದನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ಹೀಗಿದೆ : ಅದರ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಹಿಮನದಿಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ನೀರಿನ ಹರಿವು 20 - 50% ತಗ್ಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನದಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ (2009) ಮೇರೆಗೆ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಕಾರ್ಯರೂಪಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿದ್ದರೂ ಸಹ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ನದಿನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಅತಿಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇದರೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಾವಯವ ಕಲ್ಪಶದ ಪರಿಣಾಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳೆಲ್ಲ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವ್ಯರ್ಥನೀರಿನ ವಿಲೇವಾರಿ ಆದಮೇಲೆ ನದಿಯ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ನೀರು ಮತ್ತು ನದಿಯ ಕೆಳಸ್ತರದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು - ಈ ಎರಡರಿಂದ ಆಯಾ ಭಾಗದ ಜನರ ಬದುಕೂ ಈಗ ದುಸ್ಥಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ. (ಚಿತ್ರ 1: ಗಂಗಾನದಿ ಹಾಗೂ ಅದರ ಉಪನದಿಗಳು ಮತ್ತು ಅದರ ನೀರಿನ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ರೇಖಾಚಿತ್ರ)

ಜಲಸಂಚಲನ ಹಾಗೂ ಹೂಳಿನ ಹೊರೆ

ಗಂಗಾನದಿ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಆಚೀಚೆಯಿಂದ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಉಪನದಿಗಳು ಒಟ್ಟು 57 ನದಿಗಳು ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶಕ್ಕೆ ಹರಿದು ಬರುತ್ತವೆ.

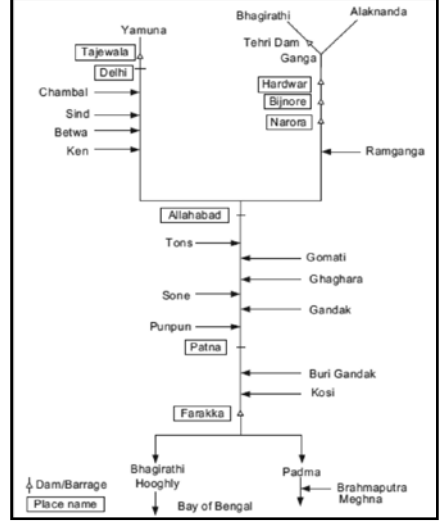
ಇದರಲ್ಲಿ ಗಂಗಾನದಿಯೇ ಮಹಾನ್‌ನದಿ. ಇದು ಭಾರತದಿಂದಲೂ, 3 ನದಿಗಳು ಮ್ಯಾನ್‌ಮಾರ್‌ದಿಂದಲೂ ಹರಿದು ಬರುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ನೆರೆ ದೇಶದ ಜನಜೀವನದ ಸುಸ್ಥಿರತೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ದೇಶದಿಂದ ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಭಾರತದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಿದೆ.

ಫರಕ್ಕಾ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನಿಂದಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಡಚಣೆಗಳು ಉಂಟಾಗಿವೆ; ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲದೆ, ಪ್ರತಿಕೂಲತೆಗಳಾಗಿವೆ. ನೀರಿನ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಹೂಳಿನ ಸಂಚಲನ, ನದಿಯತಳದಲ್ಲಿ ಇಳಿಜಾರು - ಇಂಥ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ರಾಜಮಹಲ್‌ದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ಫರಕ್ಕಾದಿಂದಲೂ ಮುಂದೆ ಸಾಕಷ್ಟುದೂರ ಮುಂದುವರಿದಿವೆ. ಮೆಕ್ಕಲು ಮಣ್ಣು ಬೀಸಣಿಗೆಯಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಲಬದಿಗೆ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ಎಡದಡದಡೆಗೆ ಕಾಲುವೆಯು ಒತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ದಡದಲ್ಲಿ ಸವಕಳಿ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಸ್ಟ್, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಹೂಳು ಹಲವುಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಪರೋಕ್ಷ ಪರಿಣಾಮಗಳಾಗಿವೆ. ಕೊನೆಗೆ ಇದರಿಂದ ಹೂಳು ಹೆಚ್ಚುವುದಲ್ಲದೆ, ನದಿಯ ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ದಡಗಳಲ್ಲಿ ಸವಕಳಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರ ಫಲಿತಾಂಶವು ನದಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನೂ ತಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಭೂರಚನೆಯನ್ನೂ ಮಾರ್ಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಫರಕ್ಕಾ ಹಾಗೂ ರಾಜಮಹಲ್‌ಗಳ (ಜಾರ್ಖಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ 53 ಕಿ.ಮೀ. ನಷ್ಟು) ನಡುವೆ ಹಲವು ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನದಿಯ ಹರಿವಿನ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಭೂರಚನಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸಹ ಆಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನದೀ ದಡದ ಸವಕಳಿ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಹಗಳ ಬಗೆಗೆ ಒಂದು ವಿವರವಾದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇದು 1955 - 2005ರ ವರೆಗಿನ ಅವಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದೆ.

ಈ ವರದಿಯಲ್ಲಿ, ದಡದ ಸವಕಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಅಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣು ಪದರ ಪದರಗಳಂತಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿನ ಗಟ್ಟಿಕಲ್ಲುಗಳ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದಾಗಿ. ಇಲ್ಲಿ ಹೂಳು ತೆಗೆಯುವುದು ದುಸ್ತರವಾಗಿದೆ. ನದಿಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಹರಿವಿಗೆ ಅಡಚಣೆಯಾಗಿರುವುದೇ

ಚಿತ್ರ-1 : ಉತ್ತರಾಖಂಡ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಅಲಕನಂದ ಹಾಗೂ ಭಾಗೀರಥಿ ನದಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಉಪನದಿಗಳ ಬಾಧಿತ ಭಾಗಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು.

ಫರಕ್ಕಾ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಎಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಂತ್ರಸ್ತರಾಗಿರುವವರು ಮಾಲ್ಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾಣಿಕ್‌ಚಕ್, ಕಾಲಿಕ್‌ಚಕ್-II, ಕಾಲಿಕ್‌ಚಕ್-III ಮತ್ತು ರತುವ-1 ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರು. ಇವರು ಸುಮಾರು 1,670 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುರ್ಷಿದಾಬಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ನಷ್ಟವುಂಟಾಗಿದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅತಿಯಾದ ಹಾಗೂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ದಡಗಳ ಕುಸಿತಗಳಾಗಿ, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಪ್ರವಾಹ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಭಾರತದ ಕಡೆಗಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಅಪಾರನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ ತೀರಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಳಿನ ಹೊರೆ ಮತ್ತು ಅತಿಯಾದ ನದಿಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಅದರ ಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಸವಕಳಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಪ್ರವಾಹವಾಗುವುದು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ವರದಿಯಾಗಿದೆ.

ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ನಷ್ಟ

ಈ ಎಲ್ಲ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಂದಾಗಿ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೇಳುತ್ತವೆ. ಕೆಳಭಾಗದ ನದಿ ಮುಖಜ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತಗ್ಗುತ್ತಿರುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ

ಚಿತ್ರ : 2 ಗಂಗಾನದಿಯ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಗಳು

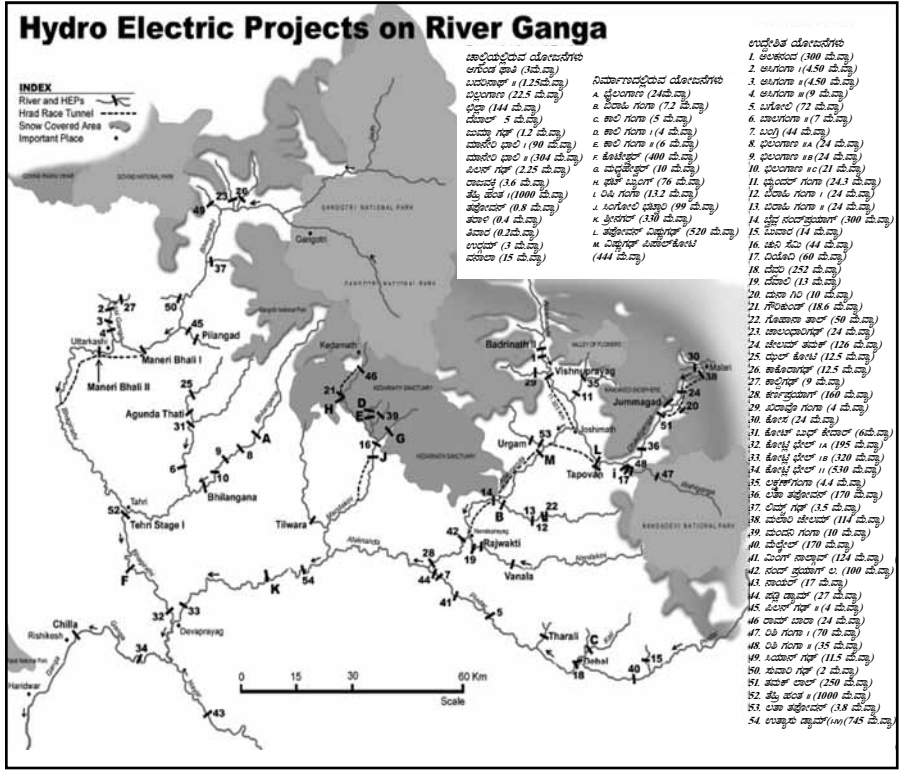
ಎರಡು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸುಂದರ್ಬನ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಭರದಿಂದ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟೇ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ನಷ್ಟವೂ ಆಗುತ್ತಿದೆ.

ಸುಂದರ್ಬನ್ ಕಾಡಿನ ಕೆಲವು ಜೀವಿ ಜಾತಿಗಳು ಈಗ ಅಳಿದು ಹೋಗಿವೆ. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಬಗೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅದು ಆದರ್ಶ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಗಂಗೆಯ ಇಡೀ ಮುಖಜ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಕಾಲದಿಂದ ಜೀವಿ ನಾಶವಾಗಲು ಹಲವು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಾಶಕ್ಕೆ ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಇಂಥದ್ದೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾರಣಗಳೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ ತಗ್ಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಾನವ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪಗಳೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.

ನೀರಿನ ಹರಿವು

ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದಲ್ಲಿನ ಕೆಳಭಾಗದ ಗಂಗಾಮುಖಜ ಭೂಮಿಯೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಾಧಿತವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. 1970 - 2011 ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಣ ಹವೆಯಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನವೆಂಬರ್-ಮೇ) ಗಂಗಾನದಿ ಹರಿವಿನಲ್ಲಿ 82%ರಷ್ಟು ನೀರು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವ ಬಗೆಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಫರಕ್ಕಾ ಅಣೆಕಟ್ಟು ನಿರ್ಮಾಣ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖವಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ದಿಕ್ಕು ಬದಲಾವಣೆ ಪರಿಸರದ ಮೇಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನಲಾದ ಪರಿಣಾಮ - ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಉತ್ತೇಜಿತ ಅಂದಾಜಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಯಾವಾಗಲೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಪಡೆದವು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯೋಮವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಫರಕ್ಕಾ ಬಗೆಗಿನ ನಿರ್ಣಯಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ಊಹೆಗಳು ಆಧಾರವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಈ ಊಹೆಗಳು ಫರಕ್ಕಾ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತ ಕಾಲದವು. ಅದರಿಂದ ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯೂ ವಾಸ್ತವಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಅಂದಾಜು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯನೀತಿ ಮತ್ತು ತೀರ್ಮಾನಗಳು

ಫರಕ್ಕಾ ದಕ್ಷಿಣ ಹಾಗೂ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ ವಾಯುವ್ಯದ ಗಂಗಾ ನದಿಮುಖಜ ಭೂಮಿಗಳು ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಬಗೆಯವು. ಈ ಎರಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಫರಕ್ಕಾ ನಿರ್ಮಾಣದಿಂದ ನದಿ ನೀರಿನ ದಿಕ್ಕು ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವು ಕೆಡುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ, ಈ ವಿಷಯವು ಎರಡು ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲವು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡಿದರೆ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಾಗಬಹುದು. ಎರಡು ದೇಶಗಳ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಫರಕ್ಕಾ ಅಣೆಕಟ್ಟು, ಅದರಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ನೀರು, ಮತ್ತು ಹಂಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಬಗೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಬಾರಿ ಪರಿಶೀಲನೆಯಾಗಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಗಂಗಾನದಿಯ ಮೇಲು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಬಗೆಗಿನ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಮುನ್ನೋಟನೆಯನ್ನೂ ಹೊಸ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನೂ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಹಿಮನದಿಗಳು ಹಿಂದೆ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಟಿಬೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಗಂಗಾ-ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ನದಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ಮತ್ತು ವಾಯುಗುಣ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪರಿಮಿತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಬೇಕು. ಸೂಕ್ತ ವಾಯುಗುಣ ಮಾಡೆಲ್‌ಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು. ಮುಂದೆ ಫರಕ್ಕಾ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಮೂಲಕ ಎಷ್ಟು ನೀರು ಹರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊಸ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

* ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ನದಿಯ ಮೇಲುಭಾಗದ ನೀರನ್ನು ಹರಿಸುವ ಬಗೆಗೆ ಕಟ್ಟು ನಿಟ್ಟಾದ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇನ್ನು ಇವೆಲ್ಲದರ ಪರಿಣಾಮದ ಬಗೆಗೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನಡೆದು ಪುನರ್ ವಿಮರ್ಶಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಇಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಬಹುದು.

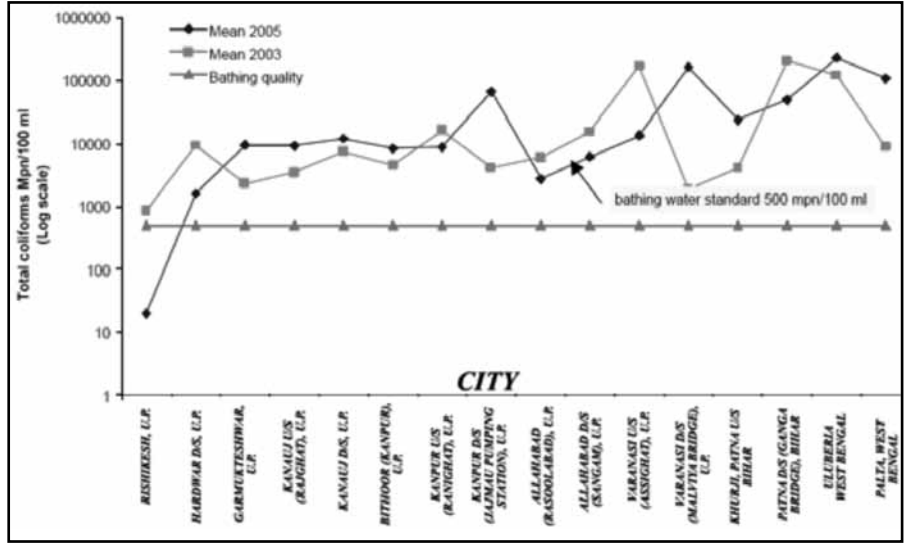
* ಈಗಾಗಲೇ ಕಾರ್ಯ ಸೂಚಿತವಾಗಿರುವ ಹಿಂದಿನ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಸ್ಥಾವರ ಹಾಗೂ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಹರಿಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿರುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ. ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನೂ ಮತ್ತೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಆಗುವ ಧಕ್ಕೆ ತಡೆಯಬಹುದು.

* ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮೇಲ್ಗಾವಲು ಬಹಳ ಬಿಗಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಿಂದಾಗುವ ಅನೈತಿಕವಾದ ನೀರಿನ ದಿಕ್ಕು ಬದಲಾವಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬಹುದು.

* ನೀರಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾಗಗಳಿಗೆ ಎಂದರೆ ಅಯಕಟ್ಟಿನ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ನದಿಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದು ಏಕೀಕೃತ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಾಗಬೇಕು.

ಇದನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಜಾಗದ ಸ್ಥಳೀಕರ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವರು ಅಲ್ಲಿನ ಕಾವಲು ಕೆಲಸವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಹರಿಯುವ ಎಲ್ಲ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು.

ಚಿತ್ರ : 3 ಗಂಗಾನದಿಯ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮಲಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿನ ಎಂಟಮೀಬ ಕೋಲಿ ಎಂಬ ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯ

* ಇಂತಹ ಸಮಗ್ರ ಮಟ್ಟದ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಸಲು ಒಂದು ಕೇಂದ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯ ಪಡೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಇದು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಎನ್‌ಜಿಂಗ್‌ಗಳು, ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಸ್ಥಳೀಕರು ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ತಯಾರಿಸಿದ ವರದಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಮುಂದಿಡಬೇಕು. ಈ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ವಿಷಯವಿವರಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

ಕೆಳಭಾಗದ ಮುಖಜ ಭೂಮಿಯ ಅಯಕಟ್ಟಿನ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಹಾಗೂ ನೀರಿನ ಲವಣತೆಗಳಿಂದಾಗುವ ಪರಿಣಾಮ, ನೀರುಪ್ರವಹಿಸುವ ದರ, ಉಬ್ಬರವಿಳಿತಗಳಿಂದ ಹರಿವು ಮತ್ತು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು, ಹೂಳು ಶೇಖರಣೆ, ಜಲವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಂಶಗಳು, ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಮಶ ಬಂದರುಗಳಲ್ಲಿ ನೌಕಾಸಂಚಲನ, ಅಂತರ್ಜಲ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಅದರ ಗುಣ, ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ವಿಷಯಗಳು ಮತ್ತು ಇನ್ನು ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳು. ಇಂತಹದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶವೂ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಎರಡು ದೇಶಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಸದಸ್ಯರ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರಪಡೆಯು

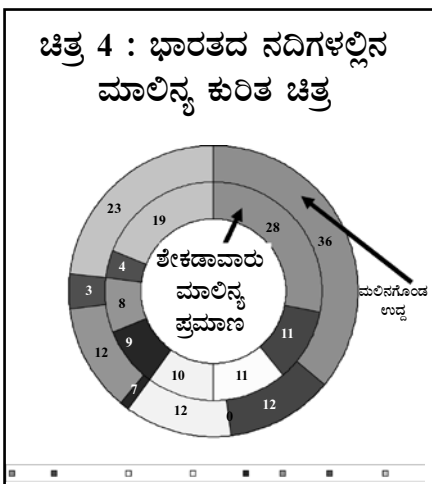
ಪರಸ್ಪರ ವಿಚಾರವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತ, ಗುರಿ ತಲುಪುವ ಬಗ್ಗೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಎರಡು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಗಂಗಾ ನದಿಮುಖಜ ಭೂಮಿಯು ಬಹುಪಾಲು ಕರಾವಳಿ ಗುಂಟ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದರೆ ಅದರ ಪರಿಸರ ನಾಜೂಕಿನದಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಗಮನದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ ವಾಯುಗುಣ ದುರ್ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಷ್ಟಕರವಾದುದು.

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ಗಂಗಾನದಿ ಜಾಲವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನ ಪ-ಹರಿವಿನಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಯುಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಜನರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ.

ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಈ ಜನರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ತರಬೇಕಾದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರ ಸುಧಾರಿಸಲು ಯಾವುದೇ ಅಡ್ಡದಾರಿ ಅಥವಾ ಒಳದಾರಿಗಳಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಫರಕಾ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ಮೂಲಕ ಹಾಯುವ ನೀರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಈ ಮೊದಲು ಸೂಚಿಸಿರುವ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.

ಚಿತ್ರ 4 : ಭಾರತದ ನದಿಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾಲಿನ್ಯ ಕುರಿತ ಚಿತ್ರ

ನ್ಯೂಟ್ರಿಷನ್

ಡಾ. ಆರ್. ಶಂಕರಪ್ಪ

ಇಬೀ ಜಗತ್ತು

‘ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿ’

ಎಂಬ ಕನಸಿನ ಬೆನ್ನೇರಿದೆ.

ಹಲವು ದೇಶಗಳು

ಈ ಕನಸನ್ನು ನನಸಾಡಿವೆ.

ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿವೆ.

ಕೆಲವು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ

ಇದು ಆಗಲೇ ನನಸಾಗಿದೆ.

ಇಬೀದಿ ಭಾರತವೂ

ಈ ಕನಸನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದು

ನೂತನ ಶಕಾಂತ

ತನ್ನ ಆಯವ್ಯಯ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ

100 ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ

ಯೋಜನೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ.

‘ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿ’ ಎಂಬ ಆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇ ಏನೋ ಮೋಡಿ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿಯವರ ಕನಸು. ಅದನ್ನು ನನಸು ಮಾಡುವ ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ದೇಶದ ಆಯ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ 100 ನಗರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದಾಗಿ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆ ವೇಳೆ ಬಿಜೆಪಿ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯಲ್ಲೂ ಘೋಷಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಅದನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಮುಂದಡಿ ಇರಿಸಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ ಇದರ ನೀಲನಕಾಶ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಯೋಜನೆ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರ ನವೀಕರಣ ಯೋಜನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬರಲಿದೆ. ‘ನವ - ಮಧ್ಯಮವರ್ಗ’ ದ ಜನರ ಜೀವನಮಟ್ಟವೂ ಇದರೊಂದಿಗೆ ಸುಧಾರಿಸಬಹುದೆಂಬ ಆಶಯ ಸರ್ಕಾರದ್ದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಿಂಗಾಪುರ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿದ್ದು ಎಲ್ಲ ರೀತಿ ನೆರವು ಒದಗಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿದೆ.

ಸಿಂಗಾಪುರ ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಕೂಡಾ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನೇ ಮಾದರಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ. 2019ರ ವೇಳೆಗೆ ದೆಹಲಿ - ಮುಂಬೈ ನಡುವಿನ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರಿಡಾರ್‌ಗೆ ತಾಗಿಕೊಂಡಂತೆ ಧೂಲೇರಾ, ಶೇಂದ್ರಾ ಬಿಡ್ಡಿನ್ ಮತ್ತು ಗಿಫ್ಟ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು

ಪ್ರಮುಖ ಐಟಿ ಕಂಪನಿಗಳು ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಹೊಂದಲಿವೆ.

ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿ ಅವಶ್ಯಕತೆ

ಭಾರತ ಮಿತಿಮೀರಿದ ವೇಗದಲ್ಲಿ ನಗರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ, 2030ರ ವೇಳೆಗೆ ಭಾರತದ 60 ಕೋಟಿ ಜನ ಬೃಹತ್ ನಗರಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಲಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ದ್ವಿತೀಯ ದರ್ಜೆ ನಗರಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸಿ ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದರೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಒದಗಿಸಬಹುದು. 2001ರ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ, ಭಾರತದ ನಗರವಾಸಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 29 ಕೋಟಿ. ಮೆಕ್‌ಕಿನ್ನೇ ಗ್ಲೋಬಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಅಧ್ಯಯನ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ, 2030ರ ವೇಳೆಗೆ ಭಾರತದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 70ರಷ್ಟು ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಲಿದ್ದು, ಜಿಡಿಪಿಗೆ ಶೇಕಡ 70ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಲಿವೆ. ದೇಶದ ತಲಾ ಆದಾಯ ಕೂಡಾ ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಲಿದೆ.

ನಗರೀಕರಣದ ಈ ವೇಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕಡೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳು ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಂತಹ ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಮಹತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಇರಬೇಕಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು

ಒಂದು ನಗರ 'ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿ' ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಕೆಲವು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳು ಅಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಇಂಧನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅನ್ವೇಷಣೆ, ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ, ಸಹಕಾರಿ ನಗರ, ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಬೇಕು. ಮತ್ತೂ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ, ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯ, ಇಂಗಾಲ ಹೊರಸೂಸದ ಇಂಧನಗಳ ಬಳಕೆ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲೂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆ ಇರಬೇಕು. ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೂಡಾ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಇಂಧನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಬೇಕು.

ಇಂಥ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಬಹಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆಡಳಿತ ವಿಚಾರವೂ ಸರ್ಕಾರಿ -ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲೇ ನಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಹಳೆಯ ನಗರೀಕರಣದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸ್ಪರ್ಶ ನೀಡುವುದೇ 'ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿ' ಎಂದು ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಸಮಗ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವಂತಹ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಜತೆಗೆ ಮಾಹಿತಿ, ಸಂವಹನ ಹಾಗೂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆ.

ಇದೊಂದು 6 ಡಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕತೆ, ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯ, ಇಸಿಟಿ (ಇನ್ಫರ್ಮೇಷನ್, ಕಮ್ಯುನಿಕೇಷನ್, ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ), ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಮಾನವ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಥವಾ ಬಂಡವಾಳ ಇವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ, ಜೀವನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಳದ ಉದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ, ನಗರಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಇದು ಆಧರಿಸಿದೆ, ಇನ್ನೂ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಐಸಿಟಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನಗರಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿಯೇ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದುವುದು.

ಸ್ವೀನ್‌ನ ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿ ಮಾದರಿ

ಸ್ವೀನ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ಆಗಿದ್ದು ಅದರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ಇರುತ್ತವೆ.

1. ಪರಿಸರಸ್ನೇಹಿ ವಿನ್ಯಾಸದ ಕಟ್ಟಡಗಳು
2. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕೇಂದ್ರ
3. ನಿಯಂತ್ರಣ ಕೇಂದ್ರದ ಜತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರುವ ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿ ಕಟ್ಟಡಗಳು
4. ಸೌರ ವಿದ್ಯುತ್ ಕೇಂದ್ರ
5. ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಮನೆಗಳು
6. ಜೈವಿಕ ಇಂಧನಗಳು
7. ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಕಾರು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ
8. ವಿದ್ಯುತ್ ಚಾಲಿತ ಬಸ್
9. ಸಣ್ಣ/ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಕಟ್ಟಡಗಳು
10. ಬಹು ಇಂಧನ ಕೇಂದ್ರ
11. ಕಡಲ ತೀರದ ಪವನಯಂತ್ರ
12. ಸೌರ ಫಲಕಗಳು
13. ಇಂಟಲಿಜೆಂಟ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟೇಷನ್ ಸಿಸ್ಟಂ
14. ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ವಾಹನಗಳ ಕೇಂದ್ರ
15. ಬ್ಯಾಟರಿ ಸ್ಟೋರೇಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
16. ಪವನಯಂತ್ರಗಳು

ಗುಜರಾತಿನ ಗಿಫ್ಟ್

Gift (Gujarat International Financial Tec City) ದೇಶದ ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿ. ಶ್ರೀ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿಯವರು ಗುಜರಾತಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ 2011ರಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದ್ದರು. 2021ರಲ್ಲಿ ಇದು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಲಿದೆ. 70 ಸಾವಿರ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಯೋಜನೆ ಇದಾಗಿದ್ದು, ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಹಾಗೂ ಗಾಂಧಿನಗರದ ನಡುವೆ ಇರುವ 886 ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ 5 ಲಕ್ಷ ನೇರ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ, ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಮಾಣದ ಪರೋಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗ ಲಭ್ಯವಾಗಲಿದೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಘನತ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಆಯಾ ಮನೆ ಹಾಗೂ ಕಚೇರಿಗಳಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಘಟಕಕ್ಕೆ ರವಾನೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ದಿನನಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗಿಫ್ಟ್ ಸಿಟಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಭಾಗದಿಂದಲೇ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದು, ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಟಚ್‌ಸ್ಕ್ರೀನ್ ಮೂಲಕ ಬಸ್ ಸೇವಾವಿವರಗಳು ಹಾಗೂ ನಗರದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಎನೇನಿರುತ್ತವೆ. : 110 ಕಟ್ಟಡಗಳ, 2 ಬೃಹದಾಕಾರದ ಕಟ್ಟಡ (350 ಮೀಟರ್‌ಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಎತ್ತರ), 19 ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಕಟ್ಟಡ (150-300 ಮೀ. ಎತ್ತರ), 73 ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾತ್ರದ ಕಟ್ಟಡ (100-150 ಮೀ. ಎತ್ತರ), ಶಾಲೆಗಳು (ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ), 214 ಬೆಡ್‌ಗಳ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಆಸ್ಪತ್ರೆ, 5 ಸಾವಿರ ಕೊಠಡಿಗಳ ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳು, ವಸತಿ ಸಮುಚ್ಚಯಗಳು ಕೂಡಾ ಇರುತ್ತವೆ.

ದೇಶದಲ್ಲಿ ನೂರು ಸುಂದರ ನಗರಿ

ಕೇಂದ್ರದ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಬಾರಿ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ 100 ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ 7,060 ಕೋಟಿ ರೂ. ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕಾದರೂ ಕನಿಷ್ಠ 20-30 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿ ಬೇಕು.

ಈಗಾಗಲೇ ದೆಹಲಿ-ಮುಂಬೈ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರಿಡಾರ್‌ಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಏಳು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತಿನ ಗಿಫ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಕೂಡಾ ಒಂದು. ಈ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಯ ಯೋಜನೆ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರ, ದ್ವಿತೀಯ ದರ್ಜೆ ನಗರಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಹೈಟೆಕ್ ಸ್ವರ್ಣ ನೀಡಲು ಮುಂದಾಗಿದೆ.

ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕ್ಷಮತೆಯ ಇಂಧನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪರಿಶುದ್ಧ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಸಮರ್ಪಕ ತ್ಯಾಜ್ಯವಿಲೇವಾರಿ, ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೂ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ, ಕೇಂದ್ರ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ 2014-15ನೇ ಸಾಲಿನ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ 17,628 ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದೆ. ಕಳೆದ ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷ 7,548 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿರಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಇದೆಲ್ಲವೂ ಸರ್ಕಾರದ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ನಿಗದಿತ ಅವಧಿಯೊಳಗೆ ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಜ್ಞರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲ ಪರೀಕ್ಷೆ

ಕೇಂದ್ರ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ವಿಚಾರ ಘೋಷಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಮೊದಲೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸಿಟಿ ಇಂಥದೊಂದು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಜ್ಜಾಗಿದೆ. ಐಟಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪ್ರಮುಖ ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಸಿಸ್ಕೊ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸಿಟಿ ಇಂಟೆಸ್ಟಿಯಲ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಜುಲೈ 2014ರ ಜುಲೈ 2 ರಂದು ಈ ಕುರಿತು ಒಪ್ಪಂದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸಿಟಿಯನ್ನು ಸಿಸ್ಕೊ 'ಲಿವಿಂಗ್ ಲ್ಯಾಬ್' ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲಿದೆ. ಮೂಲೆಮೂಲೆಗೂ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಿ ನವನಿರ್ಮಿತಿಯ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇದು. ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ತಯಾರಿಕಾ ಕಂಪನಿಗಳಿಗೆ ಇದು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಲಿದೆ. ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಪಾರ್ಕಿಂಗ್, ಸಿಸಿಟಿವಿ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆ, ಬೀದಿದೀಪಗಳು, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾದರಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಎಲ್ಲೇ ನೀರು ಸೋರಿದರೂ ತಕ್ಷಣವೇ ನಗರವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸಂದೇಶ ರವಾನಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಇದಲ್ಲದೆ ನಗರದಾದ್ಯಂತ ವೈಫೈ - ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗಲಿದೆ. 800 ಎಕರೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ 40 ಸಾವಿರ ಕೋಟಿ ರೂ. ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸುವ 186 ಪ್ರಮುಖ ಕಂಪನಿಗಳಿವೆ. ಈ ಕನಸು ನನಸಾದರೆ, ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲೇ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ 'ಸಂಪೂರ್ಣ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ನಿಯಂತ್ರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೊದಲ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ನಗರ'

ಎಂಬ ಖ್ಯಾತಿಗೆ ಇಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸಿಟಿ ಭಾಜನವಾಗಲಿದೆ.

ಜಗತ್ತಿನ ಟಾಪ್ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ವಿಶೇಷತೆ

1. ಬೋಸ್ಟನ್ : ಅಮೆರಿಕದ ಈ ನಗರ ಶಾಟ್ ಸ್ವಾಪರ್ ಎಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಗನ್‌ಶಾಟ್‌ಗಳ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚುವ ಸೆನ್ಸರ್‌ಗಳು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಅಲ್ಲದೇ, ಜೈವಿಕ ಶಸಾಸಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚುವಂಥ 222 ಸೆನ್ಸರ್‌ಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಉಪಕರಣಗಳು ಹಸಿರುಮನೆ ಅನಿಲ ಹೊರಸೂಸಿಕೆಯನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚುತ್ತವೆ. ಈ ಅನಿಲ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. 3 ಡಿ ಗೇಮ್ ಮೂಲಕ ನಗರದ ನಾಗರಿಕರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುತ್ತಾ ನಗರದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸ್ಥಳೀಯಾಡಳಿತ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

2. ಲಂಡನ್ : ಬ್ರಿಟನ್‌ನ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿರುವ ಈ ನಗರ ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಬಸ್, ರೈಲು, ಟ್ಯೂಬ್‌ಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ಜನ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೇಯರ್ ಕಚೇರಿ ಕಟ್ಟಡದ ಗೋಡೆ ಐಪ್ಯಾಡ್‌ನಂತಿದ್ದು, ನಗರದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿ ಬೆರಳತುದಿಯಲ್ಲೇ ಲಭ್ಯ. ಈ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಟೆಲ್, ಸಿಸ್ಕೊ ಮೊದಲಾದ ಕಂಪನಿಗಳು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿವೆ.

3. ಆಮ್‌ಸ್ಟರ್ ಡ್ಯಾಂ : ನೆದರ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್‌ನ ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದತ್ತಾಂಶ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಆದರಿಸಿ ಅನೇಕ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಷನ್‌ಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರವಾಸಿಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ ಆಪ್‌ಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ ವಿವಿಧ ಮಾದರಿಯ ಆಪ್‌ಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಆಮ್‌ಸ್ಟರ್ ಡ್ಯಾಂ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಕೂಡಾ ಇದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಮಾಹಿತಿಗಳೂ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

4. ಡಬ್ಲಿನ್ : ಐರಲೆಂಡ್ ಈ ನಗರ ಐಬಿಎಂ ಕಂಪನಿಯ ಪ್ರಯೋಗ ಶಾಲೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿನ ಟ್ರಾಫಿಕ್ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಒದಗಿಸುವ ಕಡೆಗೆ ಗಮನಹರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೂ ಅಪ್‌ಡೇಟ್ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಗರವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಳದ ನಿಖರ ಮಾಹಿತಿ, ಅವರ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರದ ದಾರಿ ಯಾವುದು ? ಪ್ರಯಾಣದ ಅವಧಿ ಯಾವ ವಾಹನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು? ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

5. ಸೊಂಗೊ : ದಕ್ಷಿಣ ಕೊರಿಯಾದ ಭವಿಷ್ಯದ ಈ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆ 35 ಶತಕೋಟಿ ಅಮೆರಿಕನ್ ಡಾಲರ್ (ಸುಮಾರು 2.1 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ರೂ.)ಗಳದ್ದು. 2005ರಲ್ಲಿ ಕಾಮಗಾರಿ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದು, 2015ರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಯೂಬಿಕ್ವಿಟಿ ನಗರ ಅಥವಾ ಯು-ಸಿಟಿ ಎಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಟೆಲಿಪ್ರಸೆನ್ಸ್ ಸಿಸ್ಟಂ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ವಿಡಿಯೋ ಕಾನ್ಸರೆನ್ಸ್ ಮೂಲಕ ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಆಗಲಿದೆ ತುಮಕೂರು

ಏಳು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾದು ಹೋಗುವ ಅಮೃತಸರ - ಕೋಲ್ಕತ್ತ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರಿಡಾರ್ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಕೆಲವಡೆ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಯೋಜನೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ದೆಹಲಿ-ಮುಂಬೈ ಕಾರಿಡಾರ್‌ನ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಹರಿಯಾಣದ

ಮಣಿಪುರ, ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಖುಷ್‌ಕೇರ, ಗುಜರಾತಿನ ಧೋಲೆರಾ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಶೇಂದ್ರಾ, ಚೆನ್ನೈ-ಬೆಂಗಳೂರು ಕಾರಿಡಾರ್‌ನ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕದ ತುಮಕೂರು, ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಪೊನ್ನೇರಿ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಕೃಷ್ಣಪಟ್ಟಣಂ ಹೆಸರುಗಳು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆಯ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿವೆ.

2008ರ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದ ನಗರವಾಸಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 34 ಕೋಟಿ. 2030ರ ವೇಳೆಗೆ ಇದು 59 ಕೋಟಿ ತಲುಪಬಹುದೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಭಾರತದ ನಗರಗಳ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಬೇಕಿದೆ. ಮುಂಬೈ ಸಮೀಪದ ಪಲಾದ ಸೇರಿದಂತೆ ದೇಶದ ಕೆಲವು ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಧಾರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಳವಡಿಸಲು ಐ.ಬಿ.ಎಂ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಸಕಲ ಸೌಕರ್ಯ ಕಲ್ಪತರು ನಾಡಲ್ಲಿ

ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಸಕಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಒಂದೇ ಕಡೆ ಇರುವ ಜಾಗ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಿಟಿ. ಈ ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಇರುತ್ತದೆ ಅನ್ನೋದಕಿಂತ ಏನೇನು ಇಲ್ಲ ಅನ್ನೋದೇ ಸೂಕ್ತ. ವೈಫೈ ಕನೆಕ್ಷನ್, ದಿನವಿಡೀ ವಿದ್ಯುತ್, 24ಗಂಟೆ ನೀರು, ಸೋಲಾರ್ ಪವರ್, ಹವಾನಿಯಂತ್ರಿತ ಮುಕ್ತ ಹಸಿರು ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಇಡೀ ಸಿಟಿಯೇ ಡಿಜಿಟಲ್, ಅಂಗನವಾಡಿಯಿಂದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದವರೆಗೆ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪಿನಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಕಾರುಗಳವರೆಗೆ, ಸಿನಿಮಾ

ಥಿಯೇಟರ್, ಮಾಲ್‌ಗಳು, ಕಾರು ಬಳಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ, ಸೈಕ್ಲಿಂಗ್ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ಸಿಟಿ ಸುತ್ತಿ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳ ಖರೀದಿಸಬಹುದು. ಸೈಬರ್ ಕೆಫೆ, ಐಷಾರಾಮಿ ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳು. ಇಡೀ ಸಿಟಿಯ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ತಕ್ಷಣ ವಿಲೇವಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ಯೂರಿಫೈ ಆಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಹೀಗೆ ಏನು ಬೇಕೂ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವುದೇ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ.

ತುಮಕೂರು ಸಜ್ಜಾಗಿದೆಯೇ

ಈಗಾಗಲೇ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ಮಾ (ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೂಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನಾ ವಲಯ) ಯೋಜನೆ ತುಮಕೂರಿಗೆ ಮಂಜೂರಾಗಿದ್ದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ರೈತರು, ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು, ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳು, ವಾಣಿಜ್ಯೋದ್ಯಮಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಭರವಸೆ ಮೂಡಿಸಿದೆ. 12,500 ಎಕರೆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ವಲಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೋಡಿ ರೈಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ, ಮೂರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಹಾದು ಹೋಗಲಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕೇವಲ 70 ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ, ಸನತಿ ದೂರದಲ್ಲೇ ದೇವನಹಳ್ಳಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣ. ನಿರ್ಮಾ ಯೋಜನೆಗೆ ತುಮಕೂರು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದಾಲೇ ನಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿಯಾಗಲು ತುಮಕೂರು ಸರ್ವ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಸಜ್ಜಾಗಿದೆ. □

ನಗರಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ

ಪ್ರೊ. ಎನ್. ನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಜನಗಣತಿ 2001ರ ಪ್ರಕಾರ, 285.35 ದಶಲಕ್ಷಜನರು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಇದು ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡ 27.8 ರಷ್ಟನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. 2011ರ ಜನಗಣತಿಯನ್ವಯ, ಸುಮಾರು 381 ದಶಲಕ್ಷಜನರು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದು, ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡ 31.16ರಷ್ಟಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಭಾರತದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ 3 ಪಟ್ಟು ಬೆಳೆದಿದ್ದರೆ, ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ 5 ಪಟ್ಟು ಬೆಳೆದಿದೆ. ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಹೆಚ್ಚಳವು ಅಲ್ಲಿನ ಬಡವರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಏರಿಕೆಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

2001ರ ಅಂದಾಜಿನಂತೆ, ಕೊಳಗೇರಿಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಸುಮಾರು 61.8 ದಶಲಕ್ಷವಾಗಿದೆ. ಕೊಳಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸತತ ಹೆಚ್ಚಳವು ನಗರದ ಮೂಲಭೂತ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಮೇಲಿನ ಅತೀವ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ನಗರದ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಉದ್ಯಮಿಸಿರುವ ತೀವ್ರ/ಬೃಹತ್ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಆಯ್ದು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಯಾನದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಸುಸಂಬಂಧ ನಗರೀಕರಣ ನೀತಿ/ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ. ನಗರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುರಿತಾದ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಗರನವೀಕರಣ ಯೋಜನೆ ಜಿಎನ್‌ನರ್ಮ್ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖನ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದೆ.

ನರ್ಮ್ ಅಭಿಯಾನದ ಹೇಳಿಕೆ

ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಗರಗಳ ಯೋಜಿತ ಪ್ರಗತಿಯೊಂದಿಗೆ ತ್ವರಿತ ಗತಿಯ ಸುಧಾರಣೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ, ನಗರ ಮೂಲಭೂತಸೌಕರ್ಯ/ಸೇವೆಗಳ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆಗೆ ಗಮನ, ಸಾಮೂಹಿಕ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರೆಡೆಗೆ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ (ಯುಎಲ್‌ಬಿಗಳ)/ಅರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ.

ಅಭಿಯಾನದ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ

ಅ. ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಗರವೂ, 20-25 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯ (ಪ್ರತಿ 5 ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನವೀಕೃತಗೊಂಡ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದಿಗೆ) ಆರ್ಥಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳ ಪೂರೈಕೆಗೆ ಬೇಕಾದ ನೀತಿಗಳು, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಯೋಜಿತ ನಗರ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಾದನಂತರ, ಪ್ರತಿಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಅವಧಿಗಾಗಿ ಭೂ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ, ನಗರ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗುವುದು.

ಆ. ಅರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಗರಗಳ/ಪಟ್ಟಣದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ನಗರದ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಶಠಿಣಾನುವಾದಿ ಉದ್ಭವಿಸಿರುವ ತೀವ್ರ / ಬೃಹತ್ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಆಯ್ದು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಯಾನದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಸುಸಂಬಂಧ ನಗರೀಕರಣ ನೀತಿ/ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ನಗರ ಯೋಜನಾ ತಜ್ಞರು, ನಗರ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೋಶ, ರಾಜ್ಯ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ.

ಇ. ನಗರ ಮೂಲಭೂತಸೌಕರ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ಪೂರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ರೂಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ/ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ. ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ನಗರಗಳಿಗೆ ದೇಣಿಗೆಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ರಾಜ್ಯ ನೋಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು, ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು/ಖಾಸಗಿ ವಲಯ/ಬಂಡವಾಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪಡೆಯುವಿಕೆಯನ್ನು ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ಉ. ರಾಜ್ಯದಿಂದ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನೋಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಅನುದಾನದರೂಪದಲ್ಲಿ ದೇಣಿಗೆಯು ಹರಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರವಾಗಿ, ಯುಎಲ್‌ಬಿಗಳು ಅಥವಾ ಅರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನೋಡಲ್‌ಸಂಸ್ಥೆಯು ಕೇಂದ್ರದ ನೆರವನ್ನು ಅಗ್ಗದ ಸಾಲ ಅಥವಾ ಅನುದಾನ-ಸಾಲ ಅಥವಾ ಅನುದಾನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿತರಣೆಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಊ. ಅಭಿಯಾನದಡಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾದ ಆಸ್ತಿಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಭರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆವರ್ತ ನಿಧಿಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಭಿಯಾನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಅ) ಅಭಿಯಾನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುವ ನಗರಗಳ ಮೂಲಭೂತಸೌಕರ್ಯ ಸೇವೆಗಳ ಸಂಯೋಜಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ಗಮನ.

ಆ) ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಸೇವೆಗಳ ಸಮರ್ಥವಾದ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ, ಅವುಗಳು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಲು, ಆಸ್ತಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ನಡುವಿನ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಭದ್ರಪಡಿಸುವಿಕೆ.

ಇ) ನಗರ ಮೂಲಭೂತಸೌಕರ್ಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿನ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸಲು,

ಸಾಕಷ್ಟು ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಈ) ನಗರೀಕರಣವು ಚದುರಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು, ನಗರಪ್ರವೇಶ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೂ (ಕಾರಿಡಾರ್) ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಗುರುತಿಸಲಾದ ನಗರಗಳ ಸಮೀಪ ಹಾಗೂ ಹೊರಚಾಚಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಜಿತ ಪ್ರಗತಿ.

ಉ) ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸಿ, ನಗರದ ಎಲ್ಲಾ ಬಡವರಿಗೂ ಉಪಯುಕ್ತತೆಗಳ ಬಳಕೆಯ ಅವಕಾಶವು ಕೈಗೆಟುಕುವಂತಾಗಲು ಒತ್ತು ನೀಡುವಿಕೆ.

ಊ) ಜನದಟ್ಟಣೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಳ (ಹಳೆಯ) ನಗರಗಳ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪುನರಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ನಗರ ನವೀಕರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಅಭಿಯಾನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ನಗರ ಮೂಲಭೂತಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಉಪ-ಅಭಿಯಾನದಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯೀಕರಣ, ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ನೀರು ಸರಬರಾಜಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲಭೂತಸೌಕರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳು, ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ರಸ್ತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಜಾಲ, ನಗರ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಒಳ (ಹಳೆಯ) ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುನರಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಅನುರೂಪ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ/ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಳಾಂತರ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹ ಯೋಜನೆಗಳು

ನಗರ ಮೂಲಭೂತಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ಕುರಿತು ಉಪ-ಅಭಿಯಾನದಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮುಂದಿನವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಯೋಜನೆಗಳು ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಾಗಿರುತ್ತವೆ:

1. ನಗರ ನವೀಕರಣ ಅಂದರೆ, ಒಳ/ನಗರ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುನರಾಭಿವೃದ್ಧಿ

2. ನಗರ ಮೂಲಭೂತಸೌಕರ್ಯ
3. ಕೆಲ ನಗರಗಳನ್ನು ಕೊಳಗೇರಿ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರ್ವಸತಿ/ಪುನರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸುವಿಕೆ

ಅಭಿಯಾನವು ಭೂಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕಾಗಿ ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದೆ. ವಿದ್ಯುತ್, ದೂರಸಂಪರ್ಕ, ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಹಾಗೂ ಕೂಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಲ್ಲದ ಇತರ ಯೋಜನೆಗಳು.

ಈ ಅಭಿಯಾನದ ಫಲಿತಾಂಶ

1. ಎಲ್ಲಾ ನಗರ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿ ಅಳವಡಿಸಲಾದ ಆಧುನಿಕ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕ ಮುಂಗಡ ಪತ್ರ, ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ಹಣಕಾಸು ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು.
2. ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಂಡ ಯೋಜನೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮಾಡಲು ನಗರವಾರು ಚೌಕಟ್ಟು.
3. ಮೂಲಭೂತ ಮಟ್ಟದ ನಗರ ಸೇವೆಗಳು ಎಲ್ಲಾ ನಗರವಾಸಿಗಳಿಗೂ ನಿಲುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.
4. ಪ್ರಮುಖ ಕಂದಾಯ ಸಾಧನಗಳ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ, ನಗರಾಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸೇವೆಯ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
5. ಯುಎಲ್‌ಬಿಗಳು / ಅರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಭಾರಗಳಲ್ಲಿ ಈ-ಆಡಳಿತದ

ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಕಡಿಮೆ ಸಮಯ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಸೇವಾ ವಿತರಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

2011ರ ಜನಗಣತಿಯನ್ವಯ, ನಗರೀಕರಣವು ಉಹಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ. 1980 ಹಾಗೂ 1990ರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾದ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ, ಇದು ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕಿಂತ ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಹೆಚ್ಚಳವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿದೆ. ಇದು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ತೊಂದರಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ.

ನಿಯೋಗದ ಮೊದಲ ಹಂತವು 2012ರಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ನವಾಯಿತು. ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡಿದ್ದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಮಧ್ಯಂತರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಗುಜರಾತ್, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ನಗರಗಳು ಲಭ್ಯ ನಿಧಿಯನ್ನು ನಗರ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಗರಗಳು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಲ್ಲ. ಯೋಜನೆಗಳ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕೊರತೆಯೂ ಇದಕ್ಕೊಂದು ಕಾರಣವೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಯಿತು.

ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಲು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯವು, ಎರಡು ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿತು. ಸಮಿತಿಯು ಗುರುತಿಸಿದ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯೂನತೆಯೆಂದರೆ, ನಗರಕಾರ್ಯಕರ್ತರಲ್ಲಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕೊರತೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಅದರಲ್ಲೂ ಕರ್ನಾಟಕವು ನಗರ ಸುಧಾರಣಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜರುಗಿಸಿದ್ದರೂ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯುಎಲ್‌ಬಿಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವತ್ತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಹರಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಜೆಎನ್‌ಎನ್‌ಯುಆರ್ ಅಭಿಯಾನವು ಈಗ, ಪರಿವರ್ತನಾ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ.

ನರ್ಮನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳಿಗೊಂದು ನವೀನ ಆಕಾರ ನೀಡಲು ಈಗಿನ ಹೊಸ ಸರ್ಕಾರ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದೆ ಹಾಗೂ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವರ್ಧನೆಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದೆ.

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತವಾಗಿ ನಗರೀಕರಣಗೊಂಡ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಒಂದಾಗಿದೆ. ಶೇಕಡ30ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ನಗರೀಕರಣದ ಮಾನದಂಡದನುಸಾರ, ಎರಡನೇ ಹಂತದ ಜೆಎನ್‌ಎನ್‌ಯುಆರ್‌ಎಮ್ ಯೋಜನೆಗೆ 15 ನಗರಗಳು ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆದಿವೆ. ಈ 15 ನಗರಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ನೋಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆ - ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಣಕಾಸು ನಿಗಮವು (ಕೆಯುಐಡಿಎಫ್‌ಸಿ) ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಅಭಿಯಾನದ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಗಮವು ಸುಮಾರು 20 ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು, ರಾಜ್ಯ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಎರಡನೇ ಹಂತದ 15 ನಗರಗಳು ರಾಜ್ಯವ್ಯಾಪಿ ಹರಡಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಪೈಕಿ (ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಎರಡು ನಗರಗಳಾದ ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು) ಹಾಸನ, ಮಂಡ್ಯ, ಉಡುಪಿ ಮೊದಲಾದ ಸಣ್ಣ ನಗರಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ.

ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಗರಗಳು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು (ಸಿಡಿಬಿ) ತಯಾರಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರಸಭೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲದೇ ನಗರ ಸಮೀಪ ಪ್ರದೇಶಗಳೂ ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಸೂಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಹೊರವಲಯ ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ನಡುವಿನ ಪರಿವರ್ತನಾ ವಲಯದಡಿ ಬರುವುದರಿಂದ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಗರ ಮಿತಿಗಳಿಗಾಚೆ ಯೋಜಿತ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾದರೂ, ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಖಾಸಗಿ ಅಭಿವರ್ಧಕರು

ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ನೀಡದೇ ಕೇವಲ ವಾಸಿಸುವ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮುಂದುವರಿದು, ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಸಿಡಿಪಿಯೊಂದಿಗೆ ಹಣಕಾಸು ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ತಯಾರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಾದ ನಂತರ, ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾದ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳನ್ನು (ಡಿಪಿಆರ್) ಸಹ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ನೆರವು ನೀಡುವ ಯೋಜನೆಗಳೆಂದರೆ:

1. ನಗರದ ಒಳ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ನಗರಕೇಂದ್ರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುನರಾಭಿವೃದ್ಧಿ.
2. ನೀರು ಸರಬರಾಜು (ಉಪ್ಪಿನಂಶ ತೆಗೆಯುವ ಘಟಕಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ) ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲೀಕರಣ.
3. ಒಳಚರಂಡಿ ಮತ್ತು ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ.
4. ಮಳೆ ನೀರುಚರಂಡಿ/ಮೋರಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆ.
5. ರಸ್ತೆಗಳು, ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು/ ವೇಗದೂತ ದಾರಿಗಳು/ ಎಂಆರ್‌ಟಿಗಳು/ ಮೆಟ್ರೋವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ನಗರ ಸಾರಿಗೆ ಯೋಜನೆಗಳು.
6. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ನಿಲುಗಡೆ ಜಾಗಗಳು/ಸ್ಥಳಗಳು.
7. ಪಾರಂಪರಿಕ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.
8. ಗಿರಿರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಸವಕಳಿ/ಭೂಕುಸಿತಗಳ ತಡೆಗಟ್ಟುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ.
9. ಕೊಳಗೇರಿಯ ಪುನರಾಭಿವೃದ್ಧಿ /ಪುನರ್ವಸತಿ.
10. ಜಲಾಶಯಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ.

(46ನೇ ಪುಟಕ್ಕೆ)

ಬೆಂದಳೂರಿನ ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯವೇನು?

ಆತ್ಮೀಯ ಶರ್ಮಾ

‘ನೀವು ಕಸ ಎತ್ತೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರೆ, ನಾವು ಇಲ್ಲೇ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳೋವಿ... ನೀವು ಮನುಷ್ಯರಾದರೆ , ಒಂದು ಸಾರಿ ಇಲ್ಲೇ ಮನೆ ಕಟ್ಟೊಂಡು ವಾಸ ಮಾಡಿ ನೋಡಿ, ಆಗ ನಮ್ ಕಷ್ಟ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ...’

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವ ಮಂಡೂರು ಡಂಪಿಂಗ್ ಯಾರ್ಡ್‌ಗೆ ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಭೇಟಿ ನೀಡಿದಾಗ, ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಹೀಗೆ ತರಾಟೆಗೆ ತಗೊಂಡರು. ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಸದ ರಾಶಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ದುಷ್ಟರಿಣಾಮದ ವಿಶ್ವರೂಪವೇ ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿತ್ತು.

‘ಗಾರ್ಡನ್ ಸಿಟಿ’ ಎಂದು ವಿಶ್ವ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರು ಕಳೆದ ದಶಕದಿಂದೀಚೆಗೆ ‘ಗಾರ್ಬೇಜ್ ಸಿಟಿ’ ಎಂಬ ಲೇಬಲ್ ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ‘ಐ.ಟಿ, ಬಿ.ಟಿ ಉದ್ಯಮದೊಂದಿಗೆ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿದ್ದ ಬೆಂಗಳೂರು, ಕಸದ ಕಿರಿ ಕಿರಿಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಅದೇ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖಪುಟ ಸುದ್ದಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿಗಿದ್ದ ‘ಸ್ವಾರ್ ಆಫ್ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್’ ಹೆಸರು, ‘ಸ್ವಾರ್ ಆಫ್ ಗಾರ್ಬೇಜ್’ ಎಂದು ಬದಲಾಗುವಷ್ಟು ಕಸದ ಸಮಸ್ಯೆ ತೀವ್ರಗೊಂಡಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ದಿನ ನಿತ್ಯ ಅಂದಾಜು 4ಸಾವಿರ ಮೆಟ್ರಿಕ್‌ಟನ್ನಿನಷ್ಟು ಕಸ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 62ರಷ್ಟು ಹಸಿ ಕಸವಿದೆ. ಅದು ಜೈವಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕರಗುವ ಗುಣ

ಹೊಂದಿದೆ. ಇಂಥ ಕಸವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಕರಗಿಸುವ ಯತ್ನ ನಡೆಸುವ ಬದಲು ಎಲ್ಲ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುತ್ತಾ ಬಂದು ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆ (ಬಿಬಿಎಂಪಿ). ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಈಗ ಉಣ್ಣುತ್ತಿದೆ. ‘ಬಕಾಸುರನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಅರೆಕಾಸಿನ ಮಜ್ಜೆಗೆ’ ಎನ್ನುವಂತೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಬೀಳುವ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಟನ್ ಕಸ ಹಾಕಲು ಚಿಲ್ಲರೆ 300 ಎಕರೆಯಷ್ಟು ಜಾಗ ಎಲ್ಲಿ ಸಾಲಬೇಕು?

ಹೀಗಿತ್ತು ಆ ಕಾಲ..

ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮಹಾನಗರದ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆಯುವ ಮುನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಯ್ಯಲು ರೈತರ ಮಧ್ಯೆ ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದ ಆಹಾರದ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಾಲು ಮಾರುವವರು ಹಸುಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮನೆಮನೆಗೆ ಪ್ಯಾಕೆಟ್ ಹಾಲು ಬಂತು. ಹಸುಗಳು ಮಾಯವಾದವು. ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿ ನಿಂತಿತು. ಹಾಳಾದ ಗಾದಿಯ ಅರಳೆಯನ್ನು ಮರು ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವೂ ಸರಿದುಹೋಗಿದೆ. ಹಳೆಯ ಗಾದಿಯನ್ನು ಬಿಸಾಡಿ ಹೊಸ ‘ಬೆಡ್’ ತರುವುದೇ ಸುಲಭವಾಗಿದೆ. ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಗದದ ಪೊಟ್ಟಣ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಕಾಲ ಹೋಯಿತು. ಈಗೇನಿದ್ದರೂ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಯುಗ. ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿದ ಒಂದೊಂದು ಕೊಂಡಿಯೂ ಕಸದ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ‘ಕಾಣಿಕೆ’ಯನ್ನೇ ನೀಡುತ್ತಿವೆ.

ಅನೇಕ
ಶಂಭ್ರೆಗಳು, ನಾಗರಿಕರು
ಶ್ಲಯಂ ಶ್ರೇಣಿತರಾಗಿ
ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿಶ್ರವ
ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ.
ಶಂಭ್ರೆಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು
ಇಲ್ಲ ಕೇವಲ ಶ್ರಾಂಕೇತಿಕ.
ಮಾದರಿ ತೋರುವ
ಅನರಂಥ ನೂರಾರು ಮಂಜಿ
ನಮ್ಮ ನಡುವೆಯೇ ಇದ್ದಾರೆ.
ಅಂಥ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು
ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಶ್ಚುಗಲು
ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಹಿರಿಯ ಪತ್ರಕರ್ತರು.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರತಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಸ ಉಳಿದರೆ ಅದು ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ವಿಲೇವಾರಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಹಿತ್ತಲು ಇಲ್ಲ. ಆ ಕಸದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಕೆ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದ್ದೇವೆ. ನಗರದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನ ಸರಾಸರಿ 300ರಿಂದ 500 ಗ್ರಾಂ ಕಸ ಉತ್ಪಾದನೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಟಿಪ್ಪರ್‌ಗಳು ಹೊರಲಾರದೆ ಹೊತ್ತು ತಂದುಹಾಕುವಂತಹ ಕಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕಸದ ಗುಂಡಿಗಳು ಇಲ್ಲ (ಡಂಪ್‌ಯಾರ್ಡ್‌ಗಳು). ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೇ ಮಂಡೂರು, ಮಾವಳ್ಳಿಪುರ, ಎಸ್.ಬಿಂಗಿಪುರದಂತಹ ಗ್ರಾಮಗಳ ಜನರು ಕಸದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದರೆ ಉರಿದು ಬೀಳುತ್ತಾರೆ.

ರಾಜಧಾನಿ ಕಸ ಅಂಕಿ ಅಂಶ

ಬೆಂಗಳೂರು ಹೊಸದಾಗಿ ವಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ, ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ, ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ರಸ್ತೆಯ ಉದ್ದ ಎಲ್ಲವೂ ವಿಸ್ತರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಸದ್ಯ ಬಿಬಿಎಂಪಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು 8 ವಲಯಗಳನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. 198 ವಾರ್ಡ್‌ಗಳಿವೆ. ಅಂದಾಜು ಒಂದು ಕೋಟಿ ದಾಟಿದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇದೆ. 25 ಲಕ್ಷ ಮನೆಗಳಿವೆ. 3.5 ಲಕ್ಷದಷ್ಟು ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಕೀರ್ಣಗಳಿವೆ.

ಮನೆಗಳಿಂದ ಶೇ. 54, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪಗಳಿಂದ 24, ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಕೀರ್ಣಗಳಿಂದ ಶೇ 17, ಇತರೆ ಶೇ. 9ರಷ್ಟು ಕಸ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಲೇವಾರಿ ಹಾಗೂ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗಾಗಿ ಅಂದಾಜು 11 ಸಾವಿರ ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿದ್ದಾರೆ. ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿಗಾಗಿ 650 ಆಟೊ ಟಿಪ್ಪರ್‌ಗಳು, 600 ಕಸ ಸಾಗಾಟ ವಾಹನಗಳಿವೆ. ನಿತ್ಯ ಕನಿಷ್ಠ 4000 ಟನ್ನಿನಷ್ಟು ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಬಿಎಂಪಿ ವಾರ್ಷಿಕ ರೂ. 350 ಕೋಟಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ದಿನ 8 ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ 28 ಕೋಟಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಸದ ತೀವ್ರತೆ ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರಿಸಿದರೆ, 2032ರ ವೇಳೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯ 11,600ಟನ್ನಿನಷ್ಟು ಕಸ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರವೇನು

‘ರೋಗಕ್ಕೆ ಮದ್ದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಬದಲು ಅದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ, ರೋಗ ಬರದಂತೆ ತಡೆಯುವುದು ಲೇಸು’ ಎನ್ನುತ್ತದೆ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ. ಅದೇ ರೀತಿ ಕಸ ರಾಶಿಯಾಗಿ, ಗುಡ್ಡೆಯಾಗಿ, ರೋಗ ರುಜಿನಗಳನ್ನು ಹರಡುವ ಮೊದಲೇ, ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಿನಲ್ಲೇ ಅದು ಕರಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಉತ್ತಮ. ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನಾಗರಿಕರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕು. ಅದು ಕಾನೂನಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರೆ, ಪಾಲನೆಗೂ ನಾಗರಿಕರು ಸ್ಪಂದಿಸಬಹುದು.

ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಇಂಥದೊಂದು ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿ ಮನೆಯ ಹಿಂದೆ ಹಿತ್ತಲು ಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮ ರೂಪಿಸಲು ಯೋಜನೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಅನೇಕರಿಂದ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಮಂಡೂರು ಸೇರಿದಂತೆ ಉದ್ಯಾನ ನಗರಿಯ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳು ಕಸದ ತಾಣಗಳಾದವು. ಗುಡ್ಡೆಯಂತಿದ್ದ ಕಸದ ಸಮಸ್ಯೆ ಬೆಟ್ಟದಷ್ಟಾಯಿತು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮನೆಗೊಂದು ಹಿತ್ತಲು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ವಾರ್ಡ್‌ಗೊಂದು ಡಂಪ್ ಯಾರ್ಡ್ ಆಗಿದ್ದರೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

2012ರಲ್ಲಿ ಕಸದ ಸಮಸ್ಯೆ ಉಚ್ಚಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದ ಮೇಲೂ ಬಿಬಿಎಂಪಿ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲಾವಕಾಶ ಪಡೆದು ಕಸ ಸುರಿದದ್ದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಲಿಲ್ಲ. ಈಗ 146 ವಾರ್ಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕಸ ವಿಂಗಡಣೆ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ಹಲವು ವಾರ್ಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕಸ ವಿಂಗಡಣೆ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಚಟುವಟಿಕೆ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ನೀಡಿದರೆ ಕಸದ ಸಮಸ್ಯೆ, ವಾರ್ಡ್ ಹಂತದಲ್ಲೇ ಬಗೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ.

ಮಳೆ ಕೊಯ್ಲಿನಂತೆ, ಕಸ ಕೊಯ್ಲಾಗಲಿ..!

ಬಿಬಿಎಂಪಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟುವವರಿಗೆ ಮಳೆ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹ ಅಥವಾ ಮಳೆ ಕೊಯ್ಲು ಕಡ್ಡಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಚಾವಣಿ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯುವ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಒಂದೋ ಹಿಡಿದು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೇ, ಭೂಮಿಗೆ ಇಂಗಿಸಬೇಕು. ಇಷ್ಟು ಚದುರ ಮಳೆಗೆ ಇಷ್ಟು ಇಂಗು ಗುಂಡಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಪರವಾನಗಿ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಈಗ, ಇದೇ ರೀತಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವ ಕಸವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಕರಗುವಂತಹ ಕಸವನ್ನು ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲು, ಮನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿ ಘಟಕ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅದು ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಪಡೆಯುವ ವೇಳೆ, ನೀಲ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲೇ ಆ ಘಟಕವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯುವಂತಾಗಬೇಕು. ಇಂಥ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಯತ್ನ

ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇಂಡಿಯನ್ ಗ್ರೀನ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ವಿವಿಧ ವಿಧದ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿಯಿಂದಲೇ ಆದಾಯಗಳಿಸುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕಸವಿಲೇವಾರಿ ‘ವೆಲ್ಲರ್’ ಮಾದರಿಗಳೆಂದೇ ಹೆಸರಾಗಿವೆ. ಇದೇ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೋರಮಂಗಲದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕ್ರೀಡಾಗ್ರಾಮದ ತುಂಗಭದ್ರಾ ಬ್ಲಾಕ್‌ನ ನಿವಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ

ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ನಲ್ಲೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಕಸ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಡಾಲರ್ಸ್ ಕಾಲೋನಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ ಡಾ.ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಭರತ್ ಅವರೂ ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಂಘದ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಇಂಥ ಆಂದೋಲನ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ ನಿವಾಸಿಗಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಂಘ ಸಹ ಕಸದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಸಾಧಿಸಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಕಸ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಬೇರ್ಪಡಿಸುವಿಕೆ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಕಸದ ವಿಂಗಡಣೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿದಷ್ಟೂ ಒಳ್ಳೆಯದೇ.

ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್, ಗ್ಲಾಸ್, ಲೋಹ, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸಾಮಗ್ರಿ, ಬ್ಯಾಟರಿ, ಬಲ್ಲು, ಔಷಧದ ತ್ಯಾಜ್ಯ, ಹಾಳೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳ ಮರು ಬಳಕೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಎಂದು ಸಂಘಟನೆಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಪ್ರತಿ ವಾರ್ಡ್ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತತ್ತಿಯಾಗುವ ಕಸ, ಅಲ್ಲಿನ ಘಟಕಗಳಲ್ಲೇ ಕರಗಿ ಗೊಬ್ಬರದ ರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಂಡರೆ, ಕಸ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಒಂದಷ್ಟು ಪರಿಹಾರ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಗೊಬ್ಬರ ಅಪಾರ್ಟ್ ಮೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿನ ಕೈತೋಟದ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ತ್ಯಾಜ್ಯವಿಲೇವಾರಿ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳು ಪ್ರತಿ ಗಲ್ಲಿಗೊಂದು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡರೆ ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮ' ಎನ್ನುವುದು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಸ್ವಚ್ಛ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿರುವ 'ಸ್ವಚ್ಛ' (Solid Waste Collection and Handling or, officially SWaCH Seva Sahakari Sanstha Maryadit) ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಕರು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಕಾರರ ಸೊಸೈಟಿ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಮುಂದಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ, ಕೈಗಾಡಿ, ಒಂದು ಹಸಿರು, ಒಂದು ಬಿಳಿ ಬಕೆಟ್ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣಾ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛನ ಸದಸ್ಯರು ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕಸ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಈ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯಿಂದ ರೂ. 10 ಶುಲ್ಕ ಕೊಡುವುದು ಕಡ್ಡಾಯ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರೂ ಪ್ರತಿದಿನ 200ರಿಂದ 300 ಮನೆಗಳ ಕಸ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಸಿ ಹಾಗೂ ಒಣ ಕಸವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇಡಲು ಪ್ರತಿ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಹಸಿರು ಮತ್ತು ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ ಎರಡು ಬಕೆಟ್ ಹೊಂದುವುದು ಕೂಡ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ.

ಒಣ ತ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಸು ತರಬಲ್ಲ ಕಸವನ್ನು ಮರು ಬಳಕೆಗೆ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಸಿ ಕಸ ಮಿಥೇನ್ ಅನಿಲ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮಿಕ್ಕ ಒಣ ಕಸದಿಂದಲೂ ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರು ಮಾಡುವ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ 5ರಷ್ಟು ರಿಯಾಯಿತಿ ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಸಾಧಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಅವುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ತಾಂತ್ರಿಕ ನೆರವು, ತಜ್ಞರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಪಾಲಿಕೆಯೇ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಟ್ರಾನ್‌ಶಿಪ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕಸದಿಂದ ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಬೀದಿದೀಪಗಳಿಗೆ ಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಹಿಂದಿದ್ದ ಕಸದ ಬೆಟ್ಟ ಮಂಜಿನಂತೆ ಕರಗಿಹೋಗಿದೆ.

ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದೆ

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಹಲವು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಕಸ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶಕ್ಕೇ ಮಾದರಿಯಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಸರ್ಕಾರ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣೆಗೆ ಅತ್ಯಧಿಕ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದೆ. ಸೇಲಂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಿ.ಎನ್. ಪಟ್ಟಿ, ಈರೋಡ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅರಿಯಪ್ಪಮ್ ಪಾಳ್ಯಂ, ಚೆನ್ನೈ ಹೊರ-ವಲಯದ ಶೋಲಿಂಗನಲ್ಲೂ ಮೊದಲಾದ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಸ ನೂರಾರು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಆದಾಯ ತರುವ ಮೂಲವೂ ಆಗಿದೆ. ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳೇ ಕಸದಿಂದ ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಸುವ ಘಟಕಗಳನ್ನೂ ತೆರೆದಿವೆ. ಹಸಿ ಕಸದ ರಸದಿಂದ ಕೀಟನಾಶಕವನ್ನೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ರೈತರು ಮುಗಿಬಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಖರೀದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಡುಗೆ ಮನೆ ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಸುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಈ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಹಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣ ಶೂನ್ಯವನ್ನು ತಲುಪುವವರೆಗೆ ಕಸದ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಈ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಫಿಲ್‌ಗಳೂ ಇಲ್ಲ.

ಸೂರತ್ ಮಾದರಿ

ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಪ್ಲೇಗ್ ದಾಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದ ಸೂರತ್, 20 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೆ ಮಾದರಿ ನಗರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸೂರತ್ ಪಾಲಿಕೆಯ

ಸುಧಾರಣಾ ಕ್ರಮಗಳು ಇಂತಿವೆ. ಸೂರತ್ ನಗರದಲ್ಲಿದ್ದ ಆರು ವಲಯಗಳು, 52 ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗವಾಗಿವೆ. ಹೆಚ್ಚಿದ ದಟ್ಟಣೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕ ಅಶುಚಿತ್ವದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನಿತ್ಯ ಎರಡು ಸಾರಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನೆರವು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸ್ಥಳೀಯ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಖಾಸಗಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ಮನೆಮನೆ ಕಸ ಸಂಗ್ರಹದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಮೂಲದಲ್ಲೇ ಕಸ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಆರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕಸದ ಡಬ್ಬಿಗೆ ಹಾಕುವ ಮುನ್ನ ಅದರ ಪುನರ್ ಬಳಕೆ ಇಲ್ಲವೆ ಆ ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಮರು ಉತ್ಪಾದನೆ ಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಸಿ ಕಸ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಒಣಕಸವನ್ನು ದಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಶುರು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕಸ ದಹನದಿಂದ ಉಳಿದ ಬೂದಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಫಿಲ್ ರಹಿತ ನಗರ ಆಗುವತ್ತ ಸೂರತ್ ಮುಂದಡಿ ಇಟ್ಟಿದೆ.

ತಾರಸಿ, ಕೈತೋಟಕ್ಕೂ ಬಳಕೆ

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸಂಜಯನಗರ ವಾಸಿ ಅನುಸೂಯಾ ಎಸ್ ಶರ್ಮಾ ಅವರು 22 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹಸಿ ಕಸವನ್ನು ಪಾಲಿಕೆ ವಾಹನಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ! ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ಕಸ ನೇರವಾಗಿ, ತಾರಸಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಎರೆಹುಳು ಗೊಬ್ಬರದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ರವಾನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವ ಹಸಿ ಕಸಕ್ಕೆ ಒಂದಷ್ಟು ಸೆಗಣಿ ಸೇರಿಸಿ, 40 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಫಲವತ್ತಾದ ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಗೊಬ್ಬರ ತಾರಸಿ ಮೇಲಿನ 400 ಕುಂಡಗಳಲ್ಲಿರುವ ತರಕಾರಿ, ಹೂವು, ಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಕರಗದ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್, ಕಾರ್ಟನ್ ಬಾಕ್ಸ್ ಗಳನ್ನು ಮರುಬಳಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕರಗದಿರುವ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ, ರದ್ದಿ ಪೇಪರ್ ಅಂಗಡಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿ ಅವರಿಗಂದೂ ಸಮಸ್ಯೆ ಆಗಿಲ್ಲ

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗವಿಪುರಂ ಬಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅದಮ್ಯ ಚೇತನ ಸಂಸ್ಥೆಯ 'ಅನ್ನಪೂರ್ಣ' ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ 33 ಶಾಲೆಗಳ 72 ಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಿಸಿಯೂಟ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿತ್ಯ 2 ರಿಂದ 3 ಕ್ಲಿಂಟಲ್ ಹಸಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉಳಿದರೂ, ಅದನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ರೈತರು ಆ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಸುಗಳಿಗೆ ಮೇವಾಗಿ, ಗೊಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಒಳಸುರಿಯಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

SAHAS - ಸಾಹಸ್ 2001ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆ. ಇದು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳು, ಕಂಪೆನಿಗಳು, ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ವೃತ್ತಿಪರ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ.

'ಸಾಹಸ್' ಸಂಸ್ಥೆಯು ಪ್ರತಿದಿನ ಸುಮಾರು 7 ಟನ್‌ಗಳಷ್ಟು ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ತ್ಯಾಜ್ಯ, ಒಣ ಕಸ, ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ, ಹಸಿ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಓಡಬ್ಬುಸಿ (ಆರ್ಗಾನಿಕ್ ವೇಸ್ಟ್ ಕನ್ವರ್ಟರ್) ಯಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಣ ಕಸವನ್ನು ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಅಥವಾ ಎರಡು ಬಾರಿ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದನ್ನು ಸಂಸ್ಥೆಯ 'ಕಸ ರಸ'ದಲ್ಲಿಯೆ ಕೆಲಸಗಾರರು ತೆಳು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್, ಕಾಗದ, ಬಾಟಲಿ, ಟೆಟ್ರಾ ಪ್ಯಾಕ್ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಅವನ್ನು ಪುನರ್ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಮಿಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಪಾಲುದಾರರ ಮುಖಾಂತರ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವೆನ್ನಾರ್ ಆರ್ಗಾನಿಕ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಹಂತಗಳಲ್ಲೇ ಕಸ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಓಡಬ್ಬುಸಿ ಯಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಕಸವನ್ನು ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನಾಗಿಸುವ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಕ್ಲಬ್ ಸೇರಿದಂತೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬಿಲ್ಡರ್ ಕಂಪೆನಿಗಳ ಜೊತೆಗೂ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ, ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಸವಿಲೇವಾರಿ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

ಉದ್ಯಮಗಳ ತ್ಯಾಜ್ಯವಿಲೇವಾರಿ ಮಾದರಿ

ವೈಟ್‌ಫೀಲ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಎಸ್‌ಎಪಿ ಎಂಬ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಉದ್ಯಮ, ತನ್ನ ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಂಗಳವನ್ನು ಹಸಿರು ವಲಯವನ್ನಾಗಿಸಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆ, ಕಂಪೆನಿಯ ಆವರಣದಲ್ಲೇ ಕಸವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲು 'ಆರ್ಗಾನಿಕ್ ವೇಸ್ಟ್ ಕನ್ವರ್ಟರ್' ಘಟಕ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ತನ್ನ ಕಂಪೆನಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಇದೇ ಘಟಕದಲ್ಲೇ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ, ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿಸಿ, ಅಂಗಳದಲ್ಲಿರುವ ಹೂವಿನ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ.

ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸಿಟಿ ಹಾಗೂ ವೈಟ್‌ಫೀಲ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಸೋಷಿಯಲ್ ರೆಸ್ಪಾನ್ಸಿಬಿಲಿಟಿ (ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಸಿಎಸ್‌ಆರ್) ಯೋಜನೆ ಅಡಿ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಮಳೆ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಇಂಥ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿ ವಿಧಾನಗಳು, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗದೇ, ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್, ಸರ್ಕಾರಿ ವಸತಿ ಗೃಹಗಳು, ಬಡಾವಣೆಗಳು, ಬಿಡಿಎ ಫ್ಲಾಟ್‌ಗಳಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಅನುಸರಿಸುವ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಬೇಕಿವೆ

ಸಾಹಸ್, ವೆನ್ನಾರ್, ಸ್ವಚ್ಛ, ಅದಮ್ಯ ಚೇತನ ಸೇರಿದಂತೆ ನೂರಾರು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ದಾರಿ ತೋರಿವೆ. ಅನುಸೂಯಾ ಶರ್ಮಾ, ಡಾ. ಮೀನಾಕ್ಷಿಭರತ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ನಾಗರಿಕರು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿಸುವ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸಾಂಕೇತಿಕ. ಮಾದರಿ ತೋರುವ ಅವರಂಥ ನೂರಾರು ಮಂದಿ ನಮ್ಮ ನಡುವೆಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಂಥ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಅಗತ್ಯವಾಗಿವೆ. ಪಾಲಿಕೆಯವರು ಇಂಥ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದರೆ, ಕಸದ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ನಗರ ಯೋಜನೆ - ಹೊಸ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲು

ಮುರಳಿ ಟಿ. ವಿ.

ಯೋಜನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು
ಪುನರ್ರಚಿಸುವ,
ಶಾಂತಿಕವಾಗಿ
ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ
ಮತ್ತು
ತಾಂತ್ರಿಕ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವ
ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ
ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು
ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು
ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿದ್ದು
ತನ್ಮೂಲಕ ನಗರ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ
ಜೀವ ತುಂಬುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು
ಮಾಡುವುದು
ಪರಿಶ್ರಮ
ತುರ್ತು
ಅನುಕರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ನಗರೀಕರಣದ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ನಗರ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಎಂದಿಗಿಂತ ಶರವೇಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲಿದ್ದು ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ನಗರೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದು ಸದರಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಾಂಘಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ನಗರ ಯೋಜನೆಯ ಹೊಸ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯುವ ಮುನ್ನ ಯೋಜನಾ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಮೊನಚು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಕಾಲವಾಗಿದ್ದು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಯೋಜನಾ ಮತ್ತು ನಗರ ಯೋಜನಾ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯೇ ಈ ಲೇಖನ.

ನಗರೀಕರಣ-ಕರ್ನಾಟಕ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾಲವು ನಗರೀಕರಣದ ಪರ್ವಕಾಲವಾಗಿದ್ದು ಎಂದಿಗಿಂತ ನಗರ: ಪಟ್ಟಣಗಳು ಕ್ಷಿಪ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದೆ. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿರೂಪಕ ವಿಷಯಗಳು ಗ್ರಾಮ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸಹ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕಾರಣ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಜನೆಯಿಂದಾಗಿ ಅದರ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಜೀವನದ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಹತ್ತಿರದ

ನಗರ ಮತ್ತು ಮಹಾನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಜನರು ನಿರ್ಗಮಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಜನರಿಂದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಜನರನ್ನು ತನ್ನ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ನಗರಗಳು ಹಲವಾರು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ನಗರ ಯೋಜಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಏರುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಕಾರಣ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರಿತ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಕೇಂದ್ರಿತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ತೊಡಕುಂಟಾಗಿದ್ದು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಜಟಿಲವಾಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ನಗರ ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ನಗರೀಕರಣದ ಪಕ್ಷಿನೋಟ ಈ ಮುಂದಿನಂತಿದೆ.

ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಹಲವು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ನಗರೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮೆಕ್ಸಿಕೋ ಗ್ಲೋಬಲ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್‌ರವರು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ವರದಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದು ಸದರಿ ವರದಿಯನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವು ನಗರೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು 2011 ರ ಜನಗಣತಿಯ ಅಧಿಕೃತ ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಕಾರ ನಗರ ನಿವಾಸಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇಕಡಾ

ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಯೋಜನಾ ಇಲಾಖೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಮೈಸೂರು.

38.57 ರಷ್ಟಿದ್ದು 2030 ರ ವೇಳೆಗೆ ಶೇಕಡ 57 ರಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ನಗರ ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶದ ವಾಸಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮಹಾನಗರವಾದ ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿಯೂ ಸಹ ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆ ರಚನೆಯಾದ ಕಾರಣ 2011 ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ ಶ್ರೇಣಿ-I ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡ 2 ರಷ್ಟು ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಶ್ರೇಣಿ-II ನಗರಗಳಲ್ಲಿ 2001 ರ ಅಂಕಿ ಅಂಶಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ 2011 ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರದ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಶ್ರೇಣಿ-I ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣಿ-II ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ನಗರೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರಭಾವವು ದಟ್ಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರಕ್ಕೆ ಸರಿಸಮನಾಗಿ ಶ್ರೇಣಿ-I ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣಿ-II ನಗರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಏರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸದರಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಯೋಜಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಅವಲೋಕನ

ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಲ್ಲಿ ನಗರೀಕರಣವೆಂಬ ಗುಮ್ಮವೂ ನಮ್ಮ ನಗರಗಳ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಪದೇ ಪದೇ ಬಿಸಿ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿ ಸಮಸ್ಯೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಇದಕ್ಕೆ ತಾಜಾ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ನಗರ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ನಗರೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಯದ್ವಾತದ್ವಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಂದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಡೆತಡೆಗಳುಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಈ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲ (ಮಾನವ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ) ಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಗುಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು

ಗಣತಿ ವರ್ಷ	ವರ್ಗ	ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಗಾತ್ರ	ಸಂಖ್ಯೆ	ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ವಯಸ್ಸು ಸರಾಸರಿ	ನಗರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಒಟ್ಟು ಸರಾಸರಿ
2001	ಬೆಂಗಳೂರು		01	9.67%	32.5%
	ಶ್ರೇಣಿ I	100000, ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು	27	10.08%	
	ಶ್ರೇಣಿ II	50000 ದಿಂದ 99999	30	12.75 %	
	ಶ್ರೇಣಿ III	20000 ದಿಂದ 49999	102		
	ಶ್ರೇಣಿ IV	10000 ದಿಂದ 19999	50		
	ಶ್ರೇಣಿ V	5000 ದಿಂದ 9999	11		
	ಶ್ರೇಣಿ VI	5000 ವರೆಗೆ	01		
		ಒಟ್ಟು	222		
2011	ಬೆಂಗಳೂರು		01	13.82%	38.57%
	ಶ್ರೇಣಿ I	100000, ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು	24	11.95%	
	ಶ್ರೇಣಿ II	50000 ದಿಂದ 99999	39	12.80%	
	ಶ್ರೇಣಿ III	20000 ದಿಂದ 49999	99		
	ಶ್ರೇಣಿ IV	10000 ದಿಂದ 19999	41		
	ಶ್ರೇಣಿ I	5000 ದಿಂದ 9999	09		
	ಶ್ರೇಣಿ I	5000 ವರೆಗೆ	2		
		ಒಟ್ಟು	216		

ಮೂಲ : ಭಾರತದ ಜನಗಣತಿ

ರಚನಾತ್ಮಕ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಸದ್ಭಳಕೆಯಾಗದೇ ಪೋಲಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಆಡಳಿತಗಾರರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಗರ : ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಜಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಅವಕಾಶವಾದರೂ ಲಭ್ಯವಾಗಬಹುದಾಗಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅನಿಯಂತ್ರಿತ ಯೋಜಿತವಲ್ಲದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿತ್ತಲ್ಲಿ ಅಂಥಹ ಸದವಕಾಶವನ್ನು ಸಹ ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಾಗುವುದರಿಂದ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಗರ ಯೋಜನೆಗೆ ಹಲವು ಮಹನೀಯರುಗಳು ತತ್ವ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು ನಗರ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ತಯಾರಿಸಿದ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದರಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಗರ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ತಯಾರಿಸುವ ಮತ್ತು ಭೂ ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆ ಜಾಲವನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಕೆಯು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟಾಗುವ ಸಂಭವವಿರುವುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಮನಗಾಣಬೇಕಿದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದ ಹಲವು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ದೊರಕಿದ್ದರಿಂದ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳು ಆಡಳಿತಗಾರರ ಕಣ್ಣಿಗೆಳಾಗಿ ಮಿಂಚುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ನೀಡುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ತಜ್ಞರು ನಗರ ಯೋಜನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಆದರೆ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಯೋಜಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ನಗರ ಯೋಜಕರು ತಯಾರಿಸುವ ನಗರ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸ್ವದನೆ ದೊರಕದ ಕಾರಣ ನಗರ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಯೋಜಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ತಲುಪುವಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದ್ದು ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಯೋಜಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಲು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ

ಖೀಳಿಗೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಬೇಕಾದ ಗುರುತರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಗರ ಯೋಜಕರು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಗಾರರ ಮೇಲೆ ಇರುವುದನ್ನು ನೆನೆಯಬೇಕಿದೆ ಎಂಬುದು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟ.

ನಗರ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಅಧಿಕಾರವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಹಂತದಲ್ಲೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಬಲ ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಉತ್ತಮ ನಗರ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ತೊಡಕುಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇಂತಹ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಗಟ್ಟಿ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

ಹೊಸಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು

ನಗರ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊಸಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದು ನವನಗರಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಉಪನಗರಗಳು, ಅವಳಿನಗರ ಕಾರಿಡಾರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇತ್ಯಾದಿ.. ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿದ್ದು ಈಗಾಗಲೇ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಕರ್ನಾಟಕ ಗೃಹಮಂಡಳಿ ವತಿಯಿಂದ ಕೆಂಗೆರಿ ಉಪನಗರ, ಯಲಹಂಕ ಉಪನಗರ ಮತ್ತು ಇತ್ತೀಚಿನ ಸೂರ್ಯನಗರ ಉಪನಗರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ನಮ್ಮ ನಗರಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾದ ಚುರುಕುನಗರಗಳು ನಿರ್ಮಾಣದ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಾಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುವಂತೆ 2014-15 ರ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 7060 ರೂಗಳನ್ನು ಸಹ ಸದರಿ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿರಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಳೆದ ದಶಕದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಜಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಯೋಜನೆಗಳಾದ JNNURM, RAY, ಇತ್ಯಾದಿ ಮತ್ತು ನಗರ ಸಾರಿಗೆ ನೀತಿಗಳು, ಕೈಗೆಟುಕುವ ವಸತಿ ನೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಗರ ಯೋಜನೆಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುವಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ

ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ಸಹ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ಇತ್ತೀಚಿನ Smart cities ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ನಗರೀಕರಣದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಗರ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಂಚೋಣಿಗೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ಭಾಗವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ ಪರಿಚ್ಛೇದ 246 (3) ರ ಪಟ್ಟಿ- II ರಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವಂತೆ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿತ ವಿಷಯಗಳು, ನಿರ್ಮಾಣಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಇವುಗಳು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಗರ ಯೋಜನೆ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಶಾಸನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಇಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಅಂಶವು ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸನಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ರಾಜ್ಯದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಲ್ಲಿ ಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ (ಚುರುಕುನಗರ) ಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾತ್ರವೇ ನಮ್ಮ ಗುರಿಯೇ? ಇಂತಹ ನಗರ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ತತ್ವ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಗರ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆಗಳೇನು? ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯ ಘೋಷಣೆಯು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಿರ್ಮಾಣ ತಜ್ಞರು ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳು ಮಾತ್ರ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುವರೇ? ನಗರ ಯೋಜಕರುಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮತ್ತು ಇವರನ್ನು ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇರುವ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿ ಏನು?

ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿನ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ Inclusive planning ಅನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಕ್ರಮ ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಮಾರ್ಗ ಯಾವುದು? ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ತರಬೇಕಾದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳೇನು? ಹಾಲಿ ಮಹಾನಗರ ಮತ್ತು ನಗರ : ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಯೋಜಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸದರಿ ನೀತಿಯಡಿ ಅವಕಾಶವಿದೆಯೇ ಮತ್ತು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿ ಏನು? ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮತ್ತು

ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿನ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಾಧ್ಯವೇ? ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪಾತ್ರವಾದರೂ ಏನು? ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಸದರಿ ಘೋಷಣೆಯು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದು ಈ ವಿಷಯವು ಕೂಲಂಕಷ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತೃತ ಚರ್ಚೆಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದ ಕಾಲವೇ ನೀಡಿರುವ ಇಂತಹ ಸುಮರ್ಣ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಸದ್ಭಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ರಾಜ್ಯಗಳ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ನಗರ ಯೋಜಕರುಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಅಮೆರಿಕ ದೇಶದ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ನಗರ ನಿರೂಪಕ ಲೂಯಿಸ್ ಮುಂಫರ್ಡ್ ತನ್ನ ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ "Forget The damned motor car & build cities for lovers & friends" ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸದರಿ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಲ್ಲಿ ನಗರ ಯೋಜಕರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಾಗ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ತತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ದಿಕ್ಕೂಚಿಯನ್ನು ಈ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ 1970 ರ ದಶಕದ ನಂತರ ನಗರ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆ ಬಂದಿದ್ದು 1990 ರ ದಶಕದ ನಂತರ ಬಹುತೇಕ ನಗರಗಳ ನಗರ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಚುರುಕು ಬೆಳವಣಿಗೆ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಚುರುಕು ಬೆಳವಣಿಗೆ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿನ ಉತ್ತಮ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಮರ್ಥನೀಯ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಪರಿಸರವುಳ್ಳ ನಗರ-ಪಟ್ಟಣಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ತಿಳಿವಾರ್ತೆಗಳು

ಸ್ಮಾರ್ತ ಸಿಟಿ ನಿರ್ಮಾಣದ ಗುರಿ ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆದರೂ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾದ ದಾರಿ ಮತ್ತು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ನಗರ ಯೋಜನೆ ತತ್ವಗಳು ಹಾಗೂ ತರಬೇಕಾದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಲೇ ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಗರ : ಪಟ್ಟಣಗಳ ದೂರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಲೇ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾಗಬೇಕಿದೆ. ನಗರ ಯೋಜನೆಯ ತತ್ವಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಸಮಗ್ರ ನಗರ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೊಂಚ ಸಮಯವನ್ನು ವ್ಯಯಿಸಿ ತಯಾರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅದರಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಫಲವನ್ನು ನಮ್ಮ ನಗರ : ಪಟ್ಟಣಗಳು ಪಡೆಯುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯಗಳು ನಗರೀಕರಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ನಗರ ಯೋಜನೆಯ ಆಶಯವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಚುರುಕು ಬೆಳವಣಿಗೆ ತತ್ವಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದ ನಗರ ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆ ನೀತಿ ರೂಪಿಸಿ ಸಂಬಂಧಿತ ನಗರ ಯೋಜನೆ

ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ.

ಅಲ್ಲದೇ ಸದರಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಯೋಜಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಾಧಿಸಲು ನಗರ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಈಗಿರುವ ಬಹು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ರಚನೆಯನ್ನು ಭಾಗಶಃ ರದ್ದುಪಡಿಸಿ ಬೇಕಾಗಬಹುದಾದ ಸೀಮಿತ ಸಂಖ್ಯೆಯ ದೃಢ ಮತ್ತು ಬಲಶಾಲಿ (ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ) ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವುದು

ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಬಹುದಾದ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಕುರಿತು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಕೂಡಲೇ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತಾವು ಮುಂಬರುವ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಜಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಗರ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಹ ಸಾಧಿಸಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ

ಯೋಜನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪುನರ್ರಚಿಸುವ, ಸಾಂಸ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿದ್ದು ತನ್ಮೂಲಕ ನಗರ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಜೀವ ತುಂಬುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ತುರ್ತು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿದೆ.

ಲೂಯಿಸ್ ಮುಂಫರ್ಡ್‌ನ ಮತ್ತೊಂದು ಹೇಳಿಕೆಯಾದ “Mind takes form in the city ; Urban form conditions mind” ಅನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾ ಸದರಿ ಹೇಳಿಕೆಯ ಅಂತರ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ತತ್ವಧಾರಿತ ನಗರ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಯೋಜನೆಯ ಆಶಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡಲ್ಲಿ ನಾವು ಯೋಜನಾಬದ್ಧ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಸನ್ನಿಧರಾದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರೂಪಿಸಬಹುದು. □

(38ನೇ ಪುಟದಿಂದ)

ನಗರಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ

ನಗರ ನವೀಕರಣ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದಲ್ಲಿ, ನಗರಾಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಅರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸದೃಢಗೊಂಡು, ಸೇವೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಹೆಚ್ಚಿದ ಖಾತ್ರಿ ಪ್ರಮಾಣದೊಂದಿಗೆ ಬಂಡವಾಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಭಿಯಾನವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒತ್ತು ನೀಡಿದೆ. ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮುಂತಾದ ಆಯ್ದು ನಗರ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ-ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಕೂಡಾ ಅಭಿಯಾನವು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿದೆ. ಇದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು, ಯುಎಲ್‌ಬಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಡ್ಡಾಯವಾದ ಮತ್ತು ಐಚ್ಛಿಕವಾದ

ನಗರ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು.

ಅಭಿಯಾನವು ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಕೆಲ ಸೂಚಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರತಂದಿದೆ :

1. ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣಾ ಕ್ರಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ.
2. ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಸ್ವತ್ತುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ.
3. ಆರ್ಥಿಕ ಸುಸ್ಥಿರತೆಗಾಗಿ ಸುಧಾರಣಾ ಕ್ರಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ.
4. ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ ಆಧಾರಿತ/ನಾಗರಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ.

ಇವುಗಳಲ್ಲದೇ, ಮೂಲಭೂತ ಸೇವೆಗಳಾದ ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ನೀರು ನಿರ್ವಹಣೆ,

ನಗರ ಸಾರಿಗೆ, ಮಾಲಿನ್ಯದಲ್ಲಿನ ಕಡಿತ ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸುಸ್ಥಿರತೆಗಾಗಿ ಕೂಡ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯವು ಹೆಚ್ಚಿನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆದಾರರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಪ್ರಮುಖ ನಗರ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸಮೀಪ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ನಗರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಕೂಡ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮಹಾನಗರಗಳು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗೊಂಡು ಉಪನಗರಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಯೋಜನಾ ಹಂತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಲಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಜನತೆಯ ಉತ್ತಮ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ, ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆಗಳ ಸುಧಾರಿತ ಹಂಚಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ, ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯದ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷೀಕರಿಸಲಿವೆ/ ಕಾಣಲಿವೆ ಎಂದು ಆಶಿಸಲಾಗಿದೆ. □

ಬೆಂದಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ

ಬಿ.ಸಿ. ಶೋಭಾ

ದೇಶದಲ್ಲಿ

ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ಶೇ.4ರಷ್ಟು ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉಳಿದ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಹಾಗೂ ಮಾಮೂಲಿ ಹಳೆಯ ಫೇಶರ್ ರಬ್ಬಿ ಜೀಲರ್‌ಗಳು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮಾಡದೆ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೆಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಒಂದೂ ಸುಟ್ಟುಕಾಕುತ್ತಾರೆ; ಇಲ್ಲ ಹೊರವಲಯದ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ರಾಜಧಾನಿ ಎಂದೇ ಖ್ಯಾತಿಗಳಿಸಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ, ಈಗ ಆ ವಲಯದಿಂದ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನೂ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರ ದೃಷ್ಟಿ ಆ ಸಮಸ್ಯೆಯತ್ತ ನೆಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರದಲ್ಲಿ ಐಟಿ-ಕಂಪನಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಅಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಏರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಂತೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಕಾಡತೊಡಗಿದೆ. ರಸ್ತೆ ಬದಿಯಲ್ಲೂ ಸಹ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಕಾಣುವಂತಹ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರುಪಯುಕ್ತ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಮತ್ತು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕಲ್ ಉಪಕರಣಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಟಿವಿ, ರೆಫ್ರಿಜೆರೇಟರ್, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್, ಮೊಬೈಲ್, ಕೇಬಲ್, ಕಾಟ್ರಡ್ಜ್, ಬಲ್ಬ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಟ್ಯೂಬ್‌ಲೈಟ್‌ಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಬಿಡಿಭಾಗಗಳೇ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮೂಲ. ಜತೆಗೆ ವಾಷಿಂಗ್

ಮೆಷಿನ್, ಯುಪಿಎಸ್, ಪ್ರಿಂಟರ್, ಮಿಕ್ಸರ್ ಮತ್ತಿತರ ಉಪಕರಣಗಳಿಂದಲೂ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೀಸ, ಕ್ಯಾಡ್ಮಮ್, ಮರ್ಕ್ಯುರಿ ಇದ್ದು, ಇವು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹಾನಿಕಾರಕ. ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದೊಳಗಿನ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಹಾಗೂ ಮೆಟಲ್ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಸಂಗ್ರಹ, ವಿಂಗಡಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯೇ ಕಷ್ಟಕರ.

ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಮಸ್ಯೆ ದಿನೇದಿನೇ ಗಂಭೀರವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಮನಗಂಡು, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ 2012ರಲ್ಲೇ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ವಿಂಗಡಣೆ ನಿಯಮ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಸೇರಿದಂತೆ ಯಾವ ನಗರಗಳಲ್ಲೂ ಆ ನಿಯಮ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಆ ನಿಯಮದಡಿ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಘಟಕ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಂಡವಾಳ ಬೇಕಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಯಾವ ಕಂಪನಿಗಳು ಅಷ್ಟು ಸಲೀಸಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಪೊಸೆಸರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ಪ್ಲಾಟಿನಂ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಸ್ಕೆಲ್ಪಿಂಗ್ ಯೂನಿಟ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಸ್ಕೆಲ್ಪಿಂಗ್ ಯೂನಿಟ್ ಅಳವಡಿಸಲು ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಹಣ ತೊಡಗಿಸಬೇಕಿದೆ. ಸದ್ಯ ಟನ್‌ಗಟ್ಟಣೆ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಿಂಗಾಪುರ್, ಬೆಲ್ಜಿಯಂ ಹಾಗೂ ಜಪಾನ್‌ಗಳಿಗೆ ರಫ್ತು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ

ಹವ್ಯಾಸಿ ಬರಹಗಾರರು.

ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಗುಲುವ ವೆಚ್ಚ ದುಬಾರಿ, ಮೊದಲಿಗೆ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಡಗುಗಳ ಮೂಲಕ ಆ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಕಂಪನಿಗಳು ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಹೊರತೆಗೆಯುವ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಶೇ.25ರಷ್ಟನ್ನು ಅವರೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಉಳಿದ ಅಂಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದು ತೀರಾ ದುಬಾರಿ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ.

ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಂಪನಿ

ವಾರ್ಷಿಕ ಸರಾಸರಿ 57 ಸಾವಿರ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರದಲ್ಲಿ ಅದರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ವಿಂಗಡಣೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯಿಂದ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿರುವ ಕಂಪನಿಗಳು ಇರುವುದು ಕೇವಲ 28. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳೆಂದರೆ ರಾಶಿ ಇ ವೇಸ್ಟ್, ಹಿಂದೂಸ್ತಾನ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ಸ್, ಎಕೊ ಇ ವೇಸ್ಟ್ ರಿಸೈಕಲ್ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಮತ್ತು ಡಿಜಿ ಕಾಂಪ್ ಕಂಪ್ಲೀಟ್ ಸಲ್ಯೂಷನ್ಸ್. ಎಲ್ಲ ಕಂಪನಿಗಳು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ವಿಂಗಡಣೆ ಮಾಡುವ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣ 23ಸಾವಿರ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್. ಅಂದರೆ ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ಇ ತ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡೆ ಅರ್ಧದಷ್ಟನ್ನೂ ಸಹ ಇವು ಗಳಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನುಳಿದ ಇ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಾಮೂಲಿ ಹಳೇ ಪೇಪರ್ ಮತ್ತಿತರ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವವರೇ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರವೂ ಕೂಡ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಘಟಕವನ್ನು ತೆರೆಯುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯ ಹಿರಿಯ ಪರಿಸರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು.

ಅಸೋಚಿಯಮ್ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಭಾರತೀಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಾಸಂಘ - ಅಸೋಚಿಯಮ್ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿರುವ

ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ 12.5 ಲಕ್ಷ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈ 96 ಸಾವಿರ ಟನ್ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿ ದೆಹಲಿ ಇದೆ. ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ 67 ಸಾವಿರ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು 3ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು, ವಾರ್ಷಿಕ 57 ಸಾವಿರ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಚೆನ್ನೈ, ಕೋಲ್ಕತ್ತಾ, ಅಹಮದಾಬಾದ್, ಹೈದರಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಪುಣೆ ನಗರಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ 47 ಸಾವಿರ, 35 ಸಾವಿರ, 26 ಸಾವಿರ, 25 ಸಾವಿರ ಹಾಗೂ 19 ಸಾವಿರ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೊರಹಾಕುತ್ತಿವೆ.

ಇ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆ ಪ್ರಮಾಣ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದರೆ 2015ರವೇಳೆಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ 15ಲಕ್ಷ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಇ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆ ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂದೂ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಅಂದಾಜಿಸಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ಶೇ.4ರಷ್ಟು ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉಳಿದ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಹಾಗೂ ಮಾಮೂಲಿ ಹಳೆಯ ಪೇಪರ್ ರದ್ದಿ ಡೀಲರ್‌ಗಳು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿಸಿ, ಅದನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮಾಡದೆ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೆಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಉಳಿದದನ್ನು ಒಂದೂ ಸುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲ ಹೊರವಲಯದ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಕೊರತೆ, ಸಮರ್ಪಕ ಕಾನೂನು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಚೌಕಟ್ಟು ಅಥವಾ ಸ್ಪಷ್ಟ ನೀತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು. ಈ ರೀತಿ ಬಹುತೇಕ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಿಸದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದು ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಪರಿಸರ ತಜ್ಞರು ತೀವ್ರ ಆತಂಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆ ಆಗುವ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೇ.68ಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್

ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉಪಕರಣಗಳಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದಂತೆ ದೂರಸಂಪರ್ಕ ಉಪಕರಣಗಳಿಂದ ಶೇ. 12, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಉಪಕರಣಗಳಿಂದ ಶೇ.8, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಉಪಕರಣಗಳಿಂದ ಶೇ.7ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಉಪಕರಣಗಳಿಂದ ಶೇ.5ರಷ್ಟು ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ.

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆ ಆಗುವ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೇ.70ರಷ್ಟನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ. ಮನೆಗಳಿಂದ ಉತ್ಪಾದನೆ ಆಗುವ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಶೇಕಡೆ 15ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ. ಟೆಲಿವಿಷನ್, ರೆಫ್ರಿಜರೇಟರ್ ಮತ್ತು ವಾಷಿಂಗ್ ಮೆಷಿನ್ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಆಗುವ ಬಹುತೇಕ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನಿಂದ ಶೇ.20 ಹಾಗೂ ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್‌ಗಳಿಂದ ಶೇ.2ರಷ್ಟು ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಆಗುವ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್, ಮೊಬೈಲ್.ಟಿ.ವಿ. ರೆಫ್ರಿಜರೇಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಬಗೆಯ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಅಂಶಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅದು ಮಣ್ಣು ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ಜಲವನ್ನು ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅದರಿಂದ ತಲೆನೋವು, ವಾಂತಿ, ಕಣ್ಣುಬೇನೆ, ತಲೆಸುತ್ತುವುದು ಮತ್ತಿತರ ರೋಗಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಅಸೋಚಿಯಮ್ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಬಿ.ಕೆ. ರಾವ್ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು.

“ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲಾಗುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಂಚವೂ ಅರಿವಿಲ್ಲ. ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೀಸ, ಕ್ಯಾಡ್ಮಮ್, ಮರ್ಕ್ಯೂರಿ, ಕ್ರೋಮಿಯಂ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮತ್ತಿತರ ಅಪಾಯಕಾರಿ ರಾಸಾಯನಿಕ ವಸ್ತುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಮಿಶ್ರಣ ಗಂಭೀರ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಪ್ರಿಂಟೆಡ್

ಸರ್ಕೀಟ್ ಬೋರ್ಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಜಿಂಕ್, ಸೀಸ ಮತ್ತು ತಾಮ್ರ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದು ತೀವ್ರ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅವರು.

ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 4.5ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರು ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಸೋಚಿಯಮ್ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಡಿ.ಎಸ್. ರಾವತ್ ಅವರು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿರುವ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಹತ್ತರಿಂದ 14ನೇ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ವಿಲೇವಾರಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾದ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ, ವಿಂಗಡಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಹೊಸ ಶಾಸನ ರಚಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ

ಐಟಿ-ಬಿಟಿ ರಾಜಧಾನಿ, ಸಿಲಿಕಾನ್ ಸಿಟಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಉತ್ಪಾದನೆ ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. 2011ರಲ್ಲಿ 16 ಸಾವಿರದ 284 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗಿತ್ತು. 2012ರಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಮಾಣ 20 ಸಾವಿರ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಗಡಿದಾಟಿತು. ನಂತರದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಮಾಣ ಎರಡು ಪಟ್ಟುಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. 2014ರಲ್ಲಿ 57 ಸಾವಿರ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದಿಸಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರು 2020ರ ವೇಳೆಗೆ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಉತ್ಪಾದನೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇಕಡ 500ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಲಿದೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಇತರೆ ನಗರಗಳಾದ ಮುಂಬೈ, ದೆಹಲಿ, ಚೆನ್ನೈಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ ಮುಂದಿದೆ ಹಾಗಾಗಿ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯತ್ತ ಇಂಭೀರ ಗಮನಹರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ವಾರ್ಷಿಕ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಕುಟುಂಬ ಕನಿಷ್ಠ 12 ಕೆ.ಜಿ. ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇದು ಮುಂಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.

ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಪಾಲಿಕೆ

ಮಹಾನಗರದಲ್ಲಿ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಿಗಡಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಪಾಲಿಕೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳು ಪಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ 2012ರಲ್ಲಿ ಹೊರಡಿಸಿರುವ ನಿಯಮದಂತೆ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯೇ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ವಿಂಗಡಣೆಯ ಕೆಲಸ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮಂಡಳಿಯೂ ಸಹ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ಕೆಲಸಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅದೂ ಕೂಡ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಗಮನಹರಿಸಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಪರಿಸರ ಸಂಸ್ಥೆ 2012ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಪ್ರಕಾರ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ನಾಗರಿಕ ಕುಟುಂಬ ಸರಾಸರಿ ವಾರ್ಷಿಕ 21 ಕೆ.ಜಿ. ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಗೂ ಅರಿವಿದೆ. ಮಂಡಳಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪಾಲಿಕೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು-ಮೂರು ವಾರ್ಡ್‌ಗಳಿಗೆ ಒಂದರಂತೆ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವಂತೆ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯನ್ನು ಕೋರಿದೆ.

ಐಟಿ-ಬಿಟಿ ಉದ್ಯಮದವರ ಪ್ರಕಾರ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸದ್ಯ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಸವಾಲು. ಆದರೆ ಅತ್ತ ಸರ್ಕಾರವಾಗಲೀ, ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ ಆಗಲಿ, ಪಾಲಿಕೆಯಾಗಲೀ ಗಮನಹರಿಸದಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಉದ್ಯಮದವರು ಆಗಿಂದ್ದಾಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೊಸದೇನಲ್ಲವಾದರೂ ಸಹ ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಕಾನೂನು ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಅದರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಷ್ಟಕರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಿಯೋಲ್, ಸ್ಯಾನ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕೋ ಮತ್ತಿತರ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಶಾಸನಗಳಿವೆ. ಐರೋಪ್ಯ ಒಕ್ಕೂಟಗಳಲ್ಲೂ ಕಠಿಣ ಕಾಯ್ದೆಗಳಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತವೆ ಐಟಿ ಕಂಪನಿಗಳು.

ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗರಲ್ಲಿ ಅರಿವಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡ 3ರಿಂದ 4ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಆನಂತರ ಅದ ವಿಂಗಡನೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಕೆಲಸ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು.

ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗಿಲ್ಲ ಸುರಕ್ಷತೆ

ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಬಹುತೇಕ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸುರಕ್ಷತೆ ಇಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು ಇನ್ನೂ ಆತಂಕಕಾರಿ. ಅಸೋಚಿಯಮ್ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಪ್ರಕಾರ 4.5 ಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳು ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ವಿಲೇವಾರಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ.

ಬಹುತೇಕ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರೇ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೂ ಯಾವುದೇ ಅಪಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲ. ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಸೀಸಾ ಮತ್ತಿತರ ಅಪಾಯಕಾರಿ ವಸ್ತುಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳು ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಹುತೇಕ ಬರಿಕೈಗಳಿಂದಲೇ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಅಪಾಯವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತದೆ.

ಮಾಮೂಲಿ ಹಳೆ ಪೇಪರ್ ರದ್ದಿ ಡೀಲರ್‌ಗಳು ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿನ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಹಾಗೂ

(51ನೇ ಪುಟಕ್ಕೆ)

**ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಯು
ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ / ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರಿಗೆ ರೂಪಿಸಿದ
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆ**

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಬಡ್ಡಿ ಸಹಾಯ ಧನ ಯೋಜನೆ :

ಉದ್ದೇಶ : ಅತಿಸಣ್ಣ (ಸೂಕ್ಷ್ಮ), ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ /ಸೇವಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವ್ಯಾಪಾರ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ / ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.

ಅರ್ಹ ಸಾಲಗಾರರು :

- * ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು ಮಾತ್ರ ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- * ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ / ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರೇ ಶೇ.100 ರಷ್ಟು ಸ್ವಾಮ್ಯತೆ ಹೊಂದಿರಬೇಕು.
- * ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಲುದಾರರು / ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಯವರಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಾಗಿರಬಹುದು, ಇಲ್ಲವೇ ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸೇರಿರುವರಾಗಿರಬಹುದು.
- * ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯ ಬಡ್ಡಿ ಸಹಾಯಧನ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ / ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಇತರೇ ಯಾವುದೇ ಬಡ್ಡಿ ಸಹಾಯಧನದ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.
- * ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು ಬಡ್ಡಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಾನ ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಯಾವುದೇ ಬ್ಯಾಂಕು / ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸುತ್ತಿದಾರರಾಗಿರಬಾರದು.
- * ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದ ದಿನಾಂಕದಿಂದ 5 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಡ್ಡಿ ಸಹಾಯಧನ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- * ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹತೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಖಾಸಗೀ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಹತೆ : ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಘಟಕಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಅಥವಾ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಘಟಕಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ / ವೈವಿಧ್ಯೀಕರಣ ಮತ್ತು ಆಧುನೀಕರಣ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ 2 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೆ ಅವಧಿ ಸಾಲದ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಾರಿ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಘಟಕಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ / ವೈವಿಧ್ಯೀಕರಣ ಮತ್ತು ಆಧುನೀಕರಣದ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಾಲದ ಕನಿಷ್ಠ ಮಿತಿ 5 ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಾಗಿದೆ. ವೈದ್ಯರು ಹಾಗೂ ಪಶು ವೈದ್ಯರು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 2.00 ಲಕ್ಷ ರೂ. ಗಳ ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಬಡ್ಡಿ ದರ :
ನಿವ್ವಳ ಬಡ್ಡಿ ದರ ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇ.4

ಸಂಸ್ಥೆಯು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲೂ ಸಾಲವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಬಹುದು. ಸಾಲಗಾರರಿಗೆ ನೀಡಲಾದ ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇ.4 ರ ಬಡ್ಡಿ ದರ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಪಡೆಯಲಾದ ಬಡ್ಡಿ ದರ (effective rate) ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾದ ಬಡ್ಡಿ ಸಹಾಯಧನದಿಂದ ತುಂಬಿ ಕೊಡಲಾಗುವುದು. □

ನಿಮದಿದು ತಿಳಿದಿದೆಯೇ?

ಬ್ರಿಕ್ಸ್ / ಹೊಸ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕ್

ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಪ್ರಮುಖ ದೇಶಗಳಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರುವ, ಬ್ರಿಕ್ಸ್ (ಬ್ರೆಜಿಲ್, ರಶಿಯಾ, ಇಂಡಿಯಾ ಚೈನಾ, ಸೌತ್ ಆಫ್ರಿಕಾ) ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವ ನೂತನ ಬ್ಯಾಂಕ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದಾಗಿದೆ. ಈ ಹೊಸ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಹಣಕಾಸು ಬೆಂಬಲ ಒದಗಿಸಲಿದೆ. ಈ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಆರಂಭಿಕ ಬಂಡವಾಳ 50 ಶತಕೋಟಿ ಡಾಲರ್‌ಗಳಾಗಿದ್ದು ಸದಸ್ಯ ದೇಶಗಳು 7 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 10 ಶತಕೋಟಿ ಡಾಲರ್ ಸಂದಾಯ ಮಾಡಲಿವೆ. ಉಳಿದ 40 ಕೋಟಿ ಡಾಲರ್ ಗ್ಯಾರಂಟಿ ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ದೇಶಗಳು ತುರ್ತು ಸಂಗ್ರಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಿಆರ್‌ಎ ಆರಂಭಕ್ಕೂ ನಿರ್ಧರಿಸಿವೆ. ನೂರು ಶತಕೋಟಿ ಡಾಲರ್ ಮೊತ್ತದ ಈ ನಿಧಿ ಸುರಕ್ಷತಾ ನಿಧಿಯಂತಿರಲಿದ್ದು ಸಾಲ ಮರುಪಾವತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರುವ, ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲ ಸಂಕಷ್ಟ ನೀಗಿಸುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬ್ಯಾಂಕು ಚೀನಾದ ಶಾಂಘೈನಲ್ಲಿ ಇರಲಿದ್ದು, 2016ರಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಲಿದೆ. ಅವರ್ತನೆ ಮಾದರಿಯ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮೊದಲ ಆರು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಭಾರತ ಅಲಂಕರಿಸಲಿದೆ. ನಂತರದ ಸರದಿ ಬ್ರೆಜಿಲ್, ರಶಿಯಾ ಚೀನಾಗಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ದೇಶಕ ಮಂಡಳಿಯ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಬ್ರೆಜಿಲ್ ಹಾಗೂ ಬೋರ್ಡ್

ಆಫ್ ಗವರ್ನರ್‌ನ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ರಶಿಯಾ ಹೊಂದಿರಲಿದೆ. ಇದು ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ಹಾಗೂ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂರಚನೆಗಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕ ನಾಗರಿಕರೊಬ್ಬರು ಅಥವಾ ಯುರೋಪಿನ ಸದಸ್ಯರೊಬ್ಬರು ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ನಿಯಮವಿದೆ. ತುರ್ತು ಸಂಗ್ರಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಂತಹ, ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲಿದೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿರದ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುವ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿ ಹೊಸ ಬ್ಯಾಂಕು ವರ್ತಿಸಲಿದ್ದು, ತನ್ನ ಸದಸ್ಯ ಜಾಲವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿರುವುದರಿಂದ, ಈಗಿರುವ ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ಮತ್ತು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸವಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲದಾಗಿದೆ.

ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ದೇಶಗಳ ನಾಯಕರು ವಾಲ್ ಸ್ಟ್ರೀಟ್ (ಅಮೆರಿಕ) ನ ಅಪಾರದರ್ಶಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಂಶಗಳ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯ ಮತ್ತು ಅಂತರ ಖಂಡ ವಿನಿಮಯಗಳಂತಹ ಅತಿಶಕ್ತಿ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ವಿನಿಮಯ ಮೈತ್ರಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಹೊಸ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕ್, ತುರ್ತು ಸಂಗ್ರಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ವಿನಿಮಯ ಮೈತ್ರಿ ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಕ್ಸ್ ಇಂಧನ ಮೈತ್ರಿ - ಹೀಗೆ ಈ ನಾಲ್ಕು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ, ಹೊಸ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವುದೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನೆಟ್ ನ್ಯೂಟ್ರಾಲಿಟಿ

ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾರಾಂಶ, ಮೂಲ ಅಥವಾ ತಲುಪಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಡಾಟಾ ಪ್ಯಾಕೇಜ್‌ಗಳು ಯಾವುದೇ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಚಲಿತಗೊಳ್ಳಲು ಇರುವ ಅವಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆಟ್‌ನ್ಯೂಟ್ರಾಲಿಟಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಬಳಕೆ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಮೂಲಭೂತ ಘಟಕವಾಗಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಚಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಹೊಸ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ವೆಬ್ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಸೇವೆ ನೀಡುವವರೇ ಸೇವಾ ನೀಡಿಕೆ, ಅದನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾದ ರೀತಿ ಮತ್ತು ಬಳಕೆ ಶುಲ್ಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತೇವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇದು ನೆಟ್ ನ್ಯೂಟ್ರಾಲಿಟಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಸವಾಲಾಗಿದೆ.

ಸದ್ಯ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಸೇವಾ ನೀಡಿಕೆದಾರರು ಸಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಳಕೆ ದರ ವಿಧಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಳಕೆದಾರರು ಯಾವುದೇ ಸೈಟನ್ನು ಜಾಲಾಡಿ ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಇಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದ್ದು ಇದು ನೆಟ್ ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳ್ಳಲೂ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಸೇವಾ ನೀಡಿಕೆದಾರರು ಇನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರುವಂತಿಲ್ಲ; ಇದು ಮುಕ್ತ ಉದ್ದಿಮೆ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ ನೀಡಿಕೆಗೆ, ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆ ತೋರುವ ಒಲವು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

<p>(49ನೇ ಪುಟದಿಂದ)</p> <p>ಫೈಬರ್ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊರವಲಯಗಳಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ ಇದು ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹಾನಿಕಾರಕ. ಒಟ್ಟಾರೆ, ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಿಗಡಾಯಿಸುವ ಮುನ್ನ ಸರ್ಕಾರ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪರಿಸರ</p>	<p>ಬೆಂದಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ</p> <p>ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ ಹಾಗೂ ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ಎಚ್ಚಿತ್ತುಕೊಂಡು ಆ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಇದೀಗ ಎಲ್ಲ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಶಾಸನ ರೂಪಿಸಿ ಹೇಗೆ ಎಲ್ಲ</p>	<p>ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ ಹಣಕಾಸು ನೆರವು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ಅದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಇ-ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ, ವಿಲೇವಾರಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ಅತಿ ಜರೂರಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ.</p>
--	--	--

ವಾರ್ತಾ ವಿಶೇಷ

ಬಡಜನರನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಮಹತ್ವದ 'ಜನ ಧನ ಯೋಜನೆ' ಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಅವರು ಆಗಸ್ಟ್ 28ರಂದು ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಜನ ಧನ ಯೋಜನೆ' ಉದ್ಘಾಟನೆಗೊಂಡ ಮೊದಲ ದಿನವೇ 1.5 ಕೋಟಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದು, ಇದೊಂದು ವಿಶ್ವದಾಖಲೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿ ಶ್ರೀ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿ ಮುಂಬರುವ ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವದ ವೇಳೆಗೆ (2015ರ ಜ. 26) ಈ ಯೋಜನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ 7.5 ಕೋಟಿ ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳು ಒಳಪಡಲಿದೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನ ಧನ ಯೋಜನೆ ಆರಂಭದ ದಿನವೇ 11 ಲಕ್ಷ ಖಾತೆ ತೆರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಯೋಜನೆಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿ ಮಾತನಾಡಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡವರು ಮತ್ತು ನಗರದ ಕೊಳೆಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕ್

ಖಾತೆ ತೆರೆಯಲು ನಿಯಮ ಸಡಿಲಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕರೆ ನೀಡಿದರು.

* * *

ಹತ್ತು ಆಸಿಯಾನ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಭಾರತ ಮುಂದಾಗಿದೆ. ಮ್ಯಾನ್ಮಾರ್‌ನಲ್ಲಿ 12ನೇ ಭಾರತ-ಆಸಿಯಾನ್ ಸಮಾವೇಶವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದ ವಿದೇಶಾಂಗ ಸಚಿವೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಷ್ಮಾ ಸ್ವರಾಜ್, 'ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಸರ್ಕಾರವು ಜನರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆಸಿಯಾನ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ' ಭಾರತವು 2016 ವೇಳೆಗೆ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದರು.

* * *

ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗದ ಬದಲಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸಸಂಸ್ಥೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಜನತೆಯಿಂದ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ www.mygov.nic.in ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ವೇದಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೊಸ ಸಂಸ್ಥೆ 21 ನೇ ಶತಮಾನದ ಭಾರತದ ಜನರ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿರಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿಯವರ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

* * *

ಆರ್ಥಿಕ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಡಲು ಆಹಾರ, ರಸಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ತೈಲ ಸಬ್ಸಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಡಿತೆ ಕುರಿತಂತೆ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯ ಸೂಚಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ವೆಚ್ಚ ನಿರ್ವಹಣಾ ಆಯೋಗ ರಚಿಸಿದೆ.

Subscription Coupon

[For New membership /Renewal/Change of Address]

I want to subscribe to :

- Yojana / Kuruksheetra / Aikal / : 1 yr. Rs.100/-; 2 yrs, Rs.180/- ; 3 yrs, Rs.250/-
- Bal Bharati : 1 yr. Rs.80/-; 2 yrs, Rs.150/- ; 3 yrs, Rs.200/-

(Circle the magazine of your choice and the period of subscription)

DD/PO/MO No. _____ date _____

Name (in block letters) : _____

Subscriber's profile : Student / Academician / Institution / Others

Address : _____

PIN : _____

The amount may kindly be sent in the form of D.D. It should be drawn in favour of ADG (I/C), Publications Division, Min. of I & B, GOI and payable at New Delhi. The D.D. along with duly filled coupon may kindly be sent to The Business Manager (Journals), Publications Division, East Block-IV, Level-7, R.K.Puram, New Delhi – 110066. Ph : 011-26100207, 26105590

Please allow us 4 to 6 weeks for the dispatch of the first issue.
P.S. : For Renewal / change in address, please quote your subscription number

ರಾಜ್ಯ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು ತಲಾ ಒಂದು ಮಾದರಿ ಗ್ರಾಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜಯಪ್ರಕಾಶ್ ನಾರಾಯಣ್ ಅವರ ಜನ್ಮದಿನ ಅಂದರೆ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 11ರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಸದರು ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮುಂದೆ 'ಸಂಸದ್ ಆದರ್ಶ ಗ್ರಾಮ ಯೋಜನಾ'ದ ನೀಲನಕ್ಷೆ ಸಾದರವಾಗಲಿದೆ.

ತಯಾರಿಕಾ ಗುಚ್ಛ

ಭಾರತವನ್ನು 'ತಯಾರಿಕಾ ಗುಚ್ಛವನ್ನಾಗಿ' ರೂಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಧಾನಿಯವರು ಮನವಿ ಮಾಡಿದರು. ತಯಾರಿಕಾ ರಂಗವನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಯುವ ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹಾಗೂ ಆಮದು - ರಫ್ತು ನಡುವೆ ಸಮತೋಲನ ಸಾಧ್ಯ. ಇದರಿಂದ ಯುವಜನಾಂಗದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಮಿತಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಎರಡನ್ನೂ ಬಳಸಿಕೊಂಡಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರು. ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಭಾರತದ ಬ್ರಾಂಡ್ 'ಬನ್ನಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಬನ್ನಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿ' ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಾಗಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯವರು ಹೇಳಿದರು. ಸಣ್ಣ ಅಥವಾ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಉತ್ಪನ್ನದ ತಯಾರಿಕೆಯಾಗಬೇಕು ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿಂದೂ ಇಂತಹ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನೂ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಮೇಯ ಬಾರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇದನ್ನೂ ಮೀರಿ ನಾವೇ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡುವಂತಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಯುವಕರಿಗೆ ಕರೆ ನೀಡಿದರು. ದಶಲಕ್ಷಕ್ಕೊಬ್ಬ ಯುವಕರು ಇಂತಹ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಒಂದು ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನಾದರೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದರೂ ಭಾರತ ಸರಕುಗಳ ರಫ್ತುದಾರ ದೇಶವಾಗಬಲ್ಲದು ಎಂದು ಪ್ರಧಾನಿ ಹೇಳಿದರು.

ಭಾರತೀಯ ತಯಾರಿಕಾದಾರರು ಗುಣಮಟ್ಟ - ಪ್ರಭಾವ ಎರಡೂ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂದು ಆಗ್ರಹಪಡಿಸಿದ ಪ್ರಧಾನಿಯವರು, ಉತ್ಪನ್ನ ಕುಂದುಕೊರತೆ ರಹಿತವಾಗಿರಬೇಕು ಹಾಗೂ ನಿರಾಕರಿಸುವಂತಿರಬಾರದು ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಋಣಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವಂತಿರಬಾರದು ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದರು.

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ

ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಅವರು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2ರಂದು 'ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ' ಕಾಲಮಿತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಸರ್ಕಾರ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಯವರ 150ನೇ ಜನ್ಮದಿನಾಚರಣೆ ಅಂದರೆ 2019ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2ರ ವೇಳೆಗೆ ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದರು. 'ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ಮೊದಲ ಹಂತವಾಗಿ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲಕ-ಬಾಲಕಿಯರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಧಾನಿಯವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿ, ಈ ಗುರಿ ಸಾಧನೆಗೆ ಸಂಸದರು ತಮ್ಮ ಸಂಸದರ ಕ್ಷೇತ್ರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಧಿಯಿಂದ ಹಣ ತೊಡಗಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಕರೆ ನೀಡಿದರು. ಕಂಪನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಡಿ, ಶಾಲಾ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೋರಿದರು. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದ ಆಗಸ್ಟ್ 15 ರಂದು ಬಾಲಕ-ಬಾಲಕಿಯರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶೌಚಾಲಯವಿರದ ಶಾಲೆಗಳೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ನಾವು ದೃಢವಾಗಿ ಘೋಷಿಸುವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಪುತ್ತಿ - ಸಂಪತ್ತಿ

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕ-ಬಾಲಕಿಯರ ನಡುವಿನ ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣ 1000-940 ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿರುವ ಕಳವಳದ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಕರೆ ನೀಡಿದ ಅವರು ವೈದ್ಯರು ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶು ಭ್ರೂಣ ಹತ್ಯೆಗೆ ಮುಂದಾಗಬಾರದು, ಕುಟುಂಬ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಂಬಲದಲ್ಲಿ ಮಗಳ ಬಲಿಗೆ ಮುಂದಾಗಬಾರದು ಎಂದರು. ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಾಮನ್ ವೆಲ್ತ್ ಕ್ರೀಡಾಕೂಟದಲ್ಲಿ 64 ಪದಕ ವಿಜೇತ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ 29 ಮಹಿಳಾ ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳಿದ್ದಾರೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಪ್ರಧಾನಿಯವರು, ದೇಶದ ಜನತೆ ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡಬೇಕು, ಅವರನ್ನು ಸರಿಸಮಾನರಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿನದ ಭಾಷಣ

ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಅವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನದಂದು ದೆಹಲಿ ಕೆಂಪುಕೋಟೆಯ ಬತೇರಿಯ ಮೇಲೆ ತ್ರಿವರ್ಣ ಧ್ವಜಾರೋಹಣ ನೆರವೇರಿಸಿದ ನಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿಯವರು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅವತರಣಿಕೆ ಮುಂದಿನಂತಿದೆ.

ಬಡವರಿಗೆ ವಿಮೆ

ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಬಡ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನ-ಧನ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪ್ರತಿ ಖಾತೆದಾರನಿಗೆ, ಆತನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ (ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ) ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಮೊತ್ತ ವಿಮೆಯೊಂದಿಗೆ ಡೆಬಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಸಂಕ್ಷದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಡವರಿಗೆ ಈ ಯೋಜನೆ ನೆರವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸಂಸದರ ಮಾದರಿ ಗ್ರಾಮ

ಸಂಸದ್ ಆದರ್ಶ ಗ್ರಾಮ ಯೋಜನೆಯಡಿ, ಪ್ರತಿ ಸಂಸದರೂ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ 3-5 ಸಾವಿರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಗ್ರಾಮವೊಂದನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕೆಲ ಅಂಶಗಳ ಆಧ್ಯತೆ ಮೇರೆಗೆ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆರೋಗ್ಯ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಪರಿಸರ, ಹಸಿರು, ಸೌಹಾರ್ದತೆ ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧ್ಯತೆಯಾಗಿಟ್ಟು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಆ ಗ್ರಾಮವನ್ನು 2016ರ ವೇಳೆಗೆ ಮಾದರಿ ಗ್ರಾಮವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಮತ್ತೆರಡು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು 2016 ಹಾಗೂ 2019ರ ನಂತರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪುರೋಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಸದರು ತಮ್ಮ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಐದು ಮಾದರಿ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಂಸದರು ಹಾಗೂ